Lau Schulpen (Radboud Universiteit)
Gerjob Lootens (CBF, Toezicht op goeddoen)

Nijmegen / Amsterdam, 2025
Radboud Universiteit & CBF, Toezicht op goeddoen

STATE OF THE SECTOR 2025

Goede Doelen Index

Colofon
Dit is een uitgave van CBF, Toezicht op goeddoen, en
Radboud Universiteit Nijmegen.
Auteurs: Lau Schulpen (Radboud Universiteit),
Gerjob Lootens (CBF) en
met medewerking van
Diederik van der Plas (CBF)
Redactie: Hans Hulst
Vormgeving: Fleur Postma (OnceMore ™)
Uitgave: februari 2026

Samenvatting

In deze derde editie van de State of the Sector brengen we aan de hand van de data van goede doelen in de CBF-database - 798 dit keer - opnieuw een aantal ontwikkelingen in de sector in kaart. De bevindingen hebben we samengebald in de Goede Doelen Index (GDI), die bestaat uit de index voor de Maatschappelijke Bijdrage en de index voor de Financiële Gezondheid. Beide indexen zijn op hun beurt weer gebaseerd op verschillende dimensies en indicatoren, elk met een eigen wegingsfactor. Het gemiddelde over de jaren 2016-2019 is gesteld op 100. Valt de index lager of hoger uit, dan is dat een indicatie dat het slechter dan wel beter gaat.

Maatschappelijke bijdrage daalt licht in 2023

Hoe vitaal is de sector als het gaat om de bijdrage die aan de maatschappij wordt geleverd? De Maatschappelijke bijdrage wordt bepaald door drie dimensies: Bijdrage aan doelstellingen, Sociale bijdrage en Economische bijdrage. De Bijdrage aan doelstellingen blijft onveranderd hoog. In 2023 bedraagt het budget dat goede doelen aan de doelstelling besteden 4,5 miljard Euro, net als het voorgaande jaar. Het vaststellen van de Sociale bijdrage is iets complexer, omdat we daarvoor naar vier indicatoren kijken: Vrijwilligersrelaties, Donateursrelaties, Bestuurdersrelaties en Relaties tussen goede doelen. Enkele conclusies:

- De relaties tussen goede doelen worden sterker. Dat komt omdat het aantal koepellidmaatschappen toeneemt.
- Ten opzichte van 2022 daalt het aantal donateursrelaties in 2023 licht.
- Ook de vrijwilligersrelaties en bestuurdersrelaties staan in 2023 onder druk, beide vertonen een daling. De opleving van 2022 beklijft niet.
- Uitgedrukt in een indexcijfer is de Sociale Bijdrage dan ook gedaald van 104,8 (2022) naar 101,4 (2023).
- Bij de segmenten Internationale Samenwerking (IS), Natuur, Dieren, Religie en Cultuur staan veel indicatoren in het groen. De Gezondheidsorganisaties hebben het moeilijker. Zij dalen over de periode 2020-2023 fors op doelbestedingen, vrijwilligers, arbeidsplaatsen en personeelskosten.

De Economische bijdrage van de sector zit in de lift, omdat het aantal arbeidsplaatsen en de loonsom beide groeien. De drie dimensies leveren samen de Maatschappelijke bijdrage van de sector op, en die blijkt redelijk stabiel te zijn. In 2022 was de index 105,5. Een jaar later, in 2023, is er een bescheiden daling naar 104,6.

Financiële gezondheid noteert kleine plus

De index voor de Financiële gezondheid van de sector is opgebouwd uit de dimensies Inkomen (totale opbrengsten & inkomstenspreiding) en Weerbaarheid (Solvabiliteitsratio & weerstandsratio). Al sinds 2020 komt de index boven de 100 uit. De schommelingen blijven bovendien beperkt. In 2020 is de index voor de Financiële gezondheid 104,2. In 2022 is dat 102,6 en in 2023 noteren we 103,8. Er verandert dus weinig. Dit neemt niet weg dat de Financiële Gezondheid stijgt. Dat komt vooral door de stijging in de Weerbaarheid.

Het segment Religie zit de hele periode in de lift. Natuur, Cultuur en Dieren noteren in sommige jaren na 2020 een plus. De positieve trend komt vooral door de toename in opbrengsten en een hogere spreidingsindex. Bij IS en Welzijn blijft de Financiële gezondheid gelijk. Kleine organisaties scoren elk jaar hoger dan de benchmarkperiode 2016-2019. Micro- en midden-kleine goede doelen blijven vrijwel gelijk. Midden-grote organisaties komen lager uit in 2022 en 2023, grote juist hoger in 2021.

Beheer- en wervingskosten: realiteit corrigeert negatieve percepties

De Commissie Normstelling - die de normen voor de CBF-Erkenning opstelt - hanteert als norm dat zo veel mogelijk aan de maatschappelijke doelstelling wordt besteed. Daarbij geldt dat 'een doelbesteding van ten minste zeventig procent van de totale lasten' in 'elk geval geacht [wordt] redelijk te zijn' (norm 3.3.4 Normen Erkenningsregeling Goede Doelen). Voldoen de goede doelen in de CBF-database aan deze norm? Ja, ruimschoots. Dit zijn de belangrijkste bevindingen:

- Over de periode 2016-2023 besteden goede doelen gemiddeld 87,7% aan het bereiken van hun doelen. In 2023 lag dit percentage op 87,2%, een kleine daling ten opzichte van 2022 (88,1%).
- De beheer- en wervingskosten bleven met 12,3% in de periode 2016-2023 bescheiden. In 2023 bedroegen de gemiddelde werving- en beheerskosten 12,8% voor de onderzochte goede doelen.

Al met al zijn de fluctuaties over de hele periode 2016-2023 relatief gering. De meeste segmenten en inkomensgroepen blijven binnen de bandbreedte van geringe afwijkingen (-5% tot +5%). Conclusie: ondanks de soms negatieve percepties blijken de goede doelen consequent zeer bescheiden kosten te maken voor de eigen organisatie.

Inhoud van de

STATE OF THE SECTOR 2025

SAMENVATTING **4**
Inhoud van de State of the Sector *6*
Lijst van figuren, tabellen en boxen *8*
Inleiding *11*
Leeswijzer *12*

DEEL 1 - MAATSCHAPPELIJKE BIJDRAGE **14**
1. Doelbestedingen *16*
2. Vrijwilligersrelaties *22*
3. Donateursrelaties *28*
4. Bestuurdersrelaties *36*
5. Relaties tussen Goede Doelen *42*
6. Arbeidsplaatsen *50*
7. Personeelskosten *56*

DEEL 2 - FINANCIËLE GEZONDHEID **62**
8. Opbrengsten *64*
9. Inkomstenspreiding *76*
10. Solvabiliteit *82*
11. Weerstand *88*

DEEL 3 - DE GOEDE DOELEN INDEX **94**
12. De Goede Doelen Index *96*

DEEL 4 **106**
13. Beheer- en wervingskosten *108*

REFERENTIES **118**
BIJLAGEN **122**
BIJLAGE 1. Methodologische verantwoording *124*
BIJLAGE 2. Opbrengsten naar herkomst per segment *136*

EINDNOTEN **142**

Lijst van figuren, tabellen en boxen

Lijst van figuren

Figuur 1.1 Doelbestedingen in € en % afwijking sectorgemiddelde, gecorrigeerd voor inflatie, 2016-2023 (n=798)
Figuur 1.2a Doelbestedingen per segment in miljoenen €, gecorrigeerd voor inflatie, 2016-2023 (n=798)
Figuur 1.2b Doelbestedingen per segment: afwijking van segmentgemiddelde, in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 1.3a Doelbestedingen per groottegroep in miljoenen €, gecorrigeerd voor inflatie, 2016-2023 (n=798) (log-schaal)
Figuur 1.3b Doelbestedingen per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016 2023 (n=798)
Figuur 2.1 Aantal vrijwilligers absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde 2016 2023 (n=124)
Figuur 2.2a Vrijwilligers per segment: gemiddeld aantal per goed doel (abs.), 2016 2023 (n=124) (log schaal)*
Figuur 2.2b Vrijwilligers per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016 2023 (n=124)*
Figuur 2.3a Vrijwilligers per groottegroep: aantallen (absoluut), 2016-2023 (n=124) (log schaal)*
Figuur 2.3b Vrijwilligers per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016-2023 (n=124)*
Figuur 3.1 Aantal donateursrelaties, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde 2016 2023 (n=111)
Figuur 3.2a Gemiddelde donatie per donateur, per segment in €, 2016-2023 (n=111)
Figuur 3.2b Gemiddelde donatie per donateur, per groottegroep in €, 2016-2023 (n=111)
Figuur 3.3a Donateurs per segment: aantallen absoluut, 2016-2023 (n=111) (log schaal)*
Figuur 3.3b Donateurs per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016 2023 (n=111)*
Figuur 3.4a Donateurs per groottegroep: aantallen absoluut, 2016-2023 (n=111) (log schaal)
Figuur 3.4b Donateurs per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde, in %, 2016 2023 (n=111)
Figuur 4.1 Aantal bestuurders absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde 2016 2023 (n=733)
Figuur 4.2a Gemiddeld aantal bestuurders per segment, absoluut, 2016-2023 (n=733)
Figuur 4.2b Gemiddeld aantal bestuurders per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016-2023 (n=733)
Figuur 4.3a Gemiddeld aantal bestuurders per groottegroep, absoluut, 2016-2023 (n=733)
Figuur 4.3b Gemiddeld aantal bestuurders per groottegroep: verschil van groepsgemiddelde in %, 2016-2023 (n=733)
Figuur 5.1 Aantal GD's lid van minstens één koepel, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde 2016-2023 (n=798)
Figuur 5.2a Koepelleden per segment: aantallen GD's dat lid is van minstens één koepel, in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 5.2b Koepelleden per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016 2023 (n=798)
Figuur 5.3a Koepelleden per groottegroep: aantallen GD's dat lid is van minstens één koepel, in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 5.3b Koepelleden per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 6.1 Aantal arbeidsplaatsen, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde 2016-2023 (n=798)
Figuur 6.2a Aantal arbeidsplaatsen per segment, absoluut 2016-2023 (n=798)
Figuur 6.2b Aantal arbeidsplaatsen per segment: afwijking van sectorgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 6.3a Aantal arbeidsplaatsen per groottegroep, exclusief micro-organisaties, 2016-2023 (n=702) (log-schaal)
Figuur 6.3b Aantal arbeidsplaatsen per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde, exclusief micro-organisaties, in %, 2016-2023 (n=702)
Figuur 7.1 Totale personeelskosten, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde, gecorrigeerd voor inflatie, 2016-2023 (n=798)
Figuur 7.2 Vergelijking bijdrage aan het Bbp via beloning van werknemers, nationaal en van goede doelen (2016=100), 2016-2023
Figuur 7.3 Gemiddelde personeelskosten per segment: afwijking van segmentgemiddelde, in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 7.4 Gemiddelde personeelskosten per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde, exclusief micro-organisaties, in %, 2016-2023 (n=702)*
Figuur 8.1a Totale opbrengsten, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde, gecorrigeerd voor inflatie, 2016-2023 (n=798)
Figuur 8.1b Totale opbrengsten exclusief financiële baten, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde, gecorrigeerd voor inflatie, 2016-2023 (n=798)
Figuur 8.2a Totale opbrengsten per segment: in €, gecorrigeerd voor inflatie, 2016 2023 (n=798)
Figuur 8.2b Totale opbrengsten per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 8.3a Totale opbrengsten per groottegroep: in €, gecorrigeerd voor inflatie, 2016-2023 (n=798) (log-schaal)
Figuur 8.3b Totale opbrengsten per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde, in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 8.4 Samenstelling van de totale opbrengsten, in €, 2016-2023 (n=798)
Figuur 8.5 Inkomstenbronnen per segment, in % van gemiddelde totale opbrengsten over 2016-2023 (n=798)
Figuur 8.6 Inkomstenbronnen per groottegroep, in % van gemiddelde over 2016-2023 (n=798)
Figuur 9.1 Spreidingsindex, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde, 2016-2023 (n=798)
Figuur 9.2a Spreidingsindex, per segment, 2016-2023 (n=798)
Figuur 9.2b Spreidingsindex per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 9.3a Spreidingsindex, per groottegroep, 2016-2023 (n=798)
Figuur 9.3b Spreidingsindex per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016 2023 (n=798)
Figuur 10.1 Solvabiliteit, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde, 2016 2023 (n=798)
Figuur 10.2a Solvabiliteit, per segment, 2016-2023 (n=798)
Figuur 10.2b Solvabiliteit per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016 2023 (n=798)
Figuur 10.3a Solvabiliteit, per groottegroep, 2016-2023 (n=798)
Figuur 10.3b Solvabiliteit per groottegroep: verschil van groepsgemiddelde in %, 2016 2023 (n=798)
Figuur 11.1 Weerstandsratio (in maanden), absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde, 2016-2023 (n=798)
Figuur 11.2a Weerstandsratio per segment: in maanden, 2016-2023 (n=798)
Figuur 11.2b Weerstandsratio per segment: verschil van segmentgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 11.3a Weerstandsratio per groottegroep, in maanden, 2016-2023 (n=798)

Figuur 11.3b Weerstandsratio per groottegroep: verschil van groepsgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 11.3a Weerstandsratio per groottegroep, in maanden, 2016-2023 (n=798)
Figuur 11.3b Weerstandsratio per groottegroep: verschil van groepsgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 12.1 Goede Doelen Index 2016-2023: maatschappelijke bijdrage (n=798)
Figuur 12.2 Goede Doelen Index 2016-2023: financiële gezondheid (n=798)
Figuur 13.1 Verhouding tussen doelbestedingen en beheer- en wervingskosten, in % van totale kosten, 2016-2023 + gemiddeld over de hele periode (n=798)
Figuur 13.2 Beheer- en wervingskosten per segment, in % van totale kosten, 2016 2023, (n=798)
Figuur 13.3 Beheer- en wervingskosten per groottegroep, in % van totale kosten, 2016-2023, (n=798)
Figuur 13.4a Beheer- en wervingskosten per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 13.4b Beheer- en wervingskosten per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 13.5 Wervingskosten per segment en totaal, in % van totale wervingsbaten, gemiddeld over de gehele periode 2016-2023 (n=798)
Figuur 13.6 Wervingskosten per groottegroep en totaal, in % van totale wervingsbaten, gemiddeld over de gehele periode 2016-2023 (n=798)
Figuur 13.7a Wervingskosten per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)
Figuur 13.7b Wervingskosten per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)

Lijst van tabellen

Tabel 1 Acht segmenten: aantal goede doelen, benaming en afkorting (n=798)
Tabel 2 Vijf groottegroepen: aantal goede doelen, benaming en afkorting, 2023 (n=798)
Tabel 8.1 Acht inkomstenbronnen
Tabel 8.2 Samenstelling van totale opbrengsten: procentuele verschuivingen over 2016-2023 (n=798)
Tabel 12.1 Opbouw van de Goede Doelen Index: indexen, dimensies, indicatoren en weging
Tabel B1.1 Berekeningswijze indicatoren
Tabel B1.2 Vijf groottegroepen: aantal goede doelen per jaar (n=798)
Tabel B1.3 Opbouw van de Goede Doelen Index: indexen, dimensies, indicatoren en weging

Lijst van boxen

Box 1 Wat zijn segmenten?
Box 2 Wat zijn groottegroepen?
Box 3.1 Gemiddeld bedrag per donateursrelatie
Box 8.1 Totale opbrengsten in perspectief
Box 12.1 Leeswijzer GDI tabellen
Box B1.1 Hoe zijn de indicatoren berekend?
Box B1.2 Berekeningswijze groottegroepen

Inleiding

In deze derde State of the Sector voegen we weer informatie over tientallen nieuwe goede doelen toe. Dat zorgt ervoor dat we nog iets beter kunnen werken aan onze doelstelling om de ontwikkelingen in de Nederlandse goededoelensector systematisch in kaart te brengen. In dit rapport bespreken we die ontwikkelingen op basis van data van en over 798 goede doelen over de periode 2016-2023.

Uiteraard komen al die data bij elkaar in de Goede Doelen Index (GDI) die we in deel 3 bespreken. De GDI bestaat feitelijk uit twee indexen - elk weer onderverdeeld in meerdere dimensies en gemeten met een of meer indicatoren. Met de index Maatschappelijke bijdrage meten we de financiële bijdrage van goede doelen aan de betere wereld waarnaar ze streven (bijdrage aan doelstellingen), de mate waarin ze mensen bij elkaar brengen (sociale bijdrage) en de werkgelegenheid die ze creëren (economische bijdrage). Daarnaast kijkt de index Financiële gezondheid naar de mate waarin de goededoelensector vitaal en financieel toegerust is om die maatschappelijke bijdrage te leveren. We doen dat door te kijken naar het jaarlijkse inkomen van goede doelen en naar bezittingen en financieel vermogen (weerbaarheid).

De Goede Doelen Index voegt ontwikkelingen in bovenstaande indicatoren samen tot een enkel getal voor zowel de maatschappelijke bijdrage als de financiële gezondheid van de goededoelensector. We stellen het gemiddelde voor de periode 2016-2019 op 100 en kijken in welke mate de sector daarvan afwijkt in de jaren 2020, 2021, 2022 en 2023. Anders gezegd: levert de sector in de laatste vier jaar een grotere of juist een kleinere maatschappelijke bijdrage en is de sector financieel gezonder of juist ongezonder geworden? We beantwoorden die vragen overigens zowel voor de sector als geheel als voor afzonderlijke segmenten en groottegroepen. In bijlage 1 lichten we de methodiek voor het vaststellen van de GDI uitgebreid toe.

We starten dit rapport echter met het systematisch in kaart brengen van de ontwikkelingen binnen de goededoelensector op basis van een beschrijving en analyse van de kengetallen van de afzonderlijke indicatoren. In hoofdstuk 1 kijken we bijvoorbeeld naar de doelbestedingen van goede doelen en in hoofdstuk 3 naar de donateursrelaties. Ook dit doen we voor de sector als geheel en voor elk segment en elke groottegroep afzonderlijk (zie ook de leeswijzer). Op deze manier geven deze hoofdstukken de ontwikkelingen binnen de sector weer in termen van bijvoorbeeld miljarden euro's aan doelbestedingen, aantallen arbeidsplaatsen, vrijwilligers en bestuurders, en het aantal maanden dat goede doelen kunnen overleven indien hun inkomsten plotseling geheel zouden wegvallen.

Na de weergave van de GDI bespreken we in deel 4 de ontwikkelingen binnen de beheers- en wervingskosten. Deze kosten maken geen onderdeel uit van de Goede Doelen Index, maar spelen wel een belangrijke rol in discussies rondom goede doelen.

De goededoelensector is een veelzijdige sector die op tal van terreinen in de samenleving actief is. Goede doelen werken aan een betere wereld voor mensen en dieren. Ze werken aan gezondheid, rechtvaardigheid, het beschermen van de natuur, inclusie, het stimuleren van cultuur, onderlinge verbinding en hoop voor de toekomst. Met de State of the Sector overstijgen we het niveau van individuele goede doelen en brengen we deze diverse sector cijfermatig in kaart. In de eerste plaats met het oog op die sector zelf: wat zien we in de sector gebeuren? Maar in de tweede plaats ook om hun onmiskenbare waarde voor de Nederlandse samenleving tastbaar en feitelijk te maken.

Goede doelen staan midden in de samenleving. Ze eisen hun plek op tussen overheid en markt en dat vraagt om maatschappelijk debat. Laten we dat debat voeren op basis van de feiten.

Lau Schulpen
Radboud Universiteit

Gerjob Lootens
CBF, Toezicht op goeddoen

Leeswijzer

De delen 1 en 2 bespreken de ontwikkelingen in de sector op basis van 11 verschillende kengetallen over zaken als inkomsten, vrijwilligers, donateurs, medewerkers en solvabiliteit. In tekst en figuren schetsen we in deze hoofdstukken dus een beeld van de sector voor de periode 2016-2023. Dat doen we voor de sector als geheel en voor de afzonderlijke sectorsegmenten (hierna: segmenten - zie Box 1) en groottegroepen (zie Box 2). Elk onderdeel binnen een hoofdstuk bespreekt één indicator en kent eenzelfde opbouw.

Algemene deel

Voor de lezers die snel een algemene indruk willen krijgen starten we elk onderdeel met een korte schets ('algemene lijn') van de belangrijkste ontwikkelingen voor de sector als geheel en de meest opvallende zaken uit de vergelijking tussen segmenten en tussen groottegroepen. Waar relevant en mogelijk voegen we in dit algemene deel een korte reflectie toe waarin we die bevindingen in perspectief plaatsen of duiden.

Bij dit eerste algemene deel hoort een figuur in de vorm van een staafdiagram voor de periode 2016-2023 en het gemiddelde over die periode. Zo laat de figuur over doelbestedingen in Hoofdstuk 1 dus zien hoeveel geld de gezamenlijke goede doelen in de afzonderlijke jaren 2016, 2017 etc. aan hun doelstellingen hebben besteed, terwijl de laatste staaf het gemiddelde over de hele periode laat zien. In die eerste figuur bij elk kengetal geven we via een rode lijn in percentages ook het jaarlijkse verschil van het langjarig sectorgemiddelde weer. In één oogopslag zien we daarmee of de sector in een specifiek jaar naar boven of naar beneden afwijkt van het gemiddelde voor de hele periode 2016-2023. Het uitgangspunt daarbij is dat een score boven 100% als een teken van positieve ontwikkeling wordt gezien (en onder 100% dus als negatief). Een afwijking tussen 95% en 105% zien we als een gering verschil en scores boven 105% (of onder 95%) als substantieel. In de figuur geven we die grens van 'plus 5%' en 'min 5%' ook weer. Op die manier is in één oogopslag te zien of de ontwikkeling van de indicator als gering of substantieel moet worden gekarakteriseerd.

Verdieping

Voor de lezer die daarna nog wat zaken in meer detail wil weten gaan we in het tweede deel van ieder hoofdstuk dieper in op de vergelijking tussen segmenten en groottegroepen ('Ontwikkelingen naar segment en groottegroep'). Hier horen meerdere figuren bij ter ondersteuning van die puntsgewijze detailbespreking. In telkens twee figuren schetsen we de ontwikkelingen per segment en per groottegroep. In beide figuren heeft ieder segment en iedere groottegroep een eigen kleur.
De eerste figuur geeft, opnieuw in de vorm van een staafdiagram, de ontwikkelingen weer op de betreffende indicator voor elk van de segmenten/inkomensgroepen. Op basis daarvan kunnen we dus zien hoe de segmenten/groottegroepen zich over de jaren heen, maar ook ten opzichte van elkaar, ontwikkelen.
De tweede figuur geeft - ditmaal in de vorm van een lijndiagram - weer in welke mate de ontwikkelingen in elk segment/groottegroep afwijken van het langjarig gemiddelde van dat segment/groottegroep. Dit laat dus zien (net als bij de eerste figuur in het algemene deel) of het segment of de groottegroep afwijkt van het gemiddelde voor de hele periode 2016-2023. En ook hier is het uitgangspunt dat een score boven 100% als een teken van positieve ontwikkeling wordt gezien en onder 100% dus als een negatieve ontwikkeling. In de figuren markeren we ook weer het gebied van 'plus 5%' en 'min 5%' als een geringe afwijking van dat segment- of inkomensgroep-gemiddelde.

Minimaal 15 goede doelen

Tot slot, voor dit rapport stellen we een ondergrens van 15 goede doelen - daaronder achten we aantallen te klein om nog enigszins betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat we in dit rapport voor de hele goededoelensector en voor de groottegroepen met alle 789 organisaties rekenen (of alle waarvoor we gegevens hebben voor de specifieke indicator), maar als we rapporteren naar segment we de 12 goede doelen op het gebied van Onderwijs niet meenemen en dus niet weergeven. Bij sommige indicatoren is het aantal goede doelen waarvoor we data hebben voor de gehele periode 2016-2023 soms ook per groottegroep lager dan 15. We geven de gegevens dan wel weer, maar in grijstinten.

Box 1 Wat zijn segmenten?

We delen de goededoelensector in op basis van het specifieke veld of segment waarin goede doelen actief zijn. Zo richten Dierenorganisaties zich bijvoorbeeld op het welbevinden van dieren en houden Natuur- en milieuorganisaties zich bezig met de bescherming van natuurgebieden, natuureducatie en het tegengaan van milieuvervuiling. De CBF database onderscheidt acht zogenaamde segmenten. Die gebruiken we ook in deze State of the Sector.

Tabel 1.1 laat niet alleen het aantal goede doelen per segment zien, maar ook de benaming en afkorting die we in dit rapport gebruiken. In sommige gevallen wijkt die benaming ten behoeve van de leesbaarheid af van de CBF benaming.

Tabel 1 Acht segmenten: aantal goede doelen, benaming en afkorting (n=798)

	CBF benaming	SotS-benaming	Afkorting	# goede doelen	
				Abs.	%
1	Internationale hulp en mensenrechten	Internationale samenwerking	IS	305	38,20%
2	Welzijn	Welzijn	Wz	185	23,20%
3	Gezondheid	Gezondheid	Gez	107	13,40%
4	Natuur en milieu	Natuur	Nat	65	8,10%
5	Dieren	Dieren	Dier	48	6,00%
6	Religie en levensbeschouwing	Religie	Rel	40	5,00%
7	Kunst en Cultuur	Cultuur	Cult	36	4,50%
8	Onderwijs en wetenschap	Onderwijs	OW	12	1,50%
				798	100,00%

Box 2 Wat zijn groottegroepen?

We verdelen de goededoelensector op basis van de omvang van goede doelen in groottegroepen. De CBF database onderscheidt vijf zogenaamde categorieën, die het CBF toekent volgens een vaste rekenmethodiek. In de State of the Sector gebruiken we dezelfde rekenmethodiek. De omvang is bepaald op basis van de jaarlijkse totale baten. We onderscheiden vijf groottegroepen, beginnend bij micro-organisaties met totale baten tot €50.000, tot aan grote organisaties met totale baten van meer dan €7,5 miljoen.

Het aantal organisaties per groottegroep verschilt van jaar op jaar, omdat ook de totale baten van goede doelen fluctueren. Per jaar is ieder goed doel in een groep ingedeeld op basis van de gemiddelde totale baten van drie jaar: het betreffende jaar en de twee jaar daarvoor. Tabel 1.2 geeft voor 2023 per groottegroep weer welke omvang de goede doelen in de groep hebben, de afkorting voor de groepen die we in dit rapport gebruiken en het aantal goede doelen per groep.

Tabel 2 Vijf groottegroepen: aantal goede doelen, benaming en afkorting, 2023 (n=798)

	CBF benaming	SotS-benaming	Omvang	Afkorting	# goede doelen	
					Abs.	%
1	Categorie A	Micro	<€50.000	Micro	96	12,00%
2	Categorie B	Klein	€50.000 tot €200.000	Klein	168	21,10%
3	Categorie C	Midden-klein	€200.000 tot €1 miljoen	M-klein	200	25,10%
4	Categorie D	Midden-groot	€1 miljoen tot €7,5 miljoen	M-groot	200	25,10%
5	Categorie E	Groot	>€7,5 miljoen	Groot	134	16,80%
					798	100,00%

MAATSCHAPPELIJKE BIJDRAGE

DEEL 1

In het eerste deel van de State of the Sector meten we wat de goede doelen bijdragen aan de maatschappij. In de State of the Sector kijken we niet naar individuele goede doelen, maar onderzoeken de sector als geheel. Daarbij kijken we naar drie manieren waarop de sector maatschappelijk van meerwaarde is.

Bijdrage aan maatschappelijke doelstellingen

In de eerste plaats 'maken goede doelen de samenleving beter, door het aankaarten en oplossen van maatschappelijke vraagstukken' (GDN, 2024a: 12 13). Dat is de essentie van goede doelen: werken aan een betere wereld. Het is niet eenvoudig de maatschappelijke impact van een veelzijdige sector als de goededoelensector te meten. Daarom meten we de bijdrage aan de maatschappelijke doelstellingen aan de hand van de bestedingen aan de doelstellingen.

Sociale bijdrage

In de tweede plaats vormen goede doelen de samenleving, ze zijn verbindend en betekenisvol voor individuen, groepen mensen en de samenleving (GDN, 2024a: 12 13). Goede doelen leggen allerlei relaties die verder gaan dan klantrelaties. Ze creëren een betekenisvolle verbinding: het is het geloof in een betere wereld dat verbindt en samensmeedt. Deze sociale bijdrage meten we aan de hand van vier typen relaties: relaties met donateurs, met vrijwilligers, met bestuurders (en hun netwerk) en relaties van goede doelen onderling.

Economische bijdrage

In de derde plaats zijn goede doelen onderdeel van het economisch verkeer. Het creëren van omzet is niet hun kerntaak, maar toch levert hun dienstverlening een bijdrage aan het Bruto Binnenlands Product. Bovendien creëren ze werkgelegenheid als werkgever.

DOELBESTEDINGEN

01

Bijdrage aan maatschappelijke doelstellingen
Goede doelen werken aan maatschappelijke doelstellingen met het oog op een betere wereld.

Doelbestedingen
Idealiter meten we in welke mate goede doelen hun doelstellingen halen. Vooralsnog ontbreekt een helder kader om deze impact te meten. Daarom vallen we terug op een inputindicator: hun doelbestedingen oftewel de uitgaven aan het bereiken van hun doelstellingen.

Sociale bijdrage

- Vrijwilligersrelaties
- Donateursrelaties
- Bestuurdersrelaties
- Relaties tussen goede doelen

Economische bijdrage

- Arbeidsplaatsen
- Personeelskosten

In dit eerste deel van de State of the Sector kijken we naar de maatschappelijke bijdrage van goede doelen. Idealiter brengen we die bijdrage in kaart op basis van de mate waarin goede doelen hun doelstellingen behalen. Maar over de collectieve effectiviteit of impact van de zeer uiteenlopende activiteiten van goede doelen kunnen we op basis van de huidige data nog niets zeggen: ondanks de inspanningen van goede doelen ontbreekt vooralsnog een helder kader om deze impact te meten op sectorniveau. Daarom vallen we terug op een inputindicator: we meten de doelbestedingen oftewel de uitgaven aan het bereiken van doelstellingen.

Uitgangspunt daarbij is dat een groei van de (uiteraard voor inflatie gecorrigeerde) doelbestedingen een hogere bijdrage aan de maatschappelijke doelstellingen betekent De hoop is, zoals feitelijk met alle aspecten, dat de sector over de jaren heen een groei in deze doelbestedingen laat zien.

Figuur 1.1 **Doelbestedingen in € en % afwijking sectorgemiddelde, gecorrigeerd voor inflatie, 2016-2023 (n=798)**

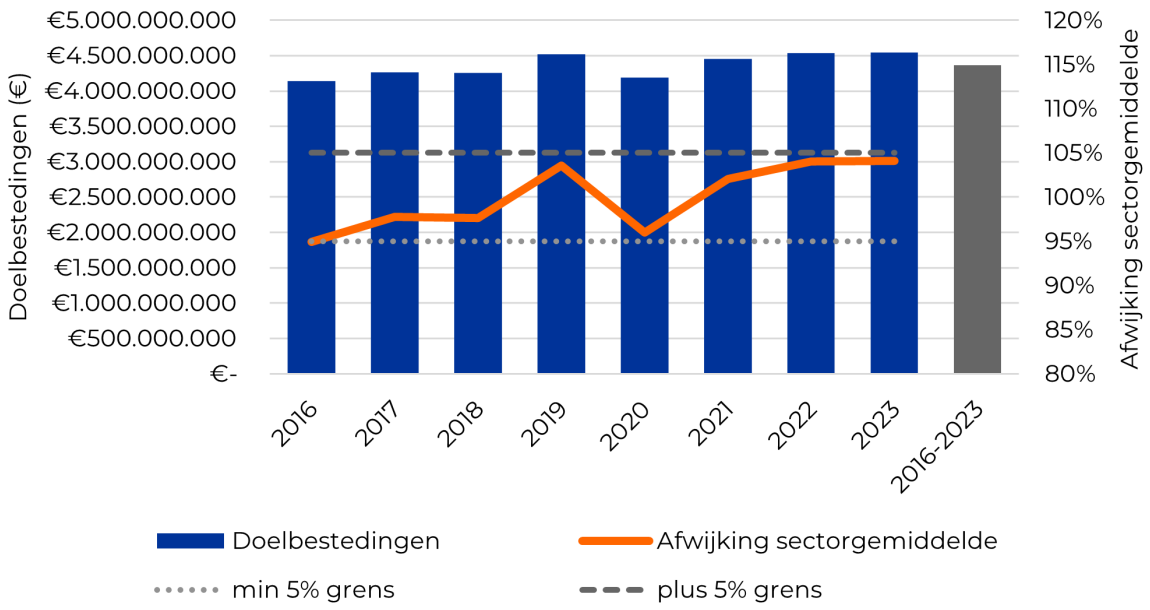

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Algemene lijn

In Figuur 1.1 zien we die groei ook, van €4,1 miljard in 2016 naar ongeveer €4,5 miljard vier jaar later. Weliswaar veroorzaakt het eerste Covid-jaar 2020 een dipje in de doelbestedingen, het jaar daarop is dat alweer hersteld. In de laatste jaren vlakt de groei in de doelbestedingen wel af. In 2023 is de totale doelbesteding van de sector nog altijd €4,5 miljard. De rode lijn in Figuur 1.1 laat zien dat de doelbestedingen per jaar nauwelijks afwijken van het langjarig gemiddelde (de grijze staaf in de figuur): de afwijkingen blijven binnen de +5% en -5% grenzen. Het is daarom wellicht beter te spreken van een gestage opwaartse stabiliteit.

Het grootste deel van deze doelbestedingen (ruim €2 miljard) komt voor rekening van organisaties in Internationale Samenwerking. Op enige afstand volgen Welzijnsorganisaties (ruim €700 miljoen), Natuur- en milieuorganisaties (bijna €600 miljoen) en Gezondheidsorganisaties (ruim €460 miljoen).

Als we verder inzoomen dan zien we die groei tot 2019, de dip in 2020 en de afvlakking daarna terug bij vrijwel alle verschillende segmenten van de sector. Alleen organisaties in het segment Gezondheid vormen een uitzondering hierop. Hun doelbestedingen daalden in 2020 met bijna 40% ten opzichte van 2019. Deze forse klap is vooral te verklaren vanuit de financiering door buitenlandse overheden, die hun subsidies in 2020 fors terugschroefden (Schulpen & Van der Plas 2025).

Overigens zijn van de vijf groottegroepen op basis van hun inkomsten de grote organisaties over de jaren heen het meest stabiel. De kleinste vier groottegroepen vertonen een veel grilliger verloop van hun doelbestedingen.

Doelbestedingen in perspectief

De ruim €4,5 miljard doelbesteding in 2023 komt neer op €255 per Nederlander in dat jaar. Geld dat wordt besteed aan uiteenlopende activiteiten zoals hulp aan kinderen na uithuisplaatsing, opvang van verwaarloosde dieren, trainingen aan vrouwen in extreme armoede en onderzoek naar ziekten zoals ALS.

Hoewel we de gezamenlijke impact of effectiviteit van deze doelbestedingen niet kennen, kunnen we die bestedingen wel vergelijken met andere algemeen nut beogende uitgaven. Zo gaven de gezamenlijke Nederlandse gemeenten in 2023 per capita weliswaar meer uit aan inkomensregelingen (227%) dan de per capita uitgaven van goede doelen, maar beduidend minder aan openbaar vervoer (3,5%), musea (8%) of onderwijs (70%). Tegelijk leren we van een overzicht van het Ministerie van Financiën dat de doelbestedingen van de goededoelensector de totale uitgaven overstijgen van bijvoorbeeld Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (€3,9 miljard) en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (€2,3 miljard). Overigens geldt hier ook nog eens dat in deze Rijksuitgaven ook de organisatiekosten zijn opgenomen, terwijl dat bij de goede doelen niet het geval is.

Ontwikkelingen naar segment en groottegroep

Figuur 1.2a **Doelbestedingen per segment in €, gecorrigeerd voor inflatie, 2016-2023 (n=798)**

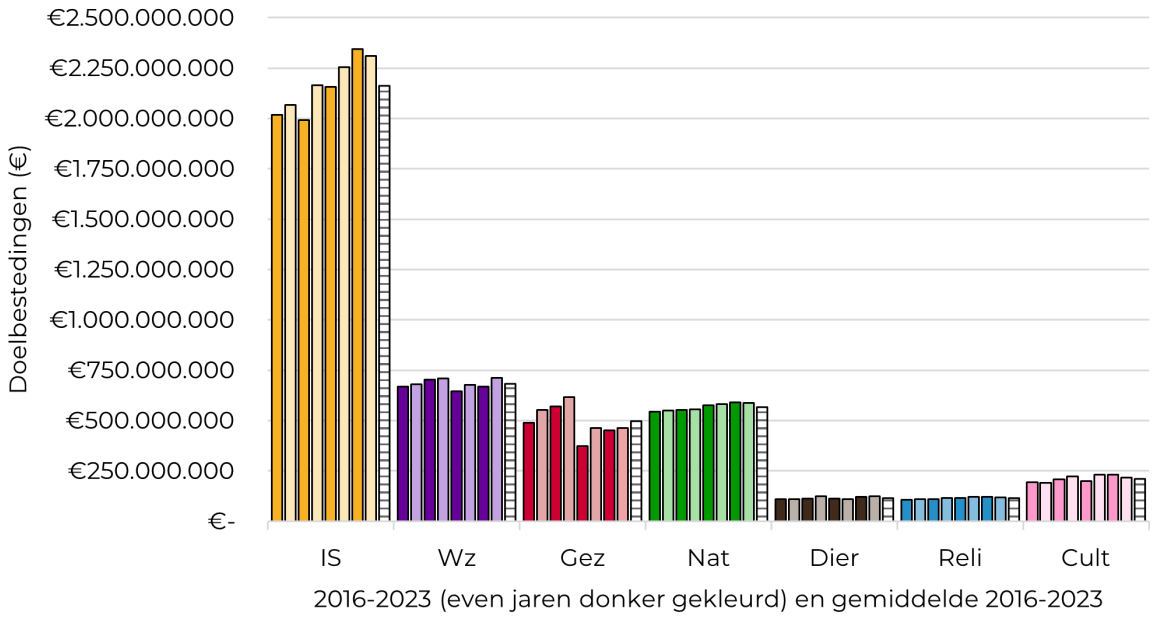

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Stabiliteit niet in alle segmenten zichtbaar

Het beeld van opwaartse stabiliteit met een tijdelijke dip in 2020 verandert wanneer we de doelbestedingen per segment bekijken (Figuur 1.2a en 1.2b).

- Natuur- en Religieorganisaties ondervinden in 2020 helemaal geen terugval, terwijl andere segmenten dat wel doen.
- In 2023 laten Welzijnsorganisaties juist een opvallende groei zien (+6,5% vergeleken met 2022)
- Cultuurorganisaties noteren daarentegen een daling van -5,6%.
- In de overige segmenten zijn de veranderingen in 2023 relatief beperkt.

Figuur 1.2b **Doelbestedingen per segment: afwijking van segmentgemiddelde, in %, 2016-2023 (n=798)**

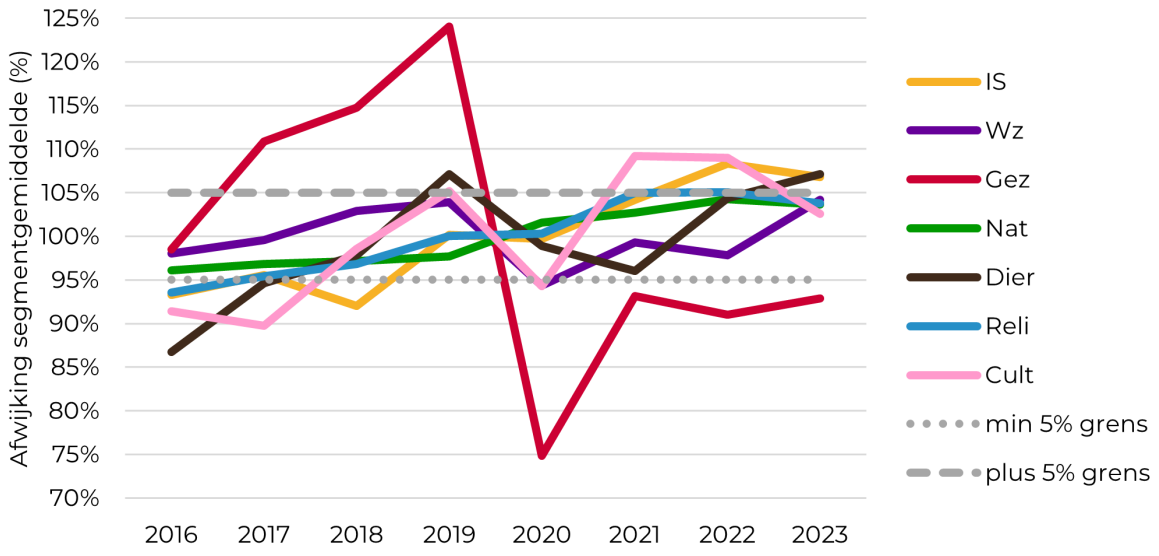

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Doelbesteding Gezondheidsorganisaties geraakt door bezuinigingen in 2020

- Figuur 1.2b laat zien in hoeverre segmenten afwijken van hun langjarig segmentgemiddelde. Duidelijk zichtbaar daarin is de scherpe daling bij Gezondheidsorganisaties in 2020 en de stabilisatie in de jaren daarna.
- In 2023 wijken de gezamenlijke goede doelen, zoals Figuur 1.1 heeft laten zien, gemiddeld +4,1% af van hun langjarig gemiddelde. Cultuur-, Welzijn-, Religie- en Natuurorganisaties zitten daar dicht tegenaan
- Voor de segmenten Dieren (+7,1%) en IS (+6,8%) kunnen we spreken van een substantiële afwijking van het langjarig gemiddelde, waarbij de doelbestedingen voor Dierorganisaties een wat grillig verloop laten zien.
- Gezondheidsorganisaties hebben in 2023 het niveau van 93% van hun langjarig gemiddelde weer bereikt.

85% totale doelbesteding van de sector afkomstig van grote goede doelen

Ook per groottegroep zijn verschillen zichtbaar. Opvallend is dat binnen de vier kleinste groottegroepen hogere en lagere bestedingen elkaar bijna jaarlijks afwisselen, al zijn die schommelingen meestal beperkt.

Zoals te verwachten was, besteden grote organisaties veruit het meest: tussen 2016 en 2023 gaven zij bijna zes keer zoveel uit aan hun doelstellingen als alle andere goede doelen samen.

Figuur 1.3a laat de doelbesteding per groottegroep zien, op logaritmische schaal.

- Gemiddeld over de jaren hebben micro organisaties een gezamenlijke doelbesteding van €2 miljoen, kleine €17 miljoen, midden-kleine €79 miljoen en midden-grote €529 miljoen.
- Grote goede doelen hadden gemiddeld over de jaren €3.737 miljoen aan doelbesteding, dat is 85% van het totaal van de gehele sector.

Figuur 1.3a **Doelbestedingen per groottegroep in €, gecorrigeerd voor inflatie, 2016-2023 (n=798) (log-schaal)**

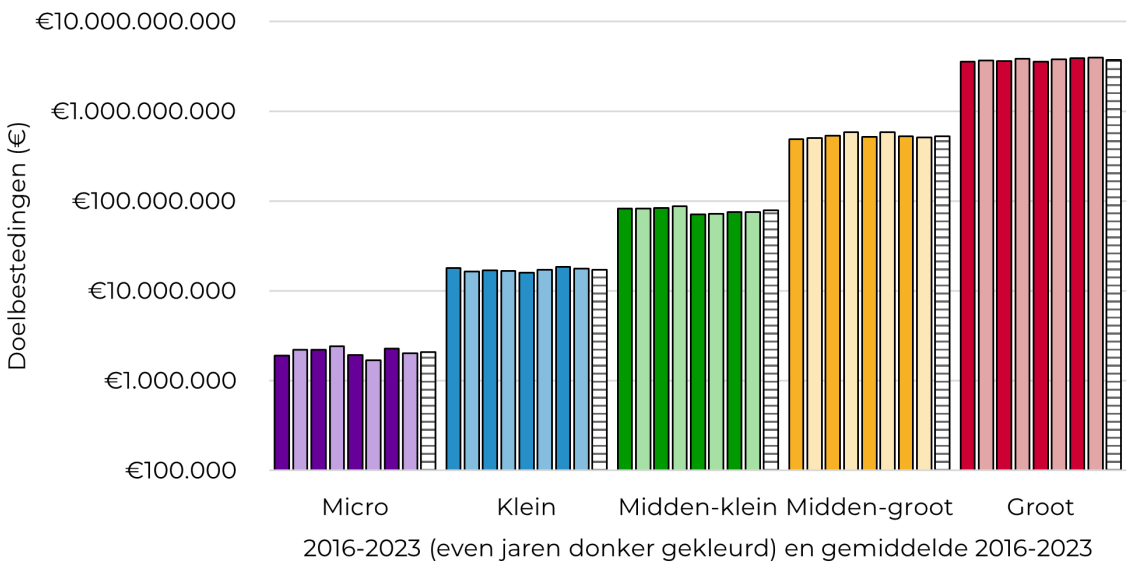

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Figuur 1.3b **Doelbestedingen per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016 2023 (n=798)**

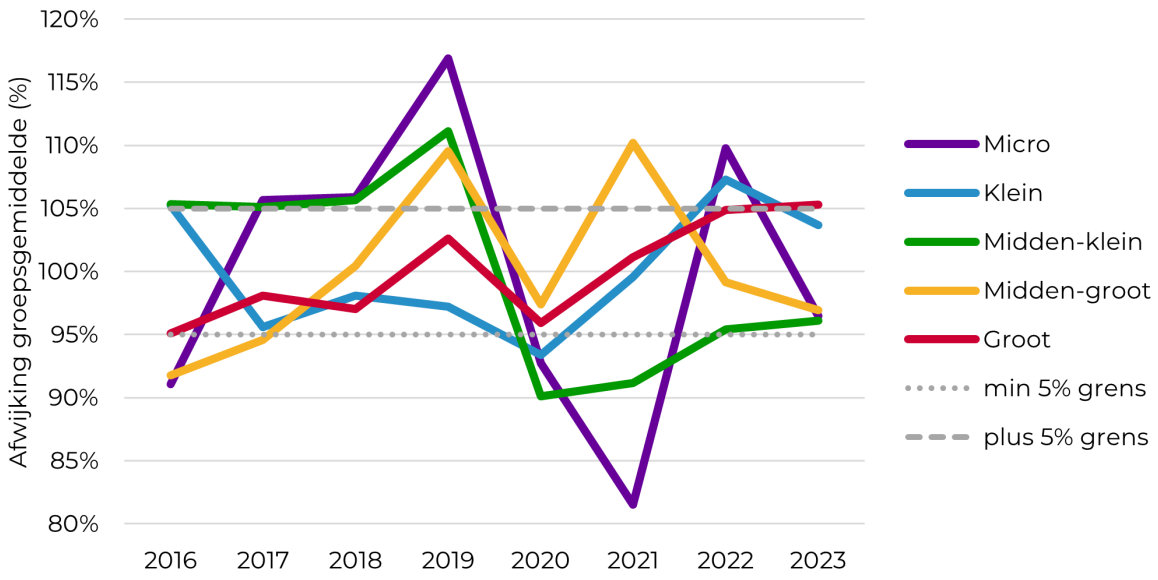

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Grilligheid van doelbestedingen in beeld

- Uit Figuur 1.3b blijkt dat grote organisaties het meest stabiel zijn in hun doelbestedingen, direct gevolgd door kleine. Beide groottegroepen blijven de gehele periode grotendeels binnen de -5% en +5% grens.
- Andere groottegroepen wijken daarentegen meer substantieel af - en ze doen dat wisselend naar boven en naar beneden.
- Dergelijke fluctuerende doelbestedingen zijn het meest duidelijk bij micro-organisaties (van 117% in 2019 naar 81% in 2021 en weer naar 110% een jaar later).

VRIJWILLIGERS

02

Bijdrage aan maatschappelijke doelstellingen

- **Doelbestedingen**

Sociale bijdrage
Goede doelen verbinden individuen, groepen mensen en de samenleving.

- **Vrijwilligersrelaties**
  Vrijwilligersrelaties zijn een indicator voor de mobilisatie van de samenleving om samen te werken aan idealen.
- **Donateursrelaties**
- **Bestuurdersrelaties**
- **Relaties tussen goede doelen**

Economische bijdrage

- **Arbeidsplaatsen**
- **Personeelskosten**

Vrijwilligers zijn niet alleen de ruggengraat van de goededoelensector, maar ook een indicator voor de verbinding in de samenleving die goede doelen creëren en dus voor de mobilisatie van de samenleving om samen te werken aan idealen. Daarmee vormen de relaties met vrijwilligers, naast de relaties met donateurs, bestuursleden en andere goede doelen, een cruciaal element in hun sociale bijdrage. [1] Een groei in het aantal vrijwilligers betekent dan ook een groei in de sociale bijdrage van goede doelen.

Enige voorzichtigheid is op zijn plaats

Twee zaken zijn belangrijk vooraf te melden. Om te beginnen rapporteert slechts 15,5% van de goede doelen in onze dataset consequent het aantal vrijwilligers. Dat betekent dat enige voorzichtigheid op zijn plaats is wanneer we conclusies trekken over de sector als geheel, we weten immers niet in hoeverre deze 124 organisaties representatief zijn voor alle 798 in onze dataset. Mochten ze dat wel zijn, dan zou het aantal vrijwilligers dat de sector weet te verbinden zes keer zo groot zijn als het aantal dat we nu kunnen rapporteren. Ten tweede kan het aantal vrijwilligersrelaties van goede doelen niet zomaar bij elkaar worden opgeteld. Mensen kunnen immers bij meerdere organisaties tegelijk vrijwilligerswerk doen. Bekkers et al. (2024: 228) laten zien dat 'bijna één op de twee vrijwilligers [...] zich [in]zet voor organisaties [...] op meerdere maatschappelijke terreinen'.

Figuur 2.1 Aantal vrijwilligers absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde 2016 2023 (n=124)

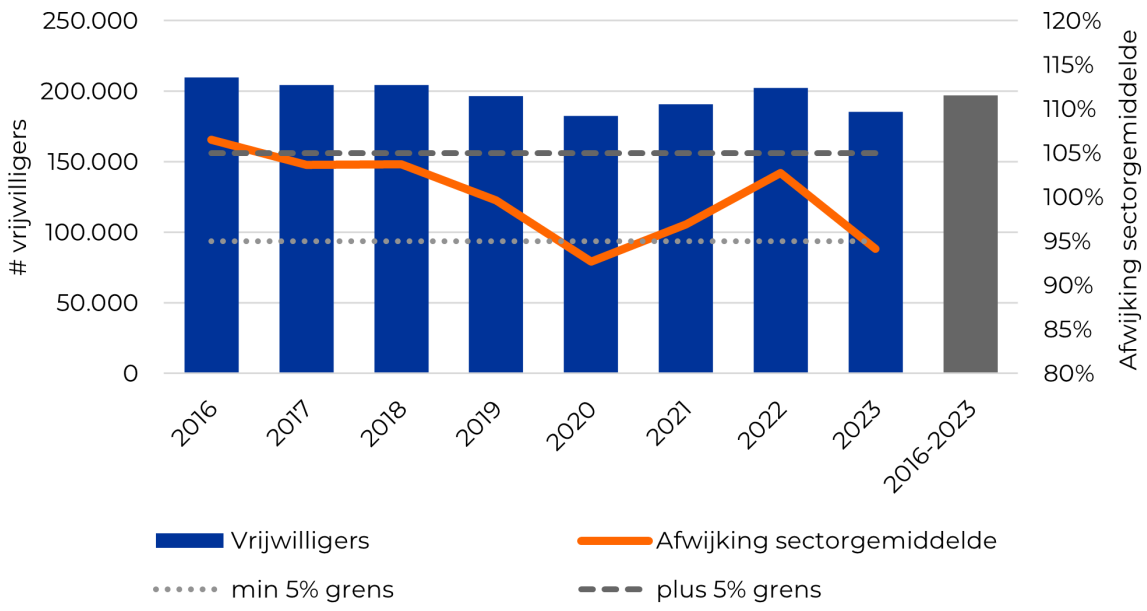

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Algemene lijn

Vanaf 2016 neemt het aantal vrijwilligers gestaag af tot in 2020, waarna het herstel wordt ingezet. In 2023 daalt het aantal vrijwilligersrelaties echter weer: van de ruim 210.000 vrijwilligers in 2016 zijn er in 2023 nog bijna 186.000 over, een daling van 11,6% (zie Figuur 2.1).

Hoewel het grootste aantal organisaties in het segment Internationale Samenwerking actief is, zijn hier niet de meeste vrijwilligers te tellen. Gemiddeld over de periode 2016-2023 is het grootste deel van de vrijwilligers actief bij goede doelen op het gebied van Welzijn (44%) en Natuur (32%), met IS-organisaties (14%) op gepaste afstand als derde. De terugval van het aantal vrijwilligers in 2023 ligt grotendeels bij de IS- en Natuurorganisaties. Tegen de trend in stijgt het aantal vrijwilligers bij Welzijnsorganisaties juist in 2023 (+5%).

Als we daarnaast het gemiddeld aantal vrijwilligersrelaties per goed doel bekijken dan blijven IS-organisaties op de derde plaats staan (met gemiddeld 866 vrijwilligers per organisatie), maar wisselen Natuur- (3.288) en Welzijnsorganisaties (2.330) van plaats.

De grote goede doelen bepalen het sectorgemiddelde en laten een gestage, maar substantiële afname zien over de jaren 2016-2023. Daarentegen bewegen de midden-grote organisaties in omgekeerde richting. Hun vrijwilligersaantal groeit substantieel over diezelfde periode.

Vrijwilligersrelaties in de context van landelijke vrijwillige inzet

Niet alleen goede doelen verbinden mensen als vrijwilligers en niet alleen in dit rapport worden vrijwilligers(relaties) onderzocht. Ook het CBS en Geven in Nederland (GiN) bieden informatie over vrijwilligerswerk. Waar hier op basis van CBF-data iets gezegd kan worden over het aantal vrijwilligersrelaties dat goede doelen hebben, kijken zowel CBS als GiN breder naar alle vormen van vrijwilligerswerk - ook het vrijwilligerswerk dat niet in organisatieverband plaatsvindt. Beide kijken dan ook primair vanuit de vrijwilliger zelf. Van Bekkers et al. (2024: 222) leren we bijvoorbeeld dat 'in 2022-2023 [...] naar schatting 44% van de Nederlanders actief [is] als vrijwilliger voor een organisatie'.

Daarnaast kijken beide ook naar vrijwilligerswerk voor organisaties die niet als goed doel gelden, zoals sportverenigingen, hobby- en gezelligheidsverenigingen of politieke partijen en actiegroepen.

Die bredere blik verklaart waarschijnlijk voor een belangrijk deel de discrepantie tussen de data zoals hierboven gepresenteerd en die van het CBS.

Het CBS publiceert gegevens over het percentage personen dat vrijwilligerswerk deed in de afgelopen vier weken en de afgelopen 12 maanden. Naar dat laatste aantal moeten we kijken als we de ontwikkeling in de sector willen vergelijken met de CBS gegevens. Het CBS rapporteert een gestage afname vanaf 2016 tot en met 2021 in het aantal personen dat het afgelopen jaar vrijwilligerswerk deed, waarna twee jaren van herstel in volgen in 2022 en 2023. Ten opzichte van deze landelijke gegevens zet het herstel in onze dataset een jaar eerder in, maar deze beklijft niet. In de goededoelensector daalt het aantal gerapporteerde vrijwilligers in 2023 immers weer, in strijd met de landelijke cijfers.

Ontwikkelingen naar segment en groottegroep

Daling in 2023 bij IS- en Natuurorganisaties

- Figuur 2.2b laat duidelijk zien dat in 2023 voor IS- en Natuurorganisaties sprake is van een substantiële daling ten opzichte van hun segmentgemiddelde.
- Welzijnsorganisaties laten, na een jarenlange geringe afname, vanaf 2021 een opwaartse trend zien.

Figuur 2.2a **Vrijwilligers per segment: gemiddeld aantal per goed doel (abs.), 2016 2023 (n=124) (log schaal)***

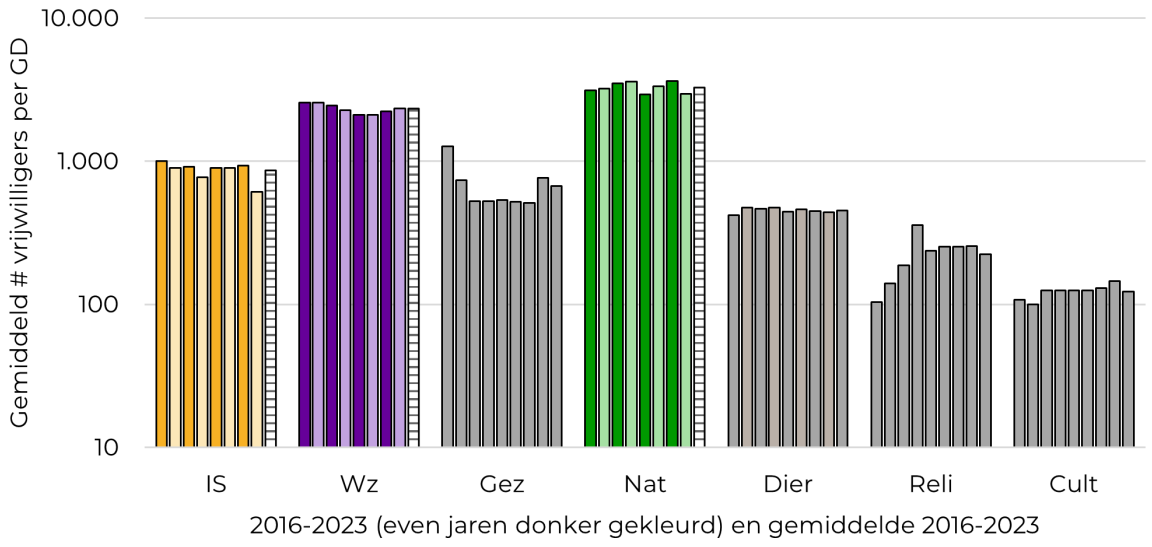

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database
* Vanwege de gehanteerde ondergrens van 15 organisaties zijn de data voor goede doelen in de segmenten Gezondheid, Dieren, Religie en Cultuur hier weergegeven in grijstinten

Figuur 2.2b **Vrijwilligers per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016 2023 (n=124)***

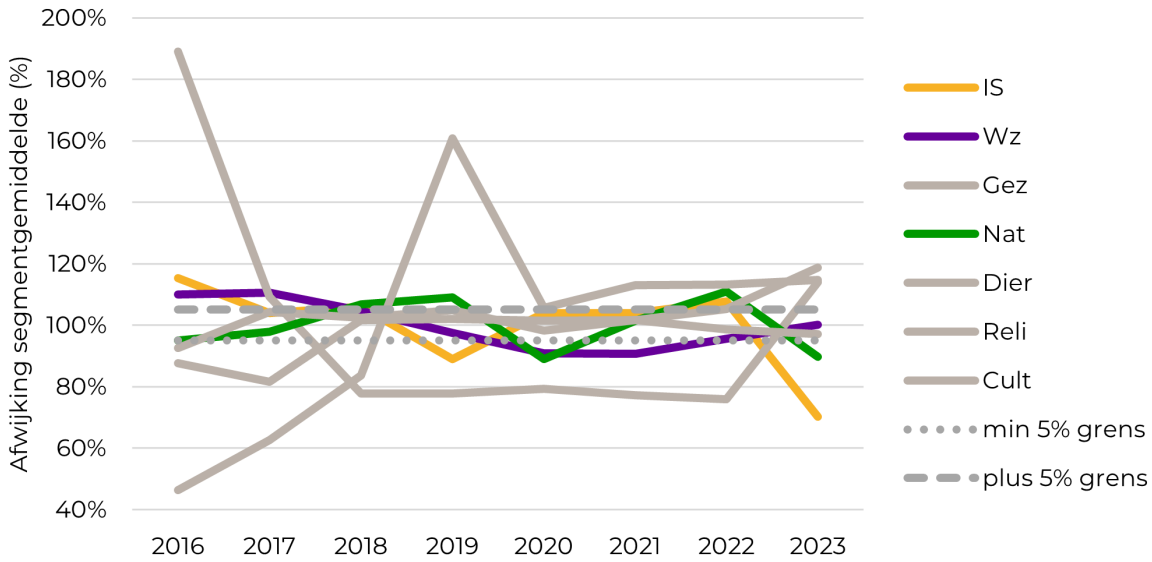

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database
* Vanwege de gehanteerde ondergrens van 15 organisaties zijn de data voor goede doelen in de segmenten Gezondheid, Dieren, Religie en Cultuur hier weergegeven in grijstinten.

Kleine en micro-organisaties wisselen van plek

- De verschillen zijn beduidend groter als we naar groottegroepen kijken (zie Figuur 2.3a en, vooral, Figuur 2.3b). De grootste stabiliteit zien we bij grote en midden-grote organisaties.
- Grote organisaties komen in 2023 lager uit dan hun langjarig gemiddelde, midden-grote juist hoger.
- Opvallender zijn de midden-kleine organisaties die tot en met 2020 een relatief sterke daling noteren en daarna stabiliseren op dat lagere niveau.

Figuur 2.3a **Vrijwilligers per groottegroep: aantallen (absoluut), 2016-2023 (n=124) (log schaal)***

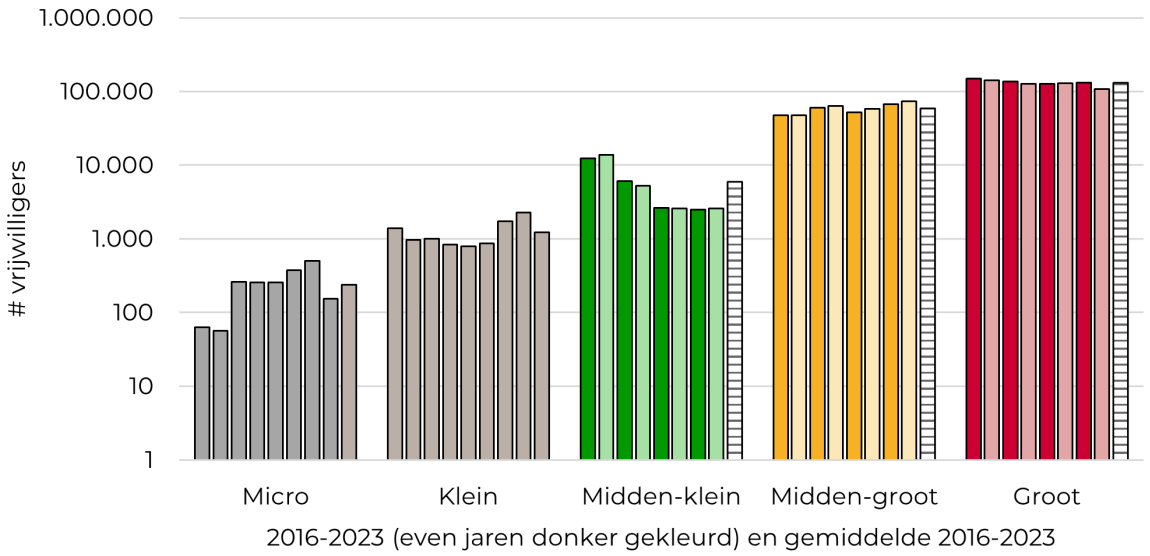

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database
* Vanwege de gehanteerde ondergrens van 15 organisaties zijn de data voor goede doelen in de groottegroepen Micro en Klein hier weergegeven in grijstinten.

Figuur 2.3b **Vrijwilligers per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016-2023 (n=124)***

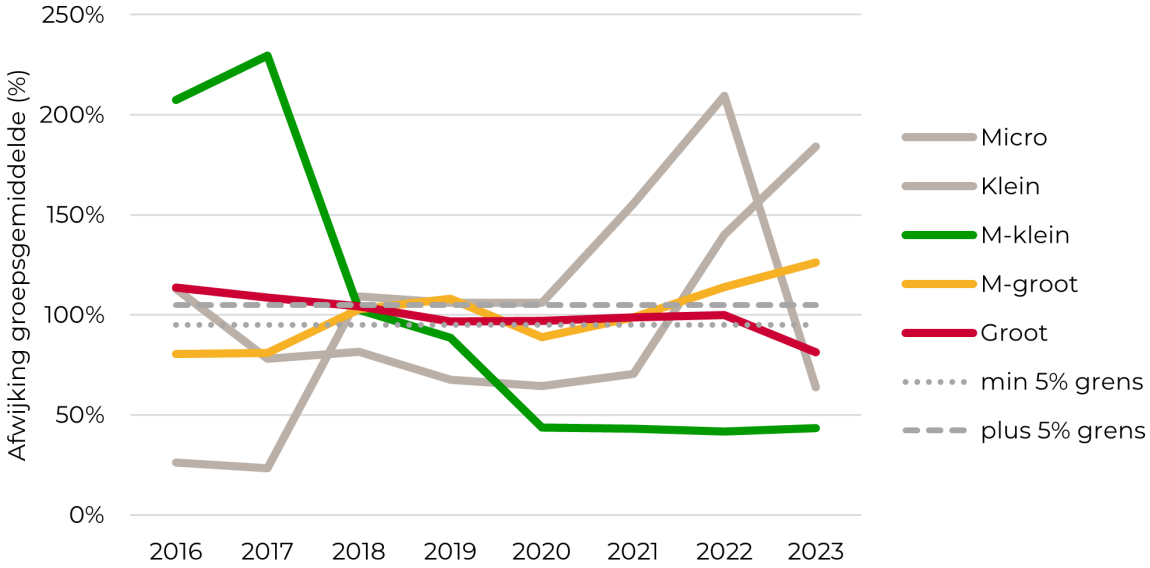

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database
* Vanwege de gehanteerde ondergrens van 15 organisaties zijn de data voor goede doelen in de groottegroepen Micro en Klein hier weergegeven in grijstinten.

DONATEURSRELATIES

03

Bijdrage aan maatschappelijke doelstellingen

- **Doelbestedingen**

Sociale bijdrage
Goede doelen verbinden individuen, groepen mensen en de samenleving.

- **Vrijwilligersrelaties**
- **Donateursrelaties**
  Donateursrelaties zijn een indicator voor sociale cohesie rondom belangrijke maatschappelijke thema's.
- **Bestuurdersrelaties**
- **Relaties tussen goede doelen**

Economische bijdrage

- **Arbeidsplaatsen**
- **Personeelskosten**

Naast vrijwilligers zijn ook donateurs een levenslijn voor goede doelen. Praktisch alle goede doelen ontvangen een deel van hun inkomen immers van particuliere donateurs (zie ook Box 3.1). Een deel, zeker de kleinere goede doelen, is zelfs financieel helemaal afhankelijk van het individuele geefgedrag. Donateurs staan niet alleen voor het geld dat ze geven. Het aantal donateursrelaties is ook een uitdrukking van de mate waarin goede doelen mensen aan zich kunnen binden en dus van de maatschappelijke binding of cohesie rondom een bepaald thema.[2] Als zodanig zijn ook donateursrelaties een indicator voor de sociale bijdrage van goede doelen.

Enige voorzichtigheid is geboden

Helaas is slechts van 111 (14%) van onze 798 goede doelen in onze database bekend hoeveel donateurs ze jaarlijks hadden in de periode 2016-2023. Bij sommige segmenten is het aantal organisaties waarover langjarige data beschikbaar is zeer laag.

Onbekend is dan ook of de beschikbare data indicatief is voor de sector als geheel; reden waarom de data terughoudend moeten worden geïnterpreteerd. Tegelijk betekent dit ook dat het daadwerkelijke aantal donateurs voor goede doelen in werkelijkheid waarschijnlijk (veel) hoger ligt dan hier kan worden gerapporteerd.

Figuur 3.1 **Aantal donateursrelaties, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde 2016 2023 (n=111)**

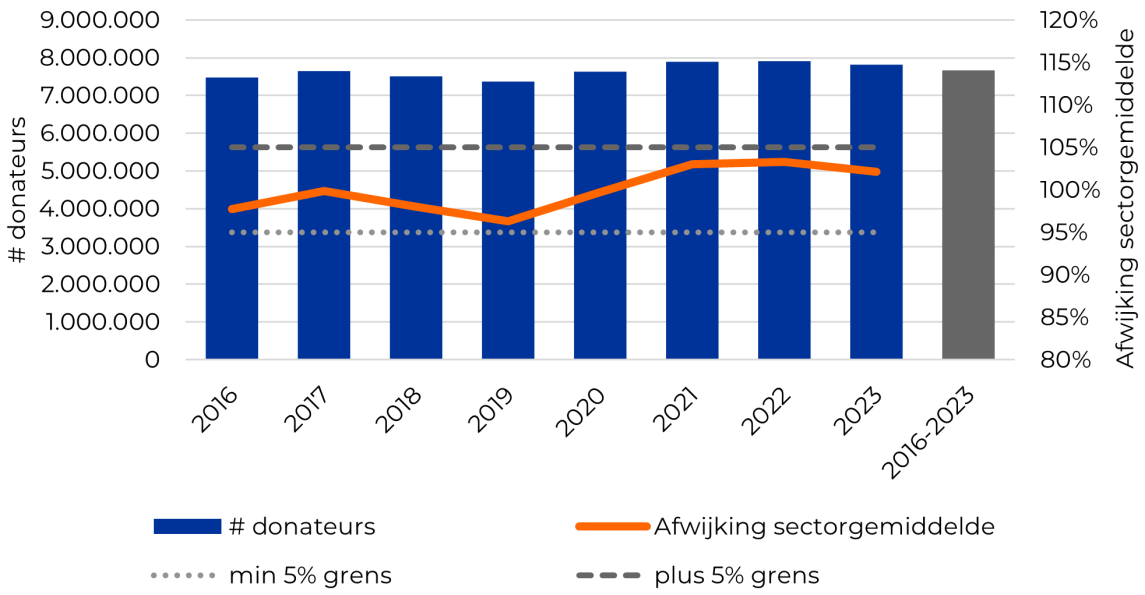

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Algemene lijn

Het aantal donateurs blijft gedurende 2016-2023 steken onder de acht miljoen. Meer concreet: het varieert tussen 7,3 (2019) en 7,9 miljoen (2022) (Figuur 3.1). De stabiliteit is opvallend. Zelfs de daling van het aantal donateurs in 2019 is relatief gering. Wellicht dat zo'n daling eerder in het eerste Covid-19-jaar 2020 was verwacht, maar in dat jaar is er juist sprake van een stijging naar het gemiddelde.

De stabiliteit in aantallen donateursrelaties is het meest duidelijk bij Natuur- en IS organisaties. Beide segmenten nemen overigens ook het grootste deel van de donateurs voor hun rekening. Maar liefst 70% van het hier geregistreerde gemiddelde aantal donateurs over 2016-2023 is verbonden aan een goed doel in een van deze twee segmenten.

Andere segmenten laten juist een geleidelijk dalende tendens zien (Religie en Welzijn) of een vrijwel constante stijging (Dier en Gezondheid). Overigens is die stijging in het geval van Dierenorganisaties vrij stijl.

Niet geheel onverwacht kennen grote goede doelen de meeste donateursrelaties - zij domineren de (Nederlandse) charimarkt dan ook. Bovendien ontvangen grote organisaties gemiddeld ook de hoogste bedragen per donateur (zie verder Box 3.1).

Box 3.1 Gemiddeld bedrag per donateursrelatie

Het aantal donateurs(relaties) zegt niet direct iets over het gegeven bedrag. Als we het aantal donateurs koppelen aan het totale bedrag dat de genoemde 111 goede doelen jaarlijks ontvangen uit particuliere giften, blijkt dat elke donateur over 2016-2023 gemiddeld jaarlijks €104,50 doneert (gecorrigeerd voor inflatie). Dat gemiddelde bedrag is overigens behoorlijk stabiel en loopt van €101,60 (2022) tot €107,00 (2019 en 2020). [3]

Als we kijken naar segmenten en groottegroepen ontstaat echter een geheel ander verhaal en lopen de individuele donateursbedragen meer uit elkaar.

Donateurs segment Cultuur geven hoogste bedragen

- Als we de Cultuurorganisaties vanwege het lage aantal organisaties laten voor wat ze zijn dan ontvangen organisaties uit het segment Religie gemiddeld de hoogste bedragen per donateur.
- Natuurorganisaties staan onderaan met een gemiddelde jaaropbrengst per donateur van €62 - de helft van wat Dieren- en IS-organisaties ontvangen.

Figuur 3.2a **Gemiddelde donatie per donateur, per segment in €, 2016-2023 (n=111)**

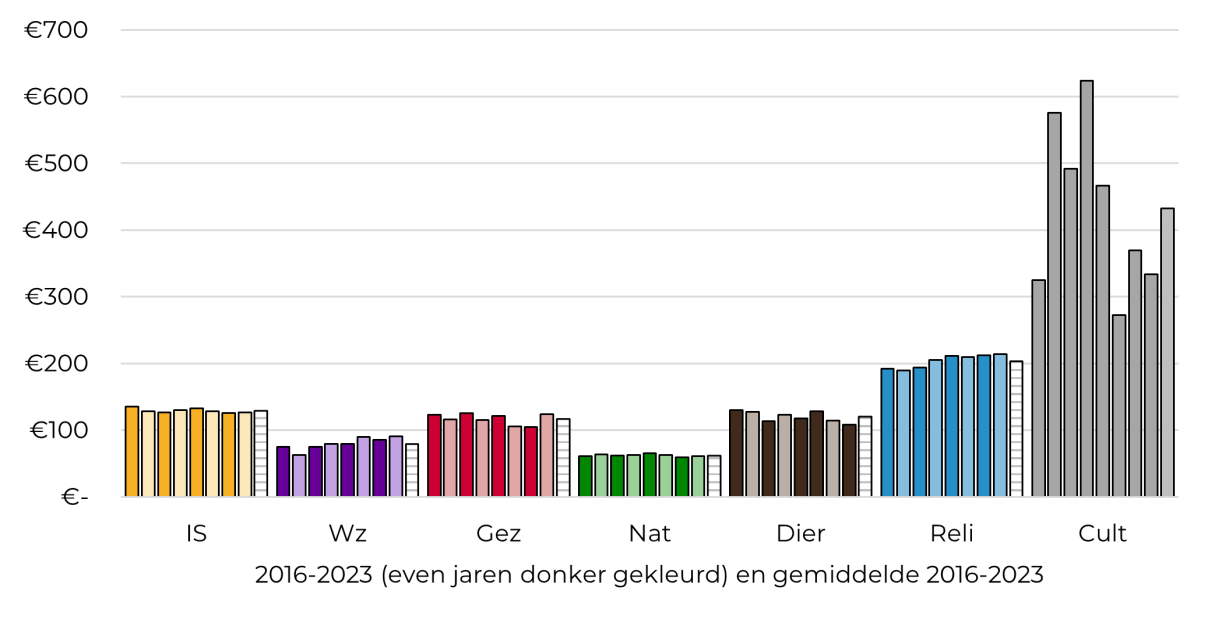

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database
** Vanwege de gehanteerde ondergrens van 15 organisaties zijn de data voor goede doelen in het segment Cultuur hier weergegeven in grijstinten.*

Micro-organisaties ontvangen hoogste bedrag per donateur (figuur 3.2b)

- De gemiddelde donatie bij midden-kleine goede doelen fluctueert relatief sterk over de jaren.
- Midden-grote organisaties bereiken hun hoogste gemiddelde donatie in 2021. Daarna daalt het weer.
- Voor grote goede doelen is het bedrag dat zij per donateur ontvangen veel stabieler over de hele periode.

Figuur 3.2b **Gemiddelde donatie per donateur, per groottegroep in €, 2016-2023 (n=111)**

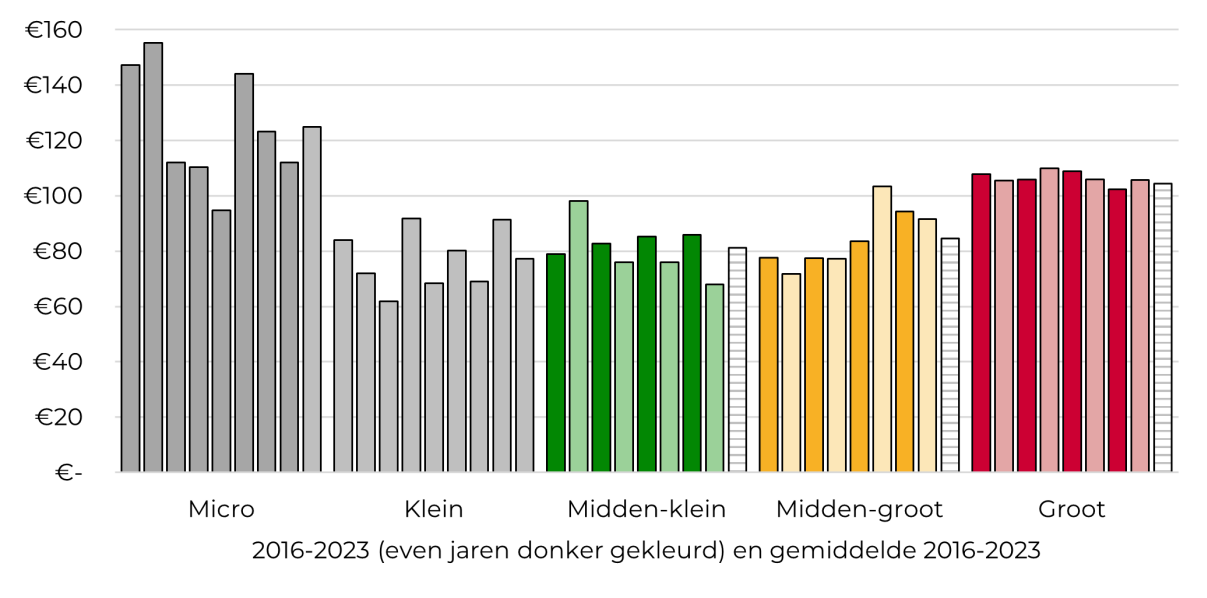

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database
** Vanwege de gehanteerde ondergrens van 15 organisaties zijn de data voor goede doelen in de groottegroepen Micro en Klein hier weergegeven in grijstinten.*

Goede doelen steken boven de rest uit

Dé autoriteit op geefgebied in Nederland is het al lang lopende onderzoek van het Centrum voor Filantropische Studies onder de naam Geven in Nederland (GiN). Het GiN-onderzoek kijkt onder andere naar financiële giften door huishoudens en daaruit leren we dat in 2022 76% van de Nederlandse huishoudens doneerde aan goede doelen.

Zowel de 76% die GiN noemt, als de ruim 7,8 miljoen donateursrelaties in 2023 in onze data, laten zien hoe groot en wijdverbreid de verbindende rol van goede doelen is. Die is niet te vergelijken met bijvoorbeeld het aantal leden van politieke partijen of lidmaatschap van een vakbond. De Rijksuniversiteit Groningen becijferde dat de landelijke politieke partijen in 2023 gezamenlijk 'slechts' 378.902 leden hadden.

En uit cijfers van het CBS blijkt dat 1,44 miljoen mensen lid waren van een vakbond in 2023. Zelfs het aantal leden van sportverenigingen is met 5,2 miljoen lidmaatschappen in 2023 lager dan het aantal donateursrelaties. Wanneer we ons dan realiseren dat de 7,8 miljoen donateursrelaties die we voor 2023 in kaart kunnen brengen slechts 111 van onze 798 goede doelen omvatten, dan ligt het voor de hand dat het werkelijke aantal donateursrelaties nog vele malen hoger ligt.

Natuurorganisaties hebben het hoogste aantal donateurs per organisatie

- Figuur 3.3a laat zien dat het totale aantal donateurs het hoogst is bij IS-organisaties.
- Voor het hoogste aantal donateurs per organisatie moeten we echter bij Natuurorganisaties zijn. De 18 Natuurorganisatie met data over 2016-2023 hadden gemiddeld bijna 128.000 donateurs.
- IS-organisaties komen op de tweede plaats met gemiddeld zo'n 75.000 donateurs per organisatie.
- De segmenten Natuur en IS zijn over de jaren behoorlijk stabiel in het aantal donateurs. Welzijnsorganisaties laten jaarlijks een zeer geringe daling zien.

Figuur 3.3a **Donateurs per segment: aantallen absoluut, 2016-2023 (n=111) (log schaal)***

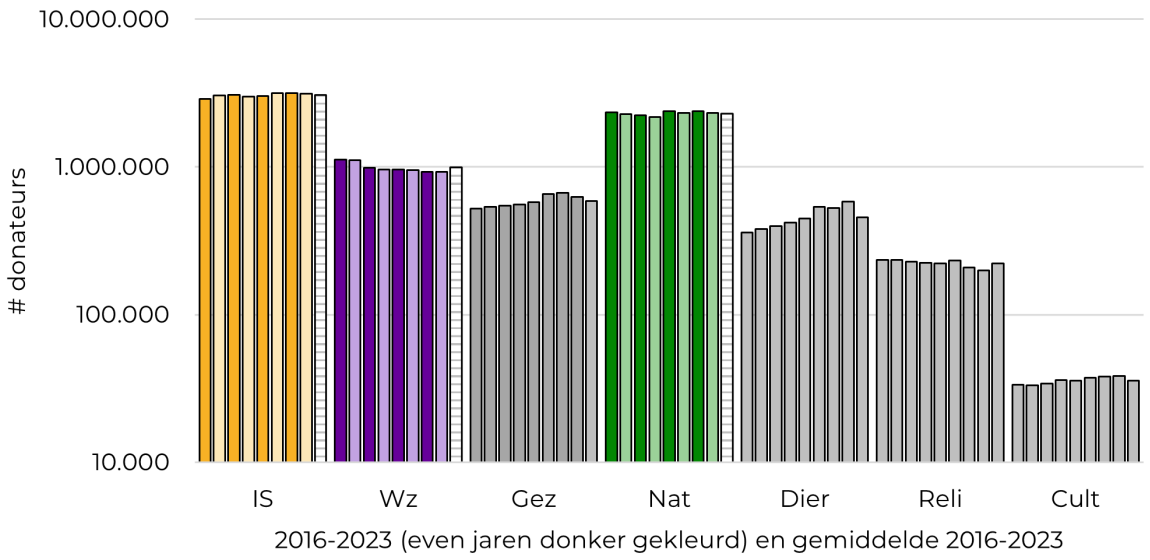

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database
** Vanwege de gehanteerde ondergrens van 15 organisaties zijn de data voor goede doelen in de segmenten Gezondheid, Dieren, Religie en Cultuur hier weergegeven in grijstinten.*

Figuur 3.3b **Donateurs per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016 2023 (n=111)***

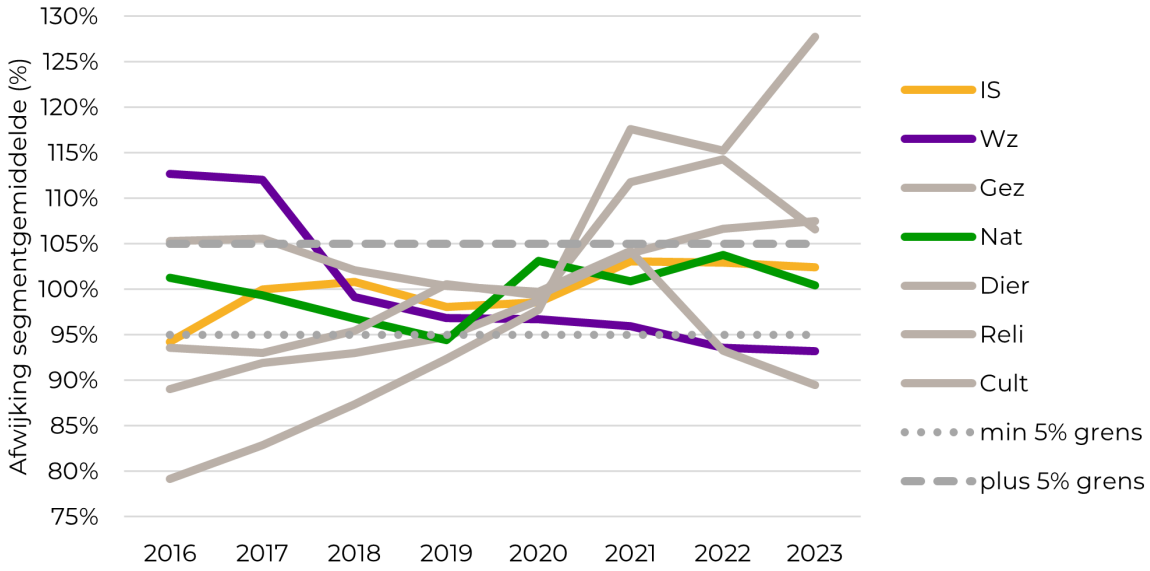

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database
** Vanwege de gehanteerde ondergrens van 15 organisaties zijn de data voor goede doelen in de segmenten Gezondheid, Dieren, Religie en Cultuur hier weergegeven in grijstinten.*

Grote goede doelen leggen de meeste donateursrelaties

- Ook qua aantallen donateurs zijn grote goede doelen met recht groot. Opvallend hier is vooral het grote verschil met de op één-na-hoogste inkomensgroep (Figuur 3.4a).
- Waar elk groot goed doel gemiddeld ruim 123.000 donateurs noteert, blijven midden-grote organisaties steken op 20.500 (17%). Een duidelijk signaal dat de grote organisaties de meeste (Nederlandse) donateursrelaties leggen.

Figuur 3.4a **Donateurs per groottegroep: aantallen absoluut, 2016-2023 (n=111) (log schaal)**

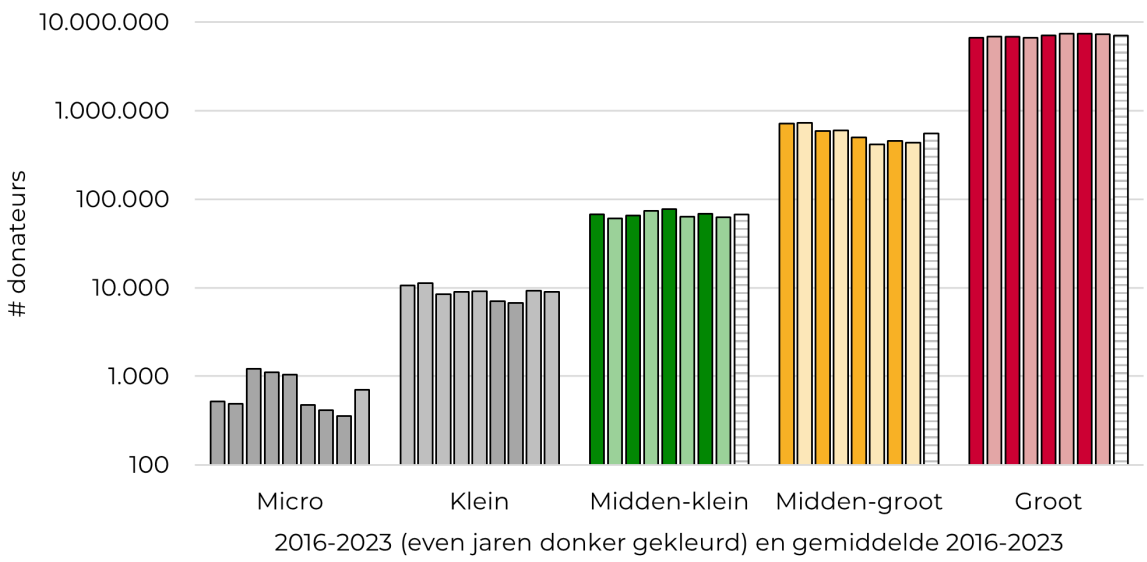

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database
** Vanwege de gehanteerde ondergrens van 15 organisaties zijn de data voor goede doelen in de groottegroepen Micro en Klein hier weergegeven in grijstinten.*

Figuur 3.4b **Donateurs per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde, in %, 2016 2023 (n=111)**

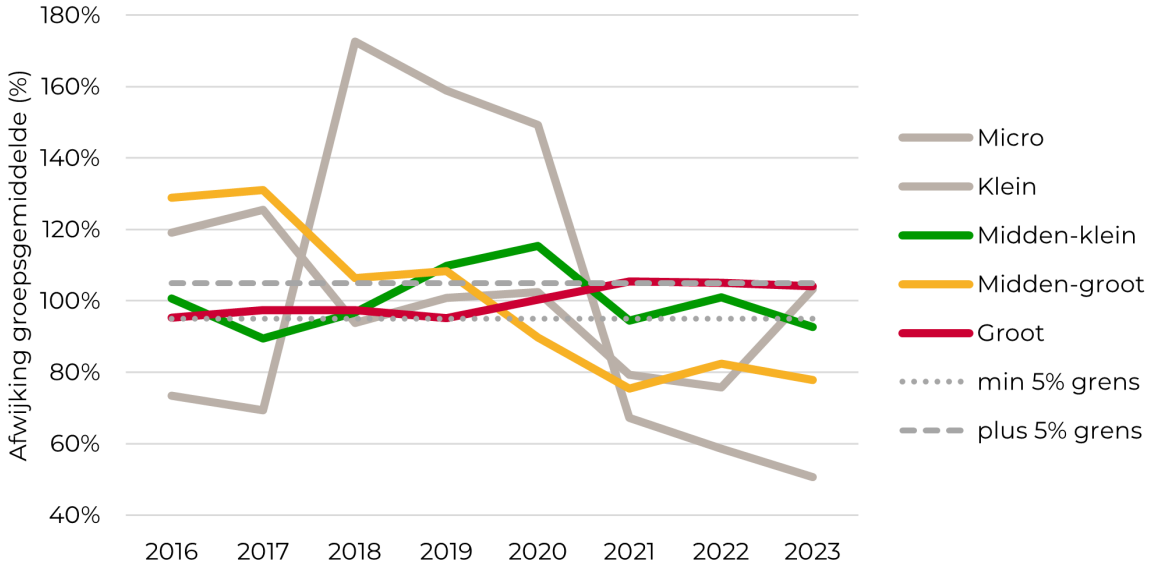

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database
** Vanwege de gehanteerde ondergrens van 15 organisaties zijn de data voor goede doelen in de groottegroepen Micro en Klein hier weergegeven in grijstinten.*

Grote goede doelen gedragen zich conform het sectorgemiddelde

- Grote goede doelen zijn ook wat betreft aantallen donateurs het meest stabiel (Figuur 3.4b).
- Midden-grote goede doelen verliezen over de periode 2017-2021 een flink aantal donateurs. Hun aantal donateurs nam met 42% af, van ruim 726.000 in 2017 naar net iets meer dan 418.000 in 2021.

BESTUURDERSRELATIES

04

Bijdrage aan maatschappelijke doelstellingen

- **Doelbestedingen**

Sociale bijdrage
Goede doelen verbinden individuen, groepen mensen en de samenleving.

- **Vrijwilligersrelaties**
- **Donateursrelaties**
- **Bestuurdersrelaties**
  De verbindingskracht van goede doelen wordt zichtbaar in dit aantal mensen dat hun tijd en netwerk inzet.
- **Relaties tussen goede doelen**

Economische bijdrage

- **Arbeidsplaatsen**
- **Personeelskosten**

Bestuurders omvatten hier zowel de daadwerkelijke bestuurders als interne toezichthouders. Het gaat om mensen die bereid zijn hun netwerk in te zetten ten gunste van het goede doel. Als zodanig zijn ze een belangrijk onderdeel van de bindingskracht van goede doelen en is het aantal bestuurders indicatief voor de sociale bijdrage die de organisaties in de goededoelensector leveren.

Figuur 4.1 **Aantal bestuurders absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde 2016 2023 (n=733)**

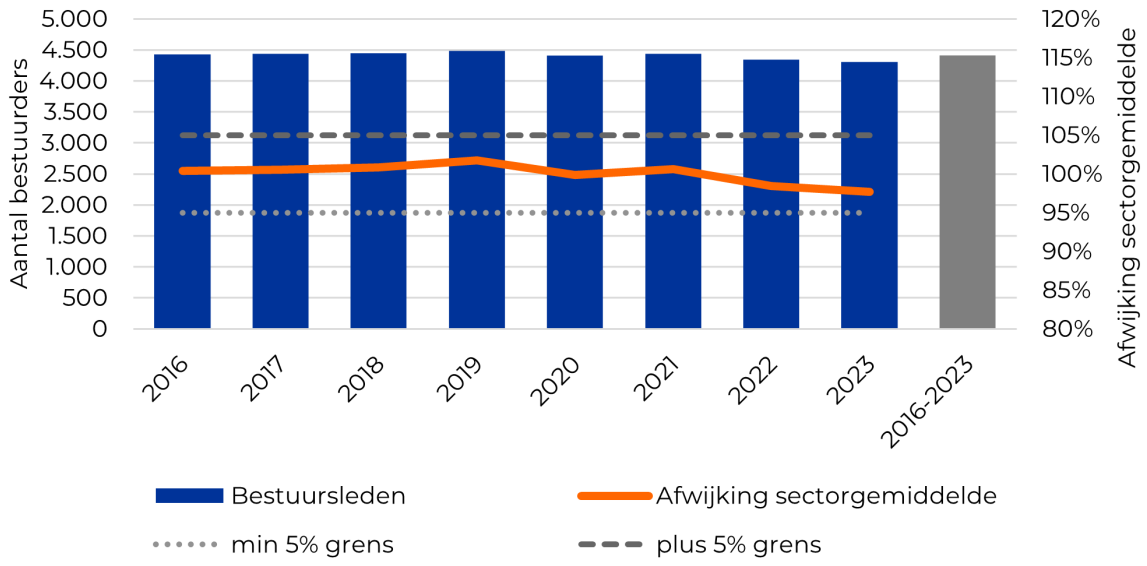

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Algemene lijn

Over de jaren heen verandert er in het aantal bestuurders bij goede doelen zeer weinig. Dat maakt Figuur 4.1 tot wellicht de meest saaie figuur in deze State of the Sector. Vreemd is dat overigens niet. Goede doelen hebben in de regel het aantal bestuurders in hun statuten vastgelegd. Tegelijk moeten we constateren dat in de jaren 2022 en 2023 het aantal bestuurders wel iets afneemt en dat in de statuten dus waarschijnlijk een bepaalde marge is ingebouwd.

Die afname is overigens niet vergelijkbaar met de relatief forse daling in aantallen vrijwilligers in 2023. Waar de goede doelen over de periode 2016-2021 meer dan 4.400 bestuurders hebben, daalt dat aantal tot net boven 4.300 in 2023.

Interessant zijn de verschillen tussen segmenten wat betreft het gemiddeld aantal bestuurders per organisatie. Over de periode 2016-2023 lopen die gemiddelden uiteen van vijf bestuurders bij Dierenorganisaties tot 5,7 bestuurders bij IS-, Welzijn- en Gezondheidsorganisaties en rond acht bestuurders bij Cultuur- en Natuurorganisaties. In 2023 komen alleen Natuur-, Cultuur- en Religie-organisaties onder hun langjarige gemiddelde uit.

Overigens loopt het aantal bestuursleden op met de grootte van het goede doel. Grote organisaties kennen over 2016-2023 gemiddeld 8,5 bestuursleden, micro-organisaties blijven steken op 4,6. Bij die laatste neemt het aantal bestuursleden in de afgelopen jaren wel licht toe.

Verhult stabiliteit problemen?

De ontwikkelingen in de aantallen bestuursleden suggereren dat onze goede doelen er zeer goed in slagen om bestuursleden aan zich te binden. Onbekend is tegelijk of alle bestuursfuncties zijn gevuld en of de meer recente daling in aantallen bestuursleden problematisch is. Bovendien zegt dit allemaal nog niets over de moeite die organisaties moeten doen om bestuursleden te vinden.

Hoewel onderzoek naar besturen bij maatschappelijke organisaties beperkt is, zijn er wel een aantal recente studies die de noodklok luiden. Zo toont het derde Nationaal Verenigings Onderzoek (Verhulst et al. 2022) bijvoorbeeld aan dat bijna een derde van de verenigingen in Nederland onder druk staat of in het voortbestaan wordt bedreigd. De belangrijkste reden: 'een gebrek aan mensen die de kar wil trekken' - vooral bij vrijwilligersverenigingen. Onderzoek van RVVB (2023) onder sportverenigingen voegt daar aan toe dat bestuurders vaak een te hoge werkdruk ervaren en dat de 'toename in wet en regelgeving als zeer belastend en hinderlijk' wordt ervaren. Dat laatste verwijst voor een belangrijk deel naar de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) die op 1 juli 2021 van kracht werd (zie ook: IVBB & DNA, 2023).

Ontwikkelingen naar segment en groottegroep

Stabiliteit in bestuurders zien we terug bij segmenten

- De algemene stabiliteit in aantal bestuurders bij goede doelen zien we terug bij de segmenten (Figuur 4.2a en 4.2b).
- Tegelijk wordt duidelijk dat de meer recente (en geringe) daling in het gemiddeld aantal bestuursleden beperkt is tot Natuur-, Cultuur- en Religieorganisaties. De andere segmenten veranderen vrijwel niet.

Gemiddeld vijf tot acht bestuurders per goed doel

- Het is interessant om te zien wat het gemiddeld aantal bestuurders is over de periode 2016-2023.
- De sector als geheel heeft gemiddeld zes bestuurders per goed doel.
- Bij Dierenorganisaties ligt het gemiddelde op vijf;
- Bij Onderwijs, Welzijn, Gezondheid, Internationale Samenwerking tussen vijf en zes;
- En bij goede doelen op het terrein van Natuur, Cultuur en Religie op ruim zeven tot ruim acht. Bij deze laatste drie segmenten is een daling zichtbaar.

Figuur 4.2a **Gemiddeld aantal bestuurders per segment, absoluut, 2016-2023 (n=733)**

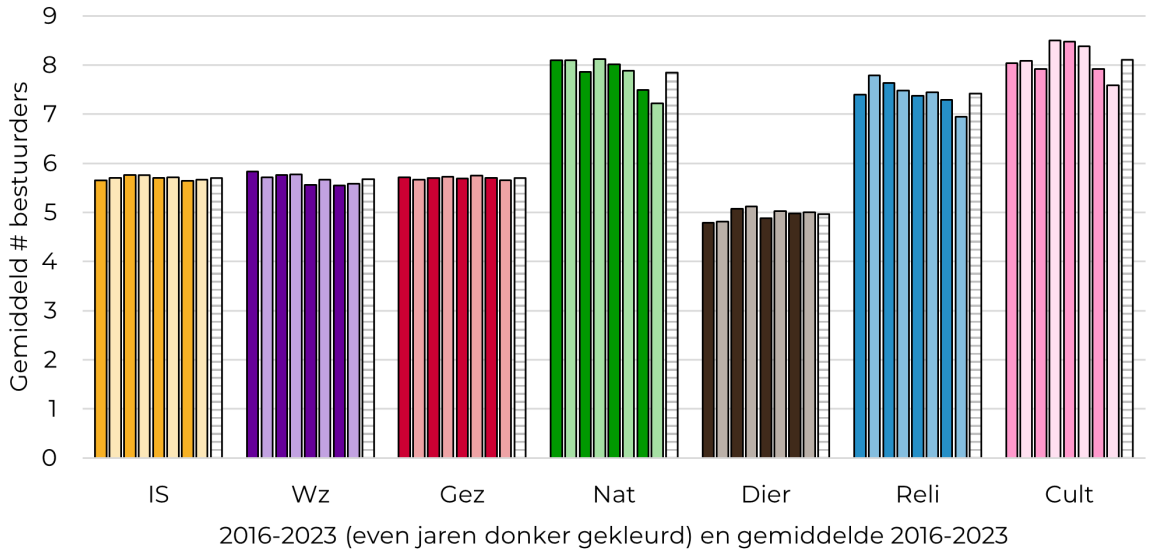

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Figuur 4.2b **Gemiddeld aantal bestuurders per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016-2023 (n=733)**

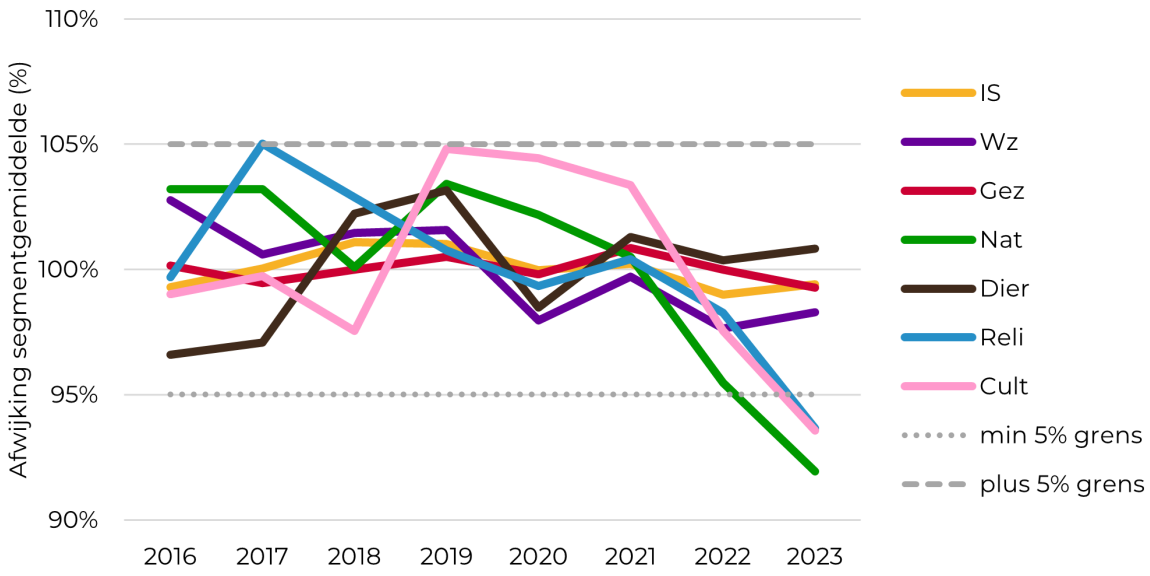

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Iets minder stabiliteit bij groottegroepen

- Tussen de groottegroepen zien we iets grotere verschillen (Figuur 4.3b) in de aantallen bestuurders.
- Voor kleine, midden-grote en grotegoede doelen is het gemiddeld aantal bestuurders stabiel.
- Voor micro-organisaties zien we een vrijwel constante stijging. Concreet betekent dit dat micro-organisaties in 2016 gemiddeld 4,3 bestuurders kenden en in 2023 gemiddeld 5,1 (bijna een hele bestuurder erbij dus).
- Voor midden-kleine organisaties zien we een vrijwel constante daling. Midden-kleine goede doelen raken (bijna) een bestuurder kwijt (van 6 gemiddeld in 2016 naar 5,1 in 2023).

Figuur 4.3a **Gemiddeld aantal bestuurders per groottegroep, absoluut, 2016-2023 (n=733)**

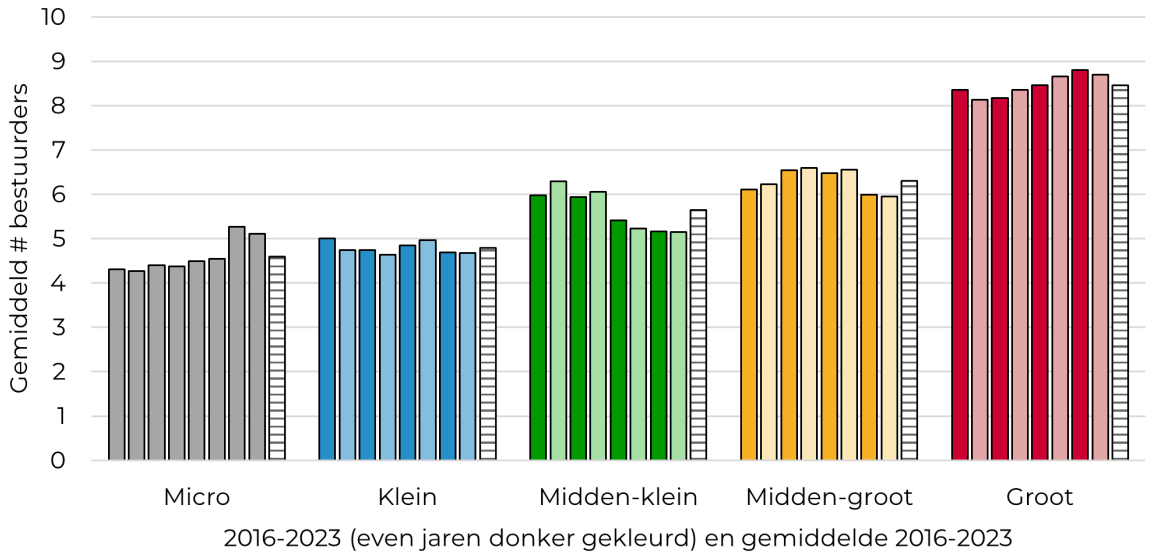

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Figuur 4.3b **Gemiddeld aantal bestuurders per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016-2023 (n=733)**

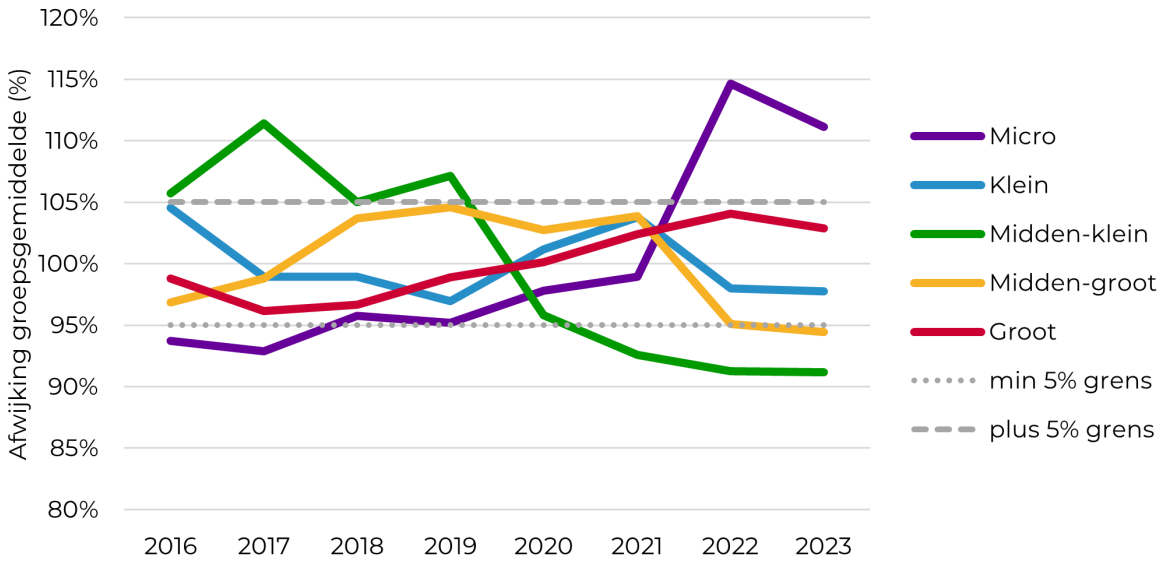

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

RELATIES TUSSEN GOEDE DOELEN

05

Bijdrage aan maatschappelijke doelstellingen

- **Doelbestedingen**

Sociale bijdrage
Goede doelen verbinden individuen, groepen mensen en de samenleving.

- **Vrijwilligersrelaties**
- **Donateursrelaties**
- **Bestuurdersrelaties**
- **Relaties tussen goede doelen**
  De onderlinge relaties van goede doelen en hun mensen meten we door te kijken naar de lidmaatschappen van koepels.

Economische bijdrage

- **Arbeidsplaatsen**
- **Personeelskosten**

De sociale bijdrage van goede doelen is niet alleen uit te drukken in aantallen donateurs, vrijwilligers of bestuurders, maar ook in de mate waarin ze elkaar opzoeken en de onderlinge verbinding versterken. De organisatiegraad van goede doelen - en dus het onderling uitwisselen en leren - versterkt de maatschappelijke sector en draagt als zodanig bij aan de sociale waarde van de sector. Hier meten we die relaties tussen goede doelen op basis van koepellidmaatschappen en dus geldt: hoe meer koepellidmaatschappen, hoe hoger de sociale bijdrage van goede doelen.

Enige voorzichtigheid is geboden

In deze indicator voor de sociale bijdrage van goede doelen kijken we niet naar alle vormen van samenwerking van goede doelen onderling. We focussen op het aantal lidmaatschappen van organisaties die als koepel functioneren voor hun leden. Zij werven niet zelf middelen voor een eigen maatschappelijke doelstelling en zijn per definitie niet zelf een goed doel. We nemen vooralsnog zes koepels mee. Enige voorzichtigheid is geboden omdat koepels voorwaarden kunnen opleggen aan hun lidmaatschap waardoor niet ieder goed doel van iedere koepel lid kan worden. [4]

Figuur 5.1 **Aantal GD's lid van minstens één koepel, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde 2016-2023 (n=798)**

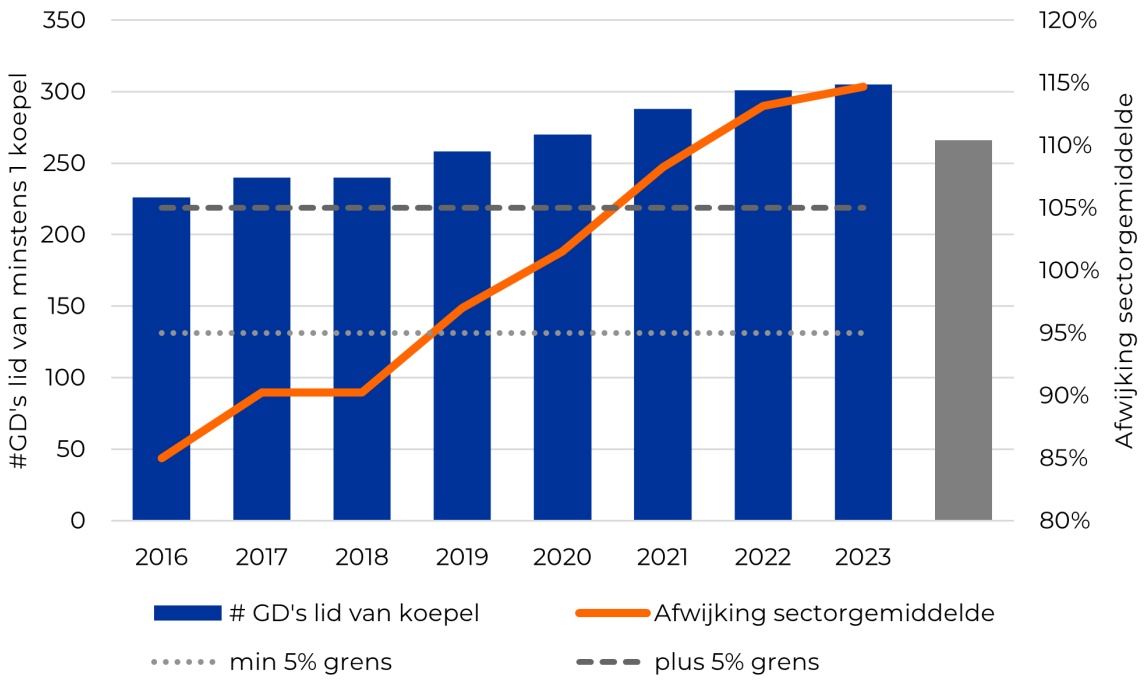

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Algemene lijn

Elkaar opzoeken door lid te worden van een koepel doen goede doelen elk jaar weer iets meer (Figuur 5.1). In 2016 was 28% van de organisaties lid van zeker één koepel; in 2023 was dat gestegen naar 38%. Opvallend is dat de toename van het aantal goede doelen dat lid wordt van een koepel het hoogste is in 2021. In dat jaar stijgt hun aantal met bijna 7%. Het lijkt dan ook waarschijnlijk dat Covid-19 van betekenis is geweest in deze groei.

Uiteraard betekent dit ook dat het overgrote deel van de goede doelen geen lid is van een koepel en dat er op dit punt dus nog een veel grotere sociale bijdrage te realiseren is. Bovendien moeten twee andere zaken worden meegewogen. Op de eerste plaats dat GD's die lid worden van een koepel dat niet perse blijven. Sommigen blijven slechts een of twee jaar lid en melden zich dan af; anderen switchen tussen wel of geen lidmaatschap.

Op de tweede plaats kunnen goede doelen uiteraard lid zijn van meer dan één koepel. Hoewel het gros van de koepelleden lid is van één koepel, is een deel lid van twee - en sommige zelfs van drie - koepels. Het totaal aantal koepellidmaatschappen is dan ook hoger dan het aantal organisaties dat lid is van een koepel. Overigens komen dergelijke dubbellidmaatschappen vooral voor bij IS-, Gezondheid-, en Dierenorganisaties, en bij de grote goede doelen.

Tegelijk waren ook in 2016 al de meeste grote goede doelen lid van een koepel en zien we de groei van het aantal organisaties dat lid wordt ook vooral bij de andere groottegroepen.

De sterke en gestage stijging bij midden-kleine goede doelen valt hier vooral op. Opvallend is verder dat het aantal lidmaatschappen bij micro- en midden-grote organisaties in 2023 iets daalt.

Wat segmenten betreft vallen vooral de Cultuurorganisaties op. Die blijven in de laatste jaren relatief sterk achter bij de andere segmenten. Ze zijn dan ook de enigen die in 2023 (maar ook in 2021 en 2022) lager uitkomen dan hun langjarige gemiddelde. Vooral IS-, Welzijns-, Gezondheid- en Natuurorganisaties laten juist precies het tegenovergestelde zien.

Goede doelen koepels in perspectief

'Samen bereiken we meer' zou wellicht goed als overkoepelende slogan van koepels kunnen gelden. Het Nederlandse landschap kent dan ook een groot aantal koepels voor zowel specifieke (beroeps)groepen als voor allerlei organisaties. Zo komen MKB-ondernemers bij elkaar in MKB-Nederland, gemeenten in de VNG, patiëntenorganisaties in de Patiëntenfederatie Nederland, universiteiten in UNL, en studentenorganisaties in de Landelijke Studentenvakbond. En zo komen IS-organisaties bijeen in Partos, Partin en Prisma, Dierenorganisaties in de Dierencoalitie en Gezondheidsorganisaties in SGF Samenwerkende Gezondheidsfondsen.

Hoewel er ongetwijfeld verschillen zijn in wat al deze koepels hun leden te bieden hebben, is het zeer waarschijnlijk dat ze aan belangenbehartiging doen richting bijvoorbeeld de (lokale, nationale of Europese) overheid, samenwerking en kennisdeling tussen hun leden bevorderen, en aan bewustwording werken bij een algemeen publiek. Sommige koepels bieden daarnaast ook specifieke diensten, uiteenlopend van een vacaturebank tot kortingen bij specifieke leveranciers.

Ondanks al deze als 'voordelen van lidmaatschap' gepresenteerde zaken blijft staan dat het grootste deel van de goede doelen in onze database nog nooit lid is geweest van een koepel. Bij hen lijken de kosten (lidmaatschap is in de regel niet gratis) dan ook hoger te worden ingeschat dan de baten. Daarin zijn goede doelen ongetwijfeld niet uniek. Hetzelfde geldt voor ondernemers: van de 252 duizend micro- en 55 duizend klein- en middenbedrijven die ons land volgens cijfers van het CBS in 2023 kenden, zijn 170 duizendondernemingen, dus grofweg 55% van het totaal, lid van MKB-Nederland.

Ontwikkelingen naar segment en groottegroep

Organisatiegraad verschilt aanzienlijk per segment

- De organisatiegraad - hier gedefinieerd als het percentage van goede doelen dat lid is van een koepel - verschilt aanzienlijk tussen de segmenten. Zo bedraagt de organisatiegraad bij IS-organisaties in 2023 47% en blijven Cultuurorganisaties steken op 19%.
- De gestage toename is niet voorbehouden aan specifieke segmenten. De enige uitzondering vormen Cultuurorganisaties waar het aantal koepelleden jaarlijks op 7 of 8 blijft hangen (zie ook Figuren 5.2a en 5.2b).
- Bij alle andere segmenten nemen we groei waar. Het ene segment fluctueert weliswaar wat meer dan het andere, maar in 2023 is bij bijna alle segmenten het aantal goede doelen dat lid is van een koepel groter dan in de jaren daarvoor.
- Zo is het aantal koepelleden onder Natuurorganisaties in 2023 82% hoger dan in 2016. Bij de andere segmenten ligt dat tussen +20% (Dieren) en + 66% (Welzijn), met uitzondering dus van Cultuur.

Figuur 5.2a **Koepelleden per segment: aantallen GD's dat lid is van minstens één koepel, in %, 2016-2023 (n=798)**

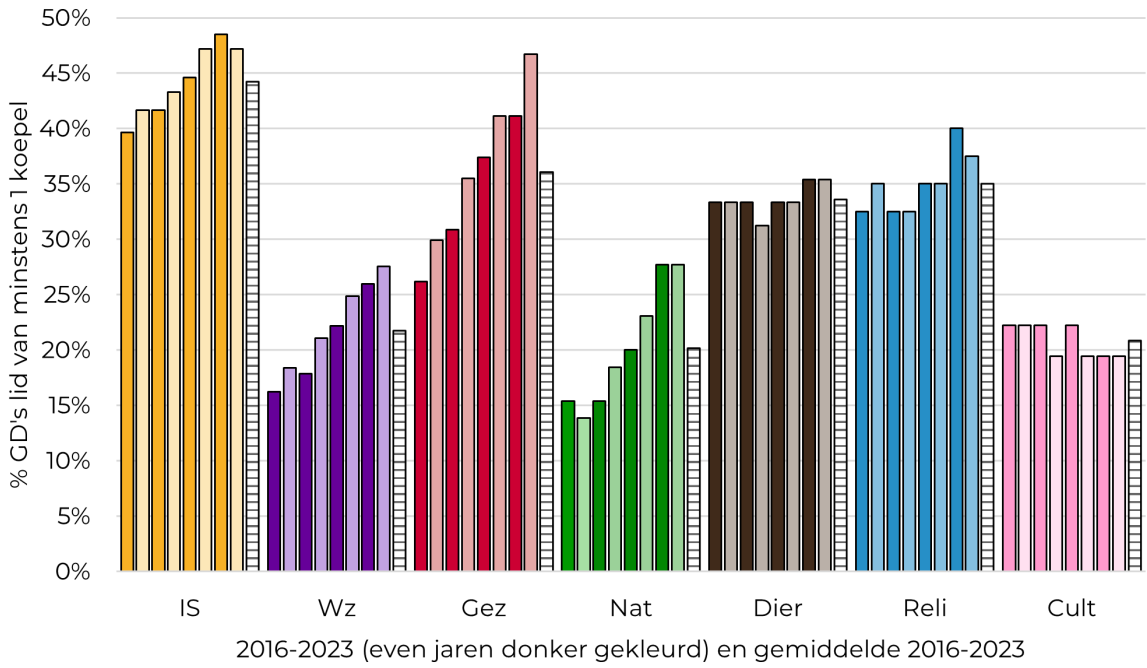

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Figuur 5.2b **Koepelleden per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016 2023 (n=798)**

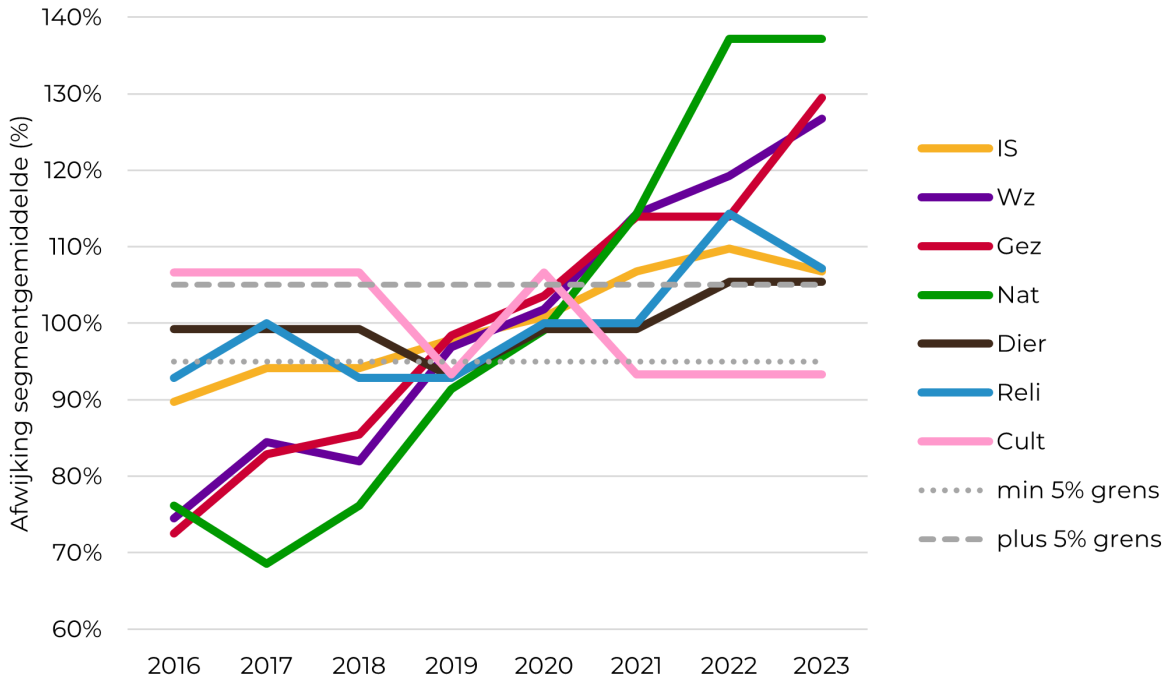

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Organisatiegraad groter naarmate inkomsten groter zijn

- Met 17,7% is in 2023 de organisatiegraad het laagst bij micro-organisaties (17,7%) en het hoogst bij grote goede doelen (74%) (Figuur 5.3a).
- Vooral midden-kleine goede doelen laten een gestage groei zien gedurende de gehele periode. Daar stijgt het aantal organisaties met een koepellidmaatschap tussen 2016 en 2023 met 83%.
- Met een groei van 61% doen ook de kleine goede doelen het overigens zeer goed.
- Bij micro- en midden-grote goede doelen fluctueert het ledenaantal iets meer.

Figuur 5.3a **Koepelleden per groottegroep: aantallen GD's dat lid is van minstens één koepel, in %, 2016-2023 (n=798)**

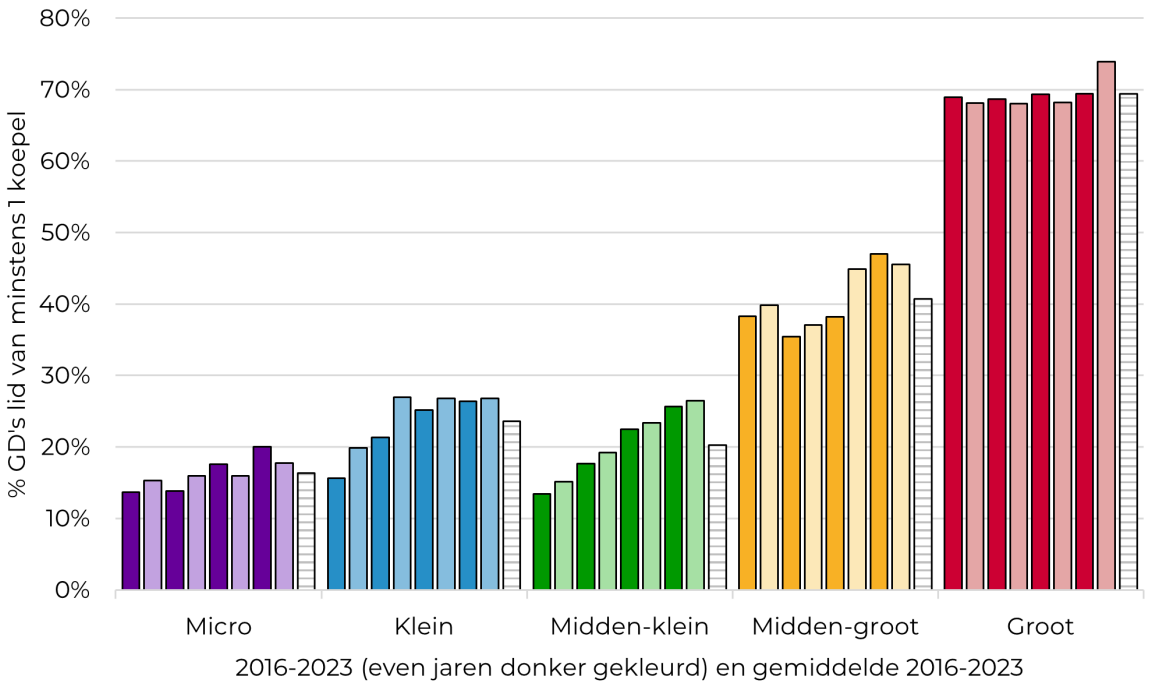

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Figuur 5.3b **Koepelleden per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)**

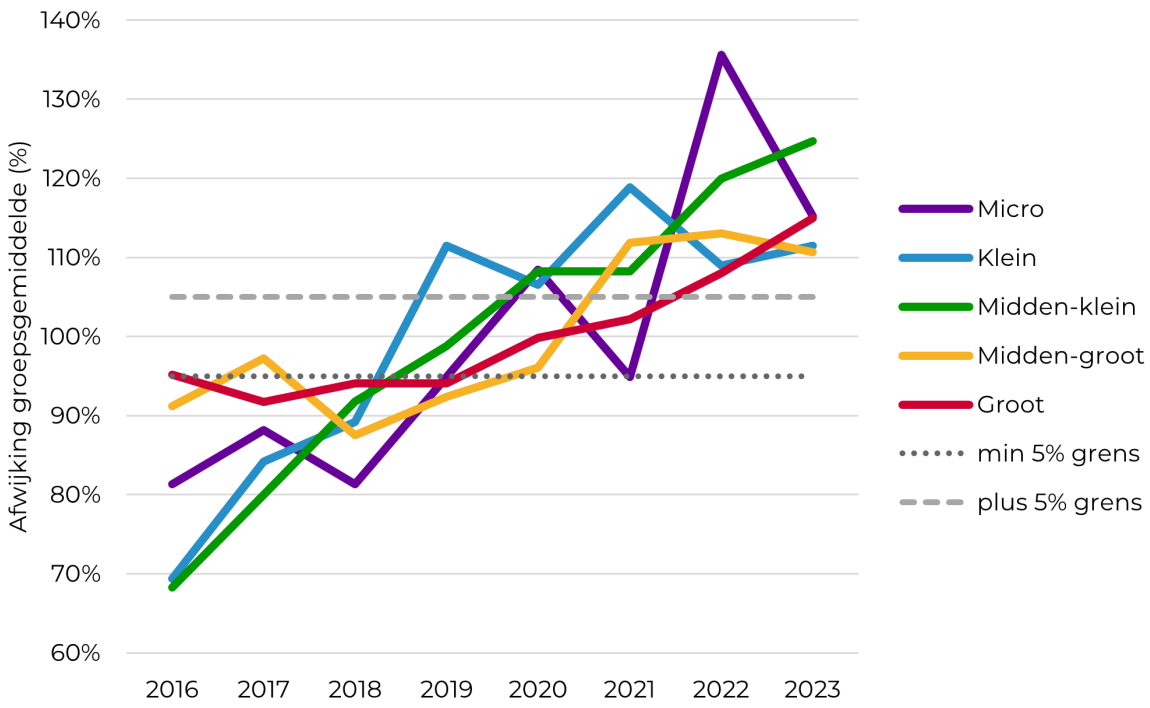

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Grote goede doelen vaak lid van meer dan één koepel

- Organisaties die lid zijn van meer dan één koepel komen bij micro-organisaties niet voor en ook bij kleine goede doelen zijn er slechts een paar die meerdere koepellidmaatschappen hebben.
- Bij de grote goede doelen komt lidmaatschap van meer dan één koepel regelmatig voor.

  Concreet: van de 99 grote goede doelen met een koepellidmaatschap in 2023 waren er zes lid van drie koepels, 41 van twee koepels en de resterende 52 van één koepel.
- Overigens is de groei in lidmaatschappen bij deze grote goede doelen het geringst. In 2016 was al bijna 70% van hen lid van een koepel.

ARBEIDSPLAATSEN

06

Bijdrage aan maatschappelijke doelstellingen

- **Doelbestedingen**

Sociale bijdrage

- **Vrijwilligersrelaties**
- **Donateursrelaties**
- **Bestuurdersrelaties**
- **Relaties tussen goede doelen**

Economische bijdrage
Goede doelen zijn werkgever en dragen bij aan de economie.

- **Arbeidsplaatsen**
  Het aantal arbeidsplaatsen is indicatief voor hoe groot de sector is als werkgever en als zodanig bijdraagt aan werkgelegenheid.
- **Personeelskosten**

In de maatschappelijke discussie speelt vaak het idee dat goede doelen zo weinig mogelijk kosten mogen maken. Zo moet, is dan de gedachte, al het geld aan het doel worden besteed en moet bij voorkeur zoveel mogelijk werk door vrijwilligers worden gedaan. Dergelijke ideeën gaan echter voorbij aan het feit dat goede doelen vaak professioneel werk verrichten dat lang niet altijd door vrijwilligers kan worden verricht, en dat de verantwoordelijkheid voor het runnen van soms aanzienlijke organisaties groot is en ook niet zomaar verricht kan worden zonder kosten te maken.

Meer in het algemeen gaan dergelijke ideeën voorbij aan het feit dat goede doelen ook een economische actor zijn; een actor die dus een economische bijdrage aan de Nederlandse samenleving levert in de vorm van arbeidsplaatsen en personeelskosten. Die economische bijdrage is naar alle waarschijnlijkheid niet de reden voor hun bestaan, maar dat wil niet zeggen dat ze die niet leveren.

Figuur 6.1 **Aantal arbeidsplaatsen, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde 2016-2023 (n=798)**

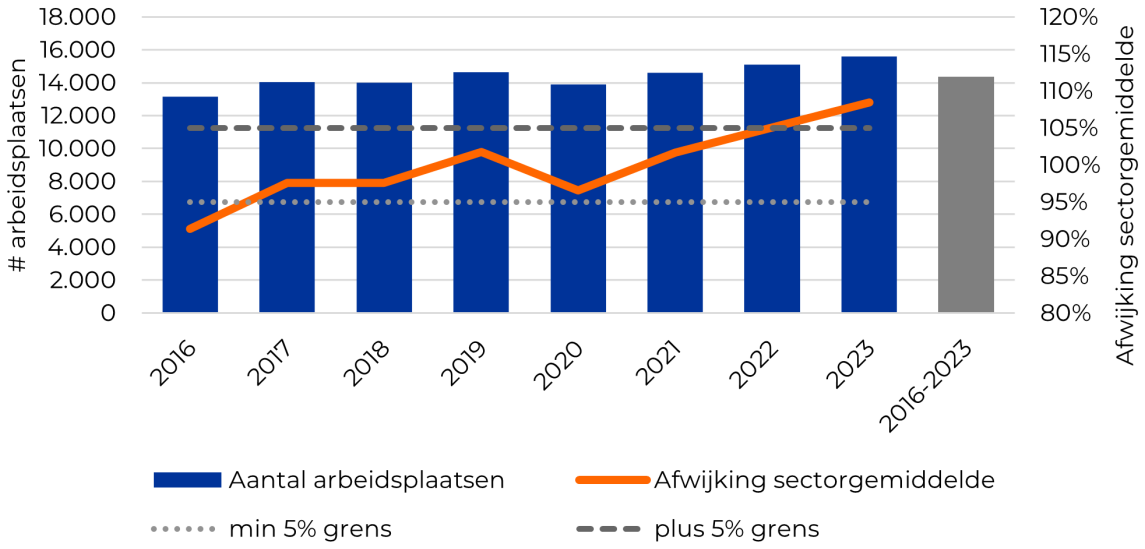

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Algemene lijn

Vooropgesteld: een groot deel van de goede doelen voldoet aan het stereotype beeld van een organisatie gerund door vrijwilligers. Zelfs in de 'beste' jaren is het aantal betaalde stafleden bij bijvoorbeeld micro-organisaties op de vingers van één hand te tellen. De economische bijdrage als werkgever van micro- en kleine organisaties is dan ook zeer gering.

Gemiddeld vinden we door de jaren heen 80% van de arbeidsplaatsen bij grote goede doelen en 16% bij midden-grote. Tegelijk nemen, volgens verwachting, de IS- en Welzijnsorganisaties bijna 60% van alle arbeidsplaatsen voor hun rekening.

Meer in het algemeen zien we het aantal arbeidsplaatsen over de jaren heen, met uitzondering van een kleine dip in 2020, constant groeien (Figuur 6.1). Die dip in 2020 blijft binnen de 5% marges en is dus voor de sector als geheel niet substantieel te noemen. Dat laat onverlet dat het verlies van 746 arbeidsplaatsen in dat jaar voor individuele organisaties en zeker voor de betrokken medewerkers grote gevolgen heeft gehad.

Alleen al in die zin is het goed dat het verlies aan arbeidsplaatsen in 2020 een jaar later weer bijna is goedgemaakt. In 2023 zijn er bij de goede doelen in onze database 15.581 arbeidsplaatsen; een toename met bijna 2,500 arbeidsplaatsen vergeleken met 2016.

Terwijl de daling in 2020 op het conto van de kleine en grote goede doelen kwam, zien we de groei vanaf 2021 terug bij vrijwel alle groottegroepen. Alleen Midden-kleine doelen verliezen jaarlijks arbeidsplaatsen en zijn de enige groottegroep die in 2023 lager eindigt dan hun langjarig gemiddelde.

Tegelijk zien we dat de 2020-dip alleen zat bij Welzijn- en Gezondheidsorganisaties. Bij de andere vijf segmenten is geen sprake van een dip of zelfs maar van een dipje. Terwijl Welzijnsorganisaties in 2021 alweer de weg omhoog vinden, zijn Gezondheidsorganisaties zelfs in 2023 die dip nog niet te boven.

Goede doelen collectief op plek 10 van Nederlandse werkgevers

Met een gemiddelde van net geen 20 arbeidsplaatsen per organisatie bestaat de goededoelensector uit kleine 'bedrijven'. In werkelijkheid kent een groot deel helemaal geen betaalde arbeidsplaatsen en is een ander deel de MKB-status al lang ontgroeid. Als collectief nestelt de goededoelensector zich net achter ING op plek 10 van grootste werkgevers in Nederland buiten de overheid. Als we arbeidsplaatsen bij de overheid meetellen dan laten de cijfers voor 2024 zien dat de goededoelensector een paar plekken op de ranglijst zakt maar nog steeds op plek 17 terecht zou komen: groter dan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Gemeente Rotterdam, maar kleiner dan KLM, PostNL, en de Belastingdienst.

Uit cijfers van het CBS blijkt dat de werkgelegenheid steeg van 7,7 miljoen banen van werknemers begin 2016 naar 9,0 miljoen banen eind 2023, een toename van de werkgelegenheid met 16,7%. Het aantal arbeidsplaatsen in de sector steeg in diezelfde periode van 13 duizend naar 15,5 duizend arbeidsplaatsen, een toename van 18,6%.

Ontwikkelingen naar segment en groottegroep

Daling in arbeidsplaatsen in 2020 zit alleen bij Welzijn en Gezondheidsorganisaties

- Vanuit het perspectief van de segmenten valt op dat in 2020 helemaal geen daling is te zien in het aantal arbeidsplaatsen bij vijf segmenten (Figuur 6.2a).
- Goede doelen in de segmenten Religie, Natuur, Cultuur en (in iets minder mate) Dieren laten juist een substantiële groei zien in het aantal arbeidsplaatsen.
- IS-organisaties groeien eveneens in het aantal arbeidsplaatsen, maar veel meer geleidelijk dan sommige andere segmenten.
- De daling in 2020 is dan ook geheel toe te schrijven aan goede doelen op het gebied van Welzijn en Gezondheid.

Welzijnsorganisaties zijn de klap weer snel te boven

- Voor de Welzijnsorganisaties is er sprake van een substantiële daling in 2020 die ze in 2022 alweer te boven zijn. Figuur 6.2b laat zien dat een daling tot 79,3% onder het segmentgemiddelde in 2020 wordt gevolgd door een stijging naar 99,9% in 2021.
- In 2023 zitten de Welzijnsorganisaties weer ruim boven het langjarige segmentgemiddelde.

Gezondheidsorganisaties stabiliseren op een lager niveau

- De Gezondheidsorganisaties laten tot 2018 een stijgende trend zien in het aantal arbeidsplaatsen, die plots wordt onderbroken in 2019.
- Na twee jaar van fikse daling blijft het aantal arbeidsplaatsen bij Gezondheid vanaf 2020 tot in 2023 min of meer stabiel, maar wel op een lager niveau ten opzichte van het langjarige segmentgemiddelde. Het aandeel van dit segment in het aantal arbeidsplaatsen in de goededoelensector daalt van ongeveer 10% over 2016-2019 naar 7,5% in 2023.

Figuur 6.2a **Aantal arbeidsplaatsen per segment, absoluut 2016-2023 (n=798)**

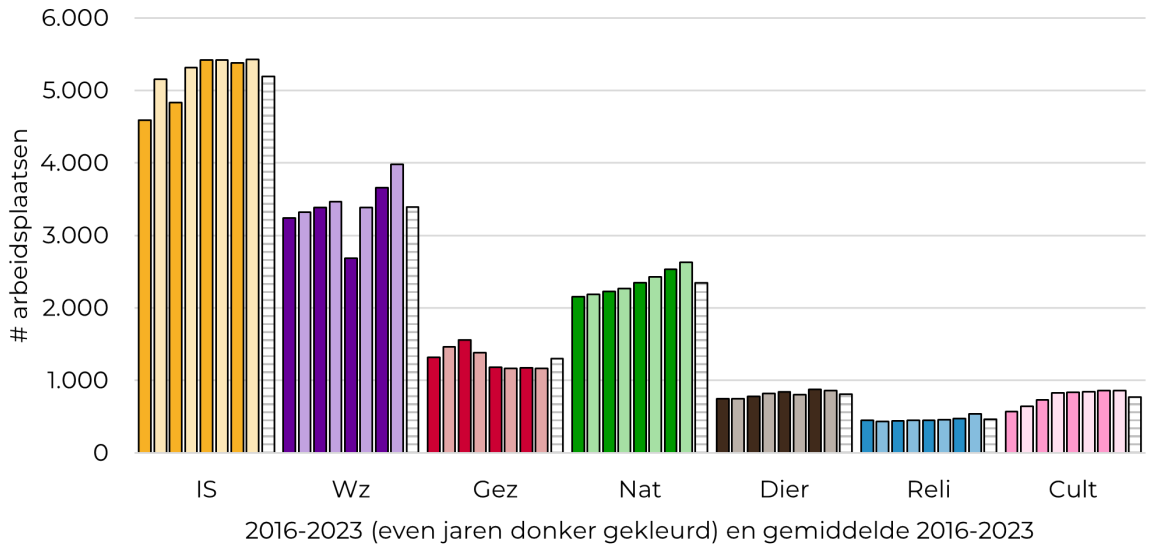

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Figuur 6.2b **Aantal arbeidsplaatsen per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)**

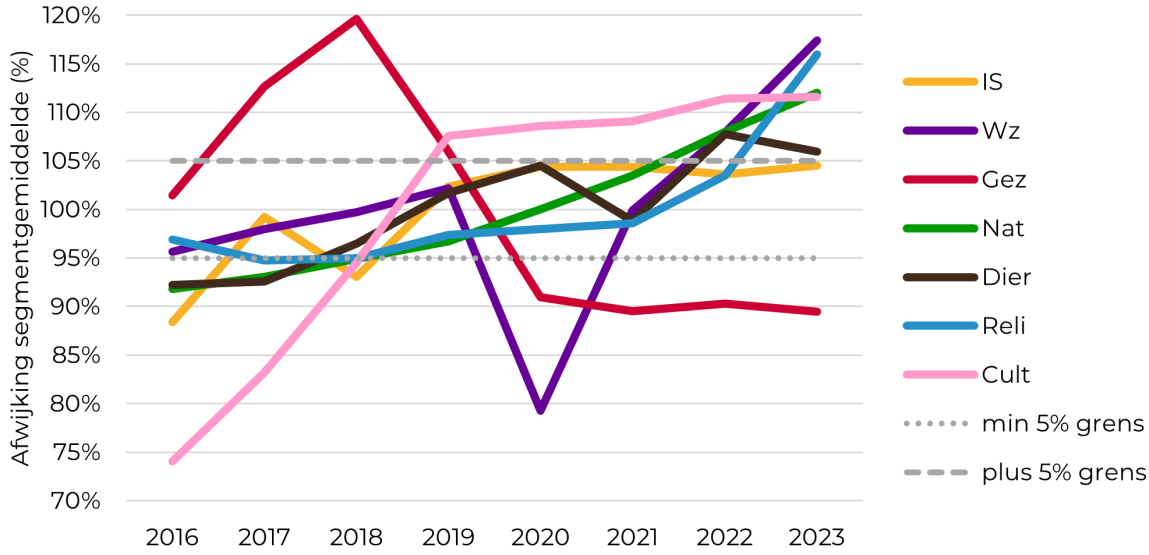

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Dip in arbeidsplaatsen zit vrijwel geheel bij grote goede doelen

- Als we kijken naar de arbeidsplaatsen per groottegroep (Figuur 6.3a en 6.3b) en inzoomen op de genoemde dip in 2020, dan valt op dat de daling op het conto van de kleine en grote goede doelen kwam.
- De midden-kleine goede doelen stijgen in dat jaar juist in arbeidsplaatsen en de midden-grote organisaties blijven vrijwel constant.
- De groei vanaf 2021 zien we dan weer terug bij alle groottegroepen, met uitzondering van de midden-kleine doelen. De midden-kleine organisaties verliezen vanaf 2021 jaarlijks juist arbeidsplaatsen.

Stijging aantal arbeidsplaatsen bij grote en midden-grote organisaties

- In Figuur 6.3b wordt de langjarige trend goed zichtbaar per inkomstenkomstengroep.
- Een vrijwel constante stijging van het aantal arbeidsplaatsen is te zien bij de midden-grote en grote en organisaties (in het laatste geval met uitzondering van het jaar 2020).
- De stijging bij kleine goede doelen kent daarentegen een grilliger verloop.
- Midden-kleine stijgen tot en met 2020, stabiliseren gedurende 2021 en 2022 en zakken in 2023 relatief fors. Ze zijn de enige groottegroep die in 2023 lager eindigt dan hun langjarig gemiddelde.

Figuur 6.3a **Aantal arbeidsplaatsen per groottegroep, exclusief micro-organisaties, 2016-2023 (n=702) (log-schaal)**

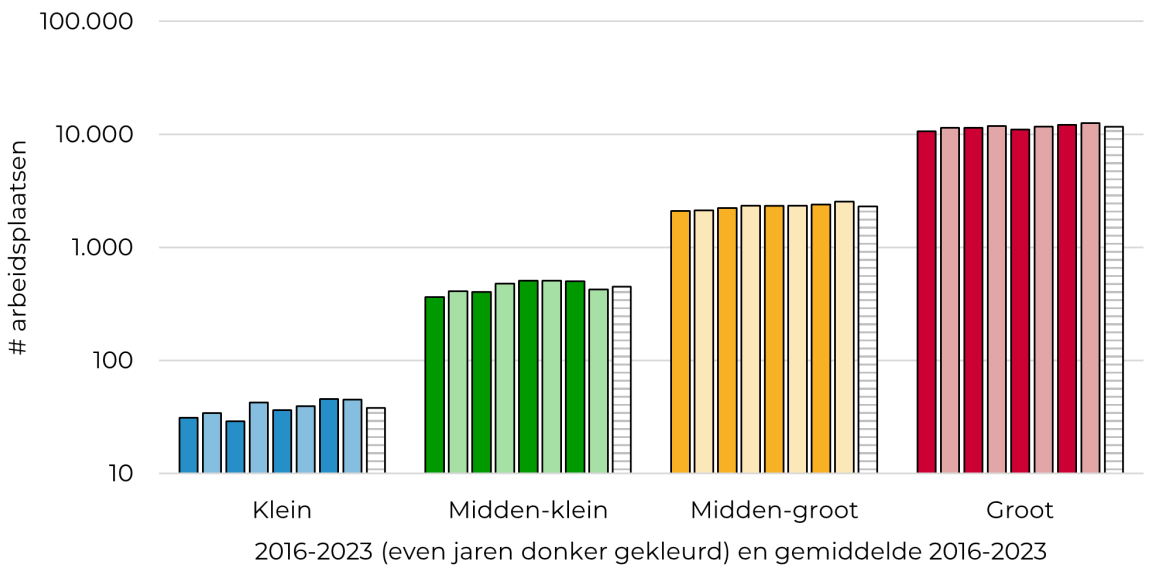

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database
Noot: Micro-organisaties zijn in deze figuur niet weergegeven vanwege het zeer geringe aantal arbeidsplaatsen.

Figuur 6.3b **Aantal arbeidsplaatsen per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde, exclusief micro-organisaties, in %, 2016-2023 (n=702)**

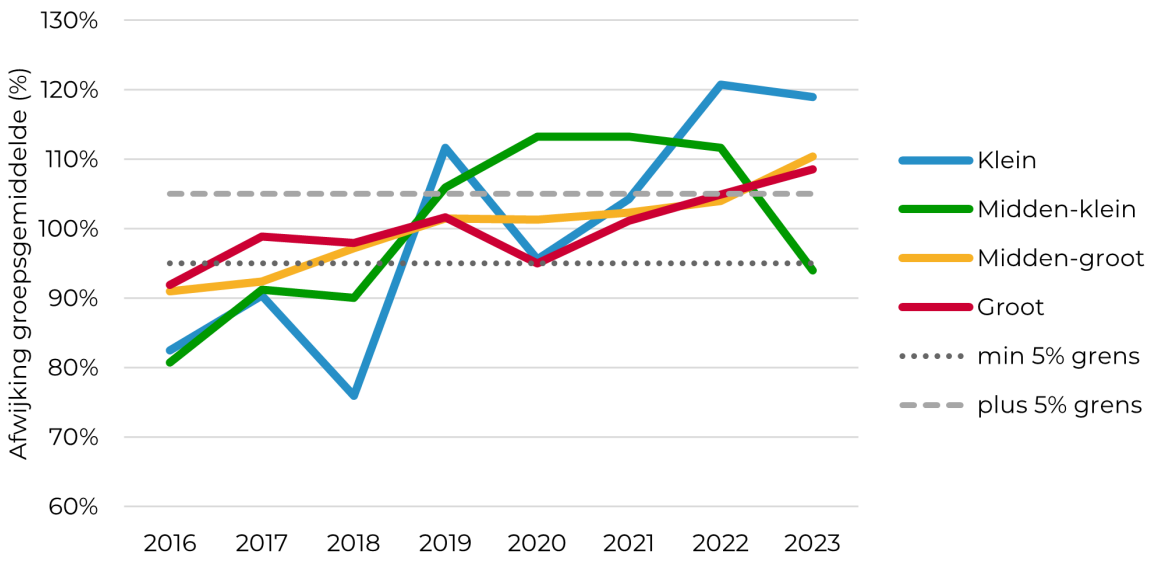

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database
Noot: Micro-organisaties zijn in deze figuur niet weergegeven vanwege het zeer geringe aantal arbeidsplaatsen.

PERSONEELSKOSTEN

07

Bijdrage aan maatschappelijke doelstellingen

- **Doelbestedingen**

Sociale bijdrage

- **Vrijwilligersrelaties**
- **Donateursrelaties**
- **Bestuurdersrelaties**
- **Relaties tussen goede doelen**

Economische bijdrage
Goede doelen zijn werkgever en dragen bij aan de economie.

- **Arbeidsplaatsen**
- **Personeelskosten**
  De personeelskosten (lonen en werkgeverslasten) zijn indicatief voor de bijdrage van de sector aan het Nationaal Inkomen via de factor arbeid.

Als er al een no-go-area is in de discussie over goede doelen, dan scoren personeelskosten ongetwijfeld hoog. Vanuit een economisch bijdrage-perspectief is dat vreemd. De goededoelensector is immers ook werkgever en bij werkgeverschap hoort nou eenmaal ook het uitbetalen van loon. De personeelskosten per fte (een fte is een voltijds baan) omvatten in onze berekening naast de bruto salarissen ook de werkgeverslasten, zoals het werkgeversdeel van de sociale lasten, pensioenen en andere personeelskosten. Hier kijken we immers primair naar de bijdrage van de sector aan het Nationaal Inkomen via de personeelskosten.

Figuur 7.1 **Totale personeelskosten, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde, gecorrigeerd voor inflatie, 2016-2023 (n=798)**

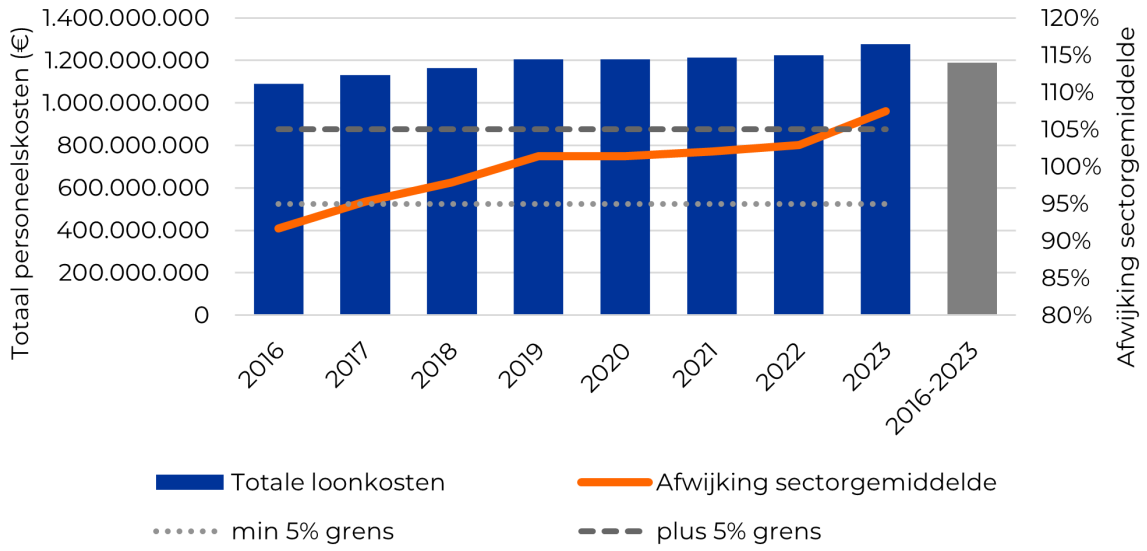

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Algemene lijn

De bijdrage van de goededoelensector aan het Nationaal Inkomen, gemeten aan de hand van de totale personeelskosten, neemt jaarlijks toe in de periode 2016-2023 (Figuur 7.1).

Cruciaal hier is dat die groei in personeelskosten vooral komt door de stijging in het aantal arbeidsplaatsen en veel minder door de stijging van de gemiddelde personeelskosten per arbeidsplaats. Die gemiddelde personeelskostenontwikkeling in de goededoelensector was over een aantal jaren zelfs negatief. Anders gezegd: de gemiddelde personeelskosten daalden in 2017, 2019, 2021 en 2022 vergeleken met het jaar daarvoor. In 2023 zijn de gemiddelde kosten per arbeidsplaats nog steeds net iets lager dan in 2016.

Verschillen tussen segmenten en grootte-groepen zijn er zeker. Zo stijgen de gemiddelde loonkosten bij goede doelen in de segmenten Dieren, Cultuur, IS, Gezondheid en Natuur, maar dalen ze juist bij Religie en Welzijn. Bij Welzijnsorganisaties is de daling het meest duidelijk. Niet verbazingwekkend rust de bijdrage aan het Nationaal Inkomen op basis van personeelskosten vooral bij de grotere organisaties. Het gros van de arbeidsplaatsen zit immers ook daar. De gemiddelde personeelskosten nemen met elke stap op de grootteschaal toe. Tegelijk: in alle groottegroepen zijn de gemiddelde personeelskosten in 2023 lager dan in 2016. De enige uitzondering daarop zijn de grote goede doelen - daar komen de gemiddelde kosten 0,5% hoger uit dan acht jaar daarvoor (gecorrigeerd voor inflatie).

Goede doelen blijven ver achter in loonontwikkeling

De opbouw van het Nationaal Inkomen brengt het CBS gedetailleerd in kaart. Als we kijken naar het Bbp gemeten vanuit inkomensvorming, dan kunnen we de bijdrage aan het Bbp door middel van de beloning van werknemers achterhalen. Voor heel Nederland groeit die van €342 miljard in 2016 naar €489 miljard in 2023. Deze toename van 43% zien we duidelijk in Figuur 7.2. Op dezelfde manier keken we hierboven naar de bijdrage van de goededoelensector aan het Nationaal Inkomen via de beloning van werknemers. Dan zien we dat deze groeit van €1,09 miljard in 2016 naar €1,28 miljard in 2023, in Figuur 7.2 zichtbaar als een toename van 17%.

Bovenstaande ontwikkeling laat duidelijk zien dat de economische bijdrage van goede doelen geen gelijke tred houdt met de economische groei. Bovendien blijkt dat over de periode 2019-2022 werknemers van goede doelen nauwelijks meer zijn gaan kosten. De goededoelensector blijft daarmee ver achter bij de ontwikkeling van de totale beloning van Nederlandse werknemers.

Figuur 7.2 **Vergelijking bijdrage aan het Bbp via beloning van werknemers, nationaal en van goede doelen (2016=100), 2016-2023**

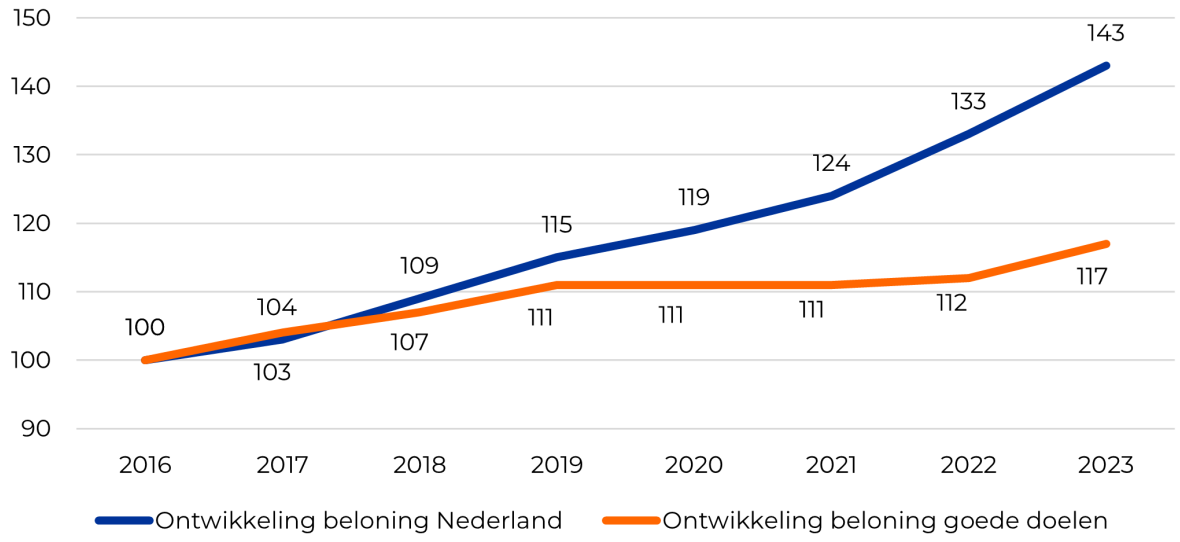

Bron: CBS-data en eigen berekeningen op basis CBF-database

Ontwikkelingen naar segment en grootte groep

Stijging in gemiddelde personeelskosten in 2023 zit niet bij alle segmenten

- Bij de gemiddelde personeelskosten per grootte groep nemen we de micro-organisaties niet mee vanwege het zeer geringe aantal betaalde arbeidsplaatsen.
- Figuur 7.3 laat zien dat de gemiddelde personeelskosten bij vijf segmenten (iets) stijgen en bij twee segmenten juist (iets) dalen. Stijgers zijn de segmenten Dieren (+6,6%), Cultuur (+6,5%), IS (+2%), Gezondheid (+1,3%) en Natuur (+0,6%). Dalers zijn Religie (-9%) en Welzijn (-0,4%).
- De piek in 2020 van de personeelskosten bij Welzijnsorganisaties springt in het oog, gevolgd door een daling de jaren daarna. Die piek in de kosten kunnen we bezien in het licht van de abrupte daling in het aantal arbeidsplaatsen in hetzelfde segment in 2020 (zie Figuur 6.2b): mensen ontslaan is duur.
- In het segment Cultuur zien we daarentegen een forse neergang tussen 2016 en 2020 gevolgd door een stabilisatie. Pas in 2023 gaan de gemiddelde personeelskosten hier weer richting het langjarige gemiddelde.

Figuur 7.3 **Gemiddelde personeelskosten per segment: afwijking van segmentgemiddelde, in %, 2016-2023 (n=798)**

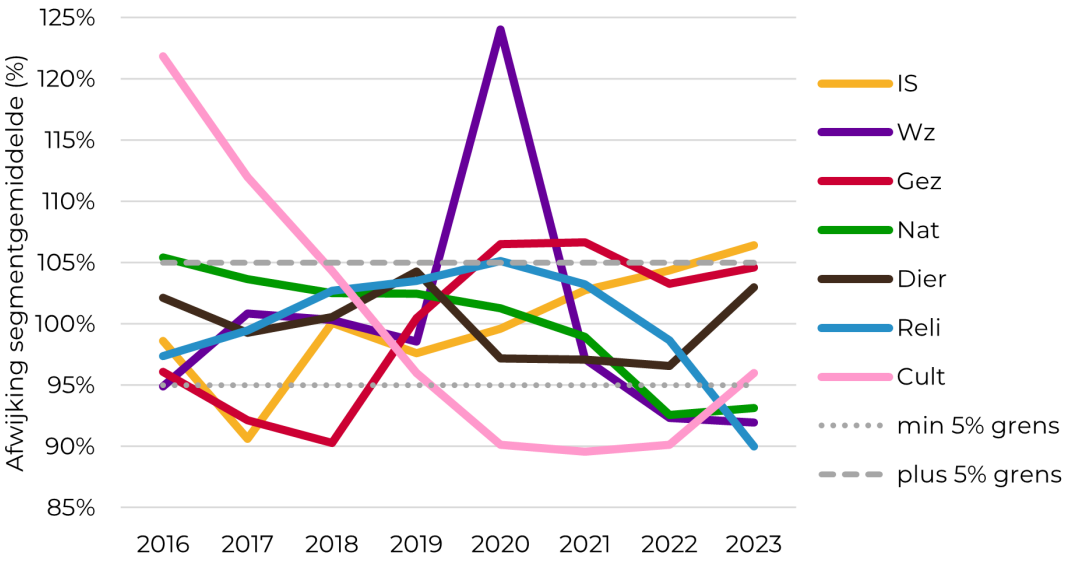

Bron: CBS-data en eigen berekeningen op basis CBF-database

Stijging gemiddelde loonkosten voornamelijk bij grote goede doelen

- Figuur 7.4 voegt daaraan toe dat de gemiddelde personeelskosten bij grote goede doelen een constante stijging vertonen.
- In 2023 is dit ook de enige groottegroep die uitstijgt boven de 'geringe afwijkingsgrens' van plus 5%. Voor de andere drie groepen verandert er eigenlijk niet zo veel. Ze blijven bewegen binnen de +5% en -5% zone.

Figuur 7.4 **Gemiddelde personeelskosten per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde, exclusief micro-organisaties, in %, 2016-2023 (n=702)***

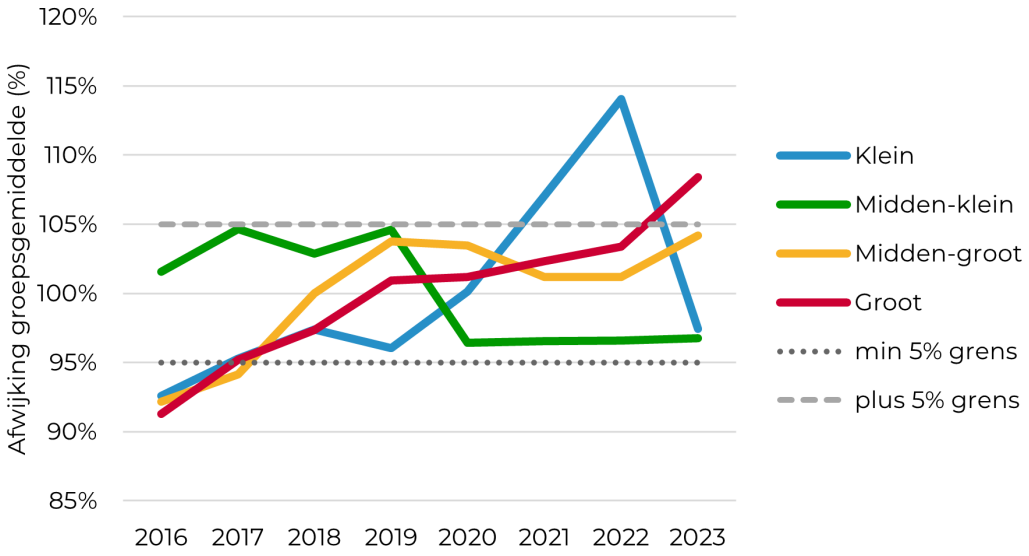

Bron: CBS-data en eigen berekeningen op basis CBF-database
** Micro-organisaties zijn in deze figuur niet weergegeven omdat ze vanwege de grote fluctuaties in hun geringe aantal arbeidsplaatsen zeer sterk afwijken van het sectorgemiddelde.*

FINANCIËLE GEZONDHEID

DEEL 2

In het tweede deel van de State of the Sector meten we de financiële gezondheid van de goededoelensector. Naast overheid en markt vormen maatschappelijke initiatieven een essentiële derde kracht. Zij zijn van essentieel belang voor de samenleving. Om die maatschappelijke bijdrage te kunnen leveren is het van vitaal belang dat de sector financieel is toegerust.

In de State of the Sector kijken we niet naar individuele goede doelen, maar onderzoeken we de sector als geheel. Daarbij kijken we naar twee aspecten van de financiële gezondheid: inkomen en weerbaarheid.

Inkomen

In de eerste plaats is een stabiele, liefst groeiende inkomstenstroom nodig om financieel gezond te blijven en te kunnen groeien. Daarvoor kijken we naar de totale opbrengsten van de sector en waar die inkomsten vandaan komen.

Weerbaarheid

In de tweede plaats vraagt financiële gezondheid om niet alleen vandaag in je behoeften te kunnen voorzien, maar ook voorbereid te zijn op de toekomst. Daarvoor kijken we naar de bezittingen en het financiële vermogen.

OPBRENGSTEN

08

Inkomen
Om financieel gezond te blijven en te kunnen groeien is een stabiele, liefst groeiende inkomstenstroom nodig.

Opbrengsten
We meten hoe de opbrengsten van goede doelen zich ontwikkelen vanuit verschillende inkomstenbronnen.

Inkomstenspreiding

Weerbaarheid

Solvabiliteit

Weerstand

Zonder geld levert de sector geen maatschappelijke of economische bijdrage, terwijl ook de sociale bijdrage dan erg onder druk zou komen staan. Dat maakt dat de opbrengsten van goede doelen cruciaal zijn: hoe hoger die opbrengsten, hoe meer een organisatie kan uitgeven aan haar doelstellingen, hoe meer staf men kan aannemen, enzovoort. Hier zien we de opbrengsten dan ook als onderdeel van de financiële gezondheid. Natuurlijk is de hoop dan dat die gezondheid beter wordt en zeker niet slechter.

Opbrengsten van goede doelen kunnen uit veel verschillende bronnen komen - uiteenlopend van de giften van burgers of bedrijven tot loterijen en van overheidssubsidies tot financiële baten uit rente en beleggingen. In box 8.1 geven we meer inzicht in de ontwikkelingen binnen die bronnen en de verschillen tussen segmenten en groottegroepen.

Figuur 8.1a **Totale opbrengsten, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde, gecorrigeerd voor inflatie, 2016-2023 (n=798)**

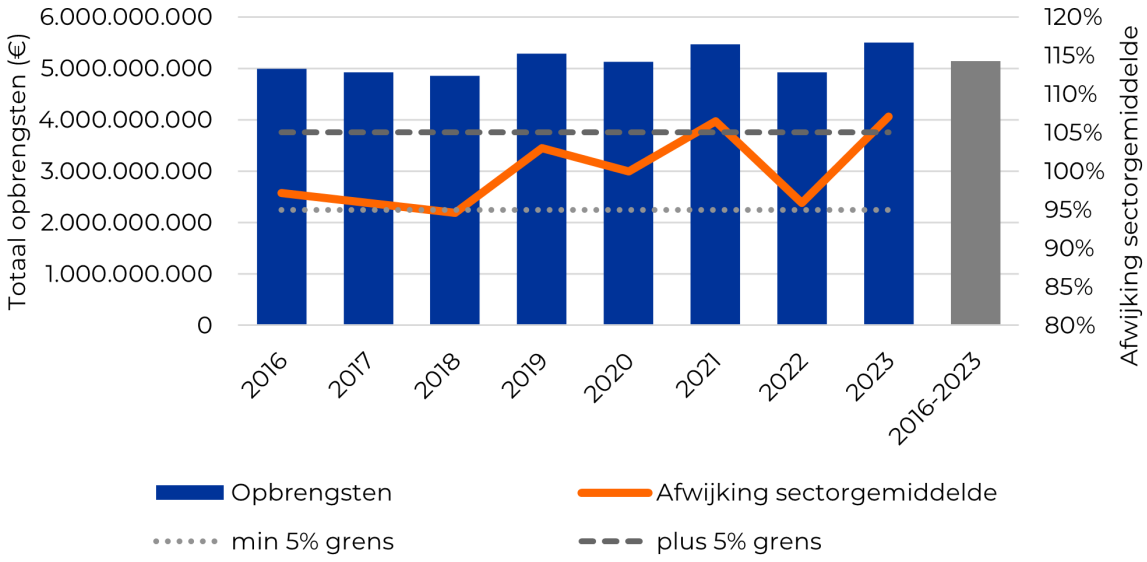

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Figuur 8.1b **Totale opbrengsten exclusief financiële baten, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde, gecorrigeerd voor inflatie, 2016-2023 (n=798)**

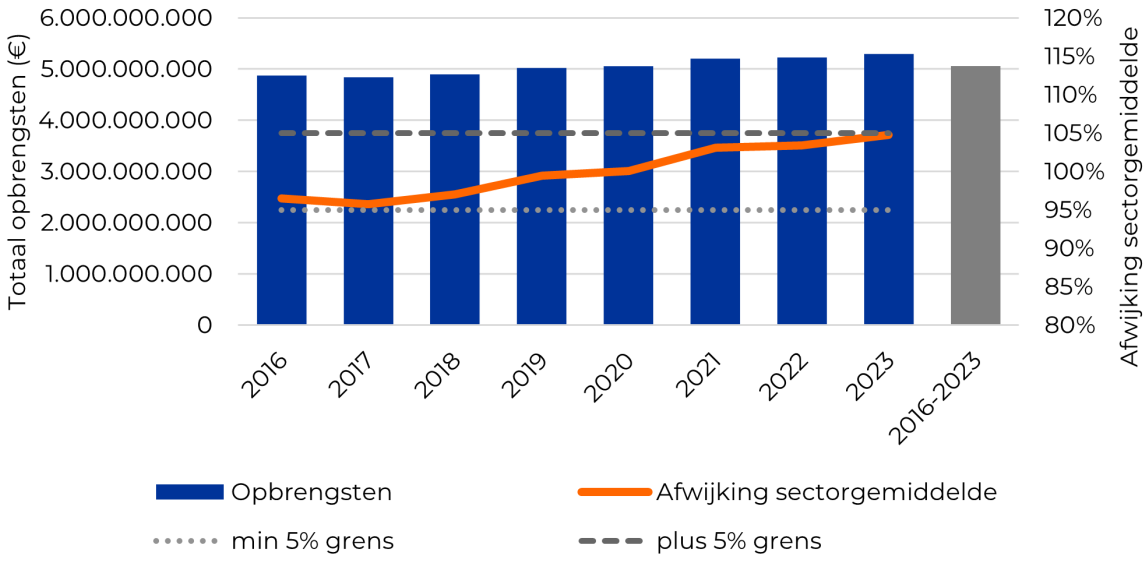

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Algemene lijn

In 2023 komen de goede doelen uit op het voorlopige hoogste bedrag aan opbrengsten. Tegelijk was dat maar 0,3% meer dan in 2021 en 4% meer dan in 2019. Die jaren met relatief hoge opbrengsten worden dan wel weer afgewisseld met jaren met dalende opbrengsten (Figuur 8.1a). Een nadere analyse leert dat deze fluctuaties grotendeels afhangen van de ontwikkelingen in de financiële baten. Zo verliezen de goede doelen - op papier in ieder geval - in 2022 ruim €300 miljoen aan financiële baten. Dat 'verlies' zit trouwens bij alle segmenten en bij alle groottegroepen (al 'verliezen' de grotere GD's naar verhouding het meeste).

Als we de financiële baten even buiten beschouwing laten vertonen de totale inkomsten, met uitzondering van 2017, een onafgebroken stijgende lijn (Figuur 8.1b). Elk jaar stijgen de inkomsten van goede doelen dus - al is die jaarlijkse groei procentueel gezien beperkt.

De verschillen tussen segmenten en groottegroepen zijn groot. Dat is ook logisch gezien de grote verschillen in afhankelijkheid van specifieke inkomstenbronnen. Zo krijgen Religie-organisaties gemiddeld zo'n 75% uit particuliere donaties, terwijl dat bij Welzijnsorganisaties blijft steken op 20%. Tegelijk krijgen micro-organisaties nauwelijks overheidssubsidies terwijl dat voor grote GD's de grootste bron van inkomsten is.

Voor de sector als geheel zijn vooral particuliere donaties en overheidssubsidies van belang. Tezamen maken die over de gehele periode 2016-2023 zo'n 60% van alle opbrengsten uit als we financiële baten meetellen, en 63% als we die weglaten. Veel verandert er overigens niet in de samenstelling van opbrengsten - al neemt het belang van andere organisaties zonder winststreven en van eigen bedrijfsmatige activiteiten toe in 2022 en 2023, en dat van loterijinkomsten en bedrijven juist af.

Figuur 8.2a **Totale opbrengsten per segment: in €, gecorrigeerd voor inflatie, 2016 2023 (n=798)**

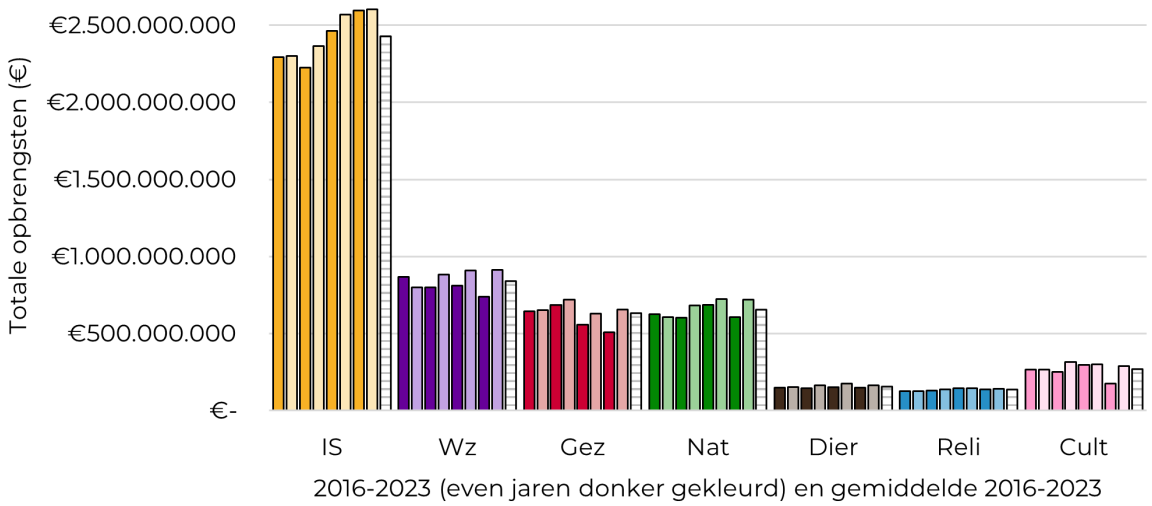

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

IS-organisaties blijven het als enige segment goed doen

- IS-organisaties vormen samen de grootste groep en zoals te verwachten steken ze wat betreft opbrengsten dan ook met kop en schouders boven de andere segmenten uit (Figuur 8.2a). Van de bijna €5,5 miljard aan totale opbrengsten in 2023 nemen zij 47,4% voor hun rekening.
- Waar in 2022 IS-organisaties het enige segment was dat groeide, laten een jaar later alle segmenten groei zien in hun opbrengsten, al verschilt de groei onderling sterk.
- Zo krijgen Welzijnsorganisaties er ruim 23% bij en Gezondheidsorganisaties zelfs 29%, maar blijven Religie-organisaties met slechts 1% en IS-organisaties met 0,3% vrijwel constant in 2023.

Cultuurorganisaties herpakken zich in 2023

- De Cultuurorganisaties leveren een goed voorbeeld van de fluctuatie van inkomsten. In 2019 bedroegen hun totale opbrengsten iets meer dan €316 miljoen. Drie jaar later was daar nog maar €173 miljoen van over; een daling met 45%.
- In 2023 herpakken ze zich echter weer grotendeels en komen uit op €289 miljoen, toch beduidend dichter in de buurt van hun topjaar 2019.
- Dat Cultuurorganisaties daarmee sterk afwijken van het segmentgemiddelde mag duidelijk zijn (Figuur 8.2b). Uit deze figuur leren we tegelijk dat, met uitzondering van IS-organisaties, alle segmenten in 2022 naar beneden afwijken. Naast Cultuurorganisaties is ook de daling in 2022 bij Gezondheids-, Welzijns- en Natuurorganisaties in afnemende mate substantieel te noemen (zie ook Bijlage 2).

Figuur 8.2b Totale opbrengsten per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)

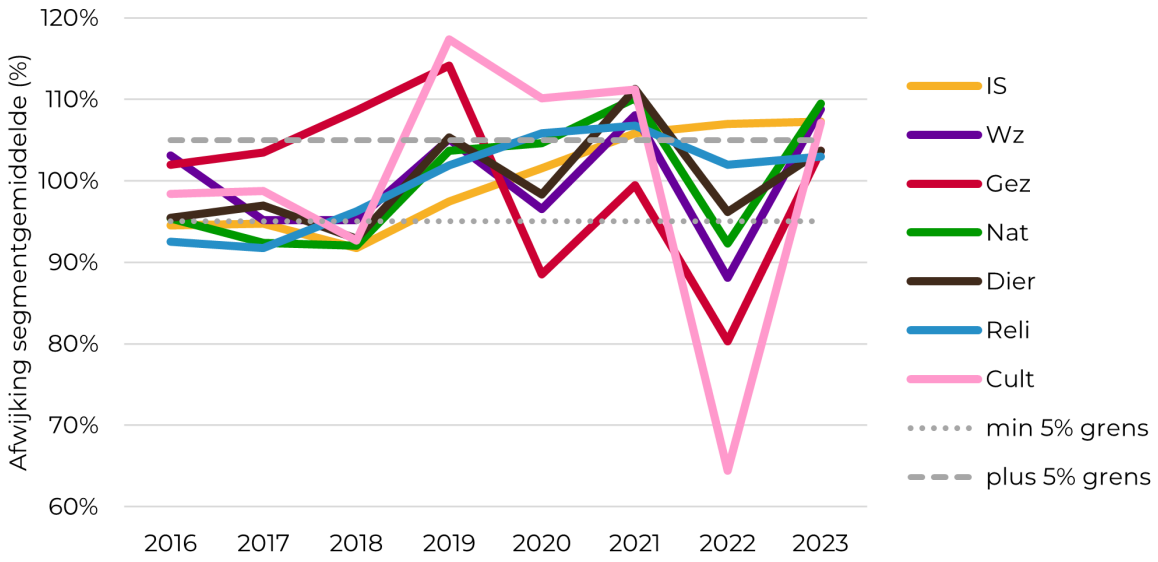

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Alle groottegroepen zitten in de lift in 2023

- Figuur 8.3a laat de totale opbrengsten per groottegroep zien. Daaruit leren we dat 2023 een goed jaar was voor alle groottegroepen. Tegelijk, de daling van het jaar daarvoor gold ook voor alle groottegroepen en wordt in 2023 niet door allemaal helemaal goed gemaakt.
- Zo eindigen grote goede doelen in 2023 op het hoogste niveau van de hele periode 2016-2023, maar blijven de midden-grote en midden-kleine organisaties nog ver achter op de respectievelijk €750 miljoen en €114 miljoen uit 2019.
- Kleine en micro-organisaties zijn ondertussen terug op het (relatief hoge) niveau van 2016.

Figuur 8.3a **Totale opbrengsten per groottegroep: in €, gecorrigeerd voor inflatie, 2016-2023 (n=798) (log-schaal)**

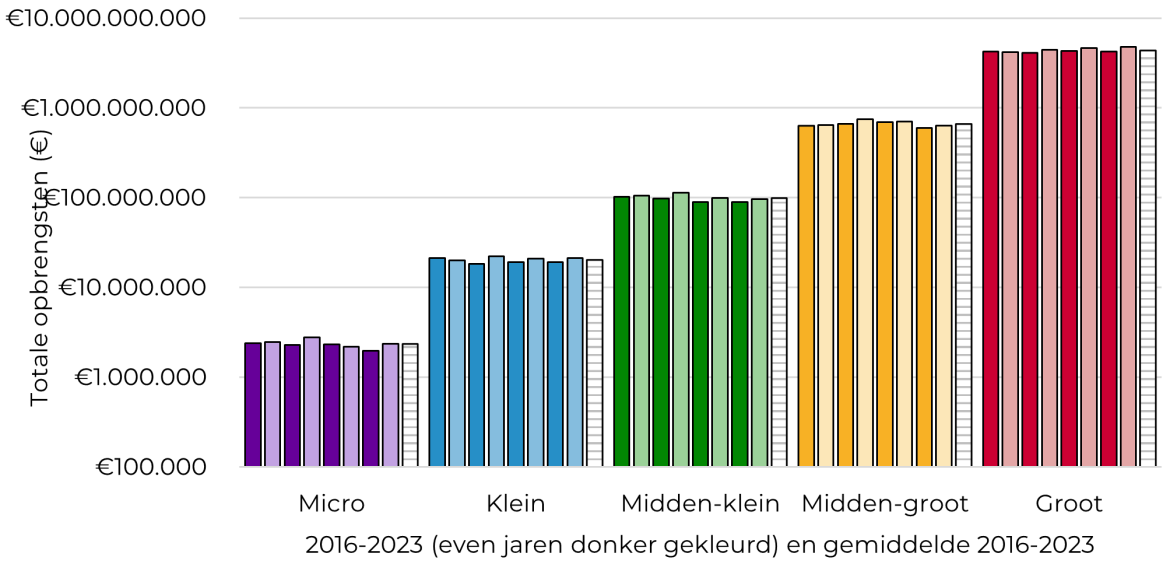

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Opbrengsten fluctueren sterk van jaar tot jaar

- Figuur 8.3b voegt daaraan toe dat alleen de grote organisaties in 2023 substantieel boven hun langjarig segmentgemiddelde uitkomen.
- Interessant is daarnaast vooral dat alle groottegroepen in de laatste vier jaar een vergelijkbare jojo-koers volgen, waarbij daling in het ene jaar wordt gevolgd door stijging in het jaar daarna.
- De enige uitzondering vormen de micro-organisaties die tussen 2019 en 2022 een constant dalende lijn laten zien.
- Tegelijk vinden alle groottegroepen in 2023 de weg weer naar boven. Of dat veel zegt over de toekomst is echter maar de vraag.

Figuur 8.3b **Totale opbrengsten per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde, in %, 2016-2023 (n=798)**

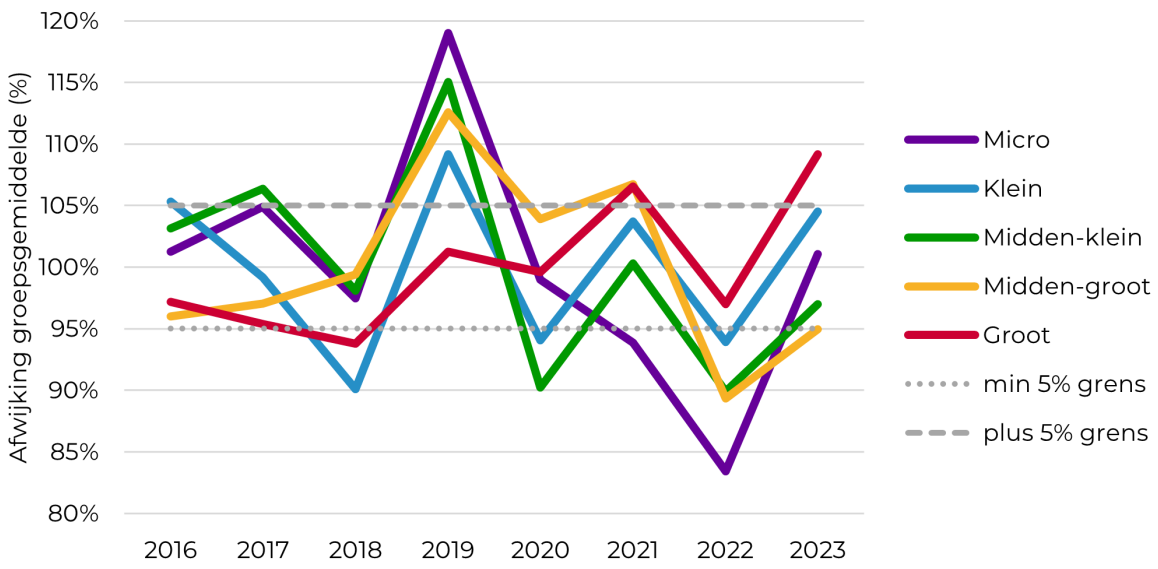

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Box 8.1 Totale opbrengsten in perspectief

Om de verschillen tussen segmenten en tussen groottegroepen in perspectief te plaatsen is het belangrijk om naar de samenstelling van de totale opbrengsten te kijken. De totale opbrengsten zijn de som van de totale baten uit acht verschillende inkomstenbronnen (Tabel 4.1) plus de financiële baten (oftewel de opbrengsten uit rente en beleggingen). Uiteraard zijn die verschillende bronnen niet allemaal even belangrijk en laten ze ook niet allemaal eenzelfde ontwikkeling over de periode 2016-2023 zien.

Tabel 8.1 Acht inkomstenbronnen

	Inkomstenbron	Toelichting
1	Baten van particulieren	Opbrengsten uit bijvoorbeeld collecten, contributies, donaties en nalatenschappen.
2	Baten van bedrijven	Opbrengsten uit donaties van, of sponsoring door, bedrijven.
3	Baten van loterijorganisaties	Opbrengsten uit de bijdragen van loterijen zoals de Postcode Loterij en VriendenLoterij.
4	Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	Opbrengsten van moeder- of zusterorganisaties (bv. Oxfam Novib dat geld ontvangt van Oxfam International).
5	Baten van andere organisaties zonder winststreven	Opbrengsten van andere maatschappelijke organisaties, zoals vermogensfondsen, kerken of andere goede doelen.
6	Baten van subsidies van overheden	Opbrengsten uit subsidies van de centrale overheid, gemeenten of provincies in Nederland, maar ook van buitenlandse overheden of intergouvernementele organisaties (zoals de Europese Unie, Verenigde Naties of Wereldbank).
7	Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	Opbrengsten uit commerciële activiteiten uiteenlopend van verkoop van tweedehands spullen tot het bieden van specifieke diensten aan derden.
8	Overige baten	Opbrengsten die niet onder een van bovenstaande bronnen kunnen worden geplaatst.

Stijgende lijn opbrengsten, aandeel financiële baten fluctueert

- Tabel 8.2 (in %) en Figuur 8.4 (in €) laten de veranderingen in de samenstelling van de totale opbrengsten zien voor de goededoelensector als geheel.
- In de figuur is duidelijk de algehele stijging over de jaren te zien (met 2023 voorlopig als hoogtepunt), maar ook de dips in 2020 en 2022.
- In dat laatste jaar zit de daling in totale opbrengsten voor een belangrijk deel in de negatieve financiële baten. Bovendien fluctueren de financiële baten relatief sterk.

Geringe fluctuaties in aandeel inkomstenbronnen

- Bij de andere inkomstenbronnen zijn de fluctuaties beduidend geringer. Dat wil niet zeggen dat er daar niets verandert.
- Zo laat Tabel 8.2 duidelijk zien dat particulieren en overheidssubsidies de twee belangrijkste inkomstenbronnen zijn en dat ze met de jaren dichter naar elkaar toe groeien.
- Dat geldt ook in 2023 als het relatieve belang van beide in vrijwel gelijke mate afneemt. In datzelfde jaar neemt ook het relatieve belang van loterijorganisaties verder af.
- Na een plotseling sterke stijging in 2022, neemt het aandeel van andere organisaties zonder winststreven nog iets verder toe in 2023.

- Bedrijven leveren elk jaar rond 4% van de opbrengsten van goede doelen in Nederland; een percentage dat alleen in 2022 iets hoger uitkomt.
- Dat laatste geldt ook voor verbonden organisaties zonder winststreven die in 2023 weer terugzakken naar het langjarig gemiddelde.
- Tot slot: de overige baten bedragen jaarlijks rond 1% van de opbrengsten en eigen bedrijfsmatige activiteiten van goede doelen zitten over 2016-2019 boven het jaarlijks gemiddelde van 4,8%, in 2020 en 2021 daaronder, en vanaf 2022 weer erboven.

Tabel 8.2 Samenstelling van totale opbrengsten: procentuele verschuivingen over 2016-2023 (n=798)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Particulieren	32,80%	32,30%	32,70%	30,90%	32,90%	30,70%	33,10%	29,70%
Bedrijven	4,00%	4,00%	4,10%	3,70%	3,80%	3,90%	4,70%	3,90%
Loterijorganisaties	10,80%	10,90%	11,00%	10,00%	10,30%	9,30%	9,70%	8,00%
Subsidies van overheden	29,40%	29,80%	31,60%	30,60%	31,70%	31,20%	33,40%	29,90%
Verbonden organisaties zonder winststreven	6,10%	7,00%	6,60%	6,70%	7,00%	7,40%	7,80%	7,00%
Andere organisaties zonder winststreven	7,40%	7,70%	8,00%	7,10%	7,20%	7,50%	11,50%	11,70%
Eigen bedrijfsmatige activiteiten	5,20%	5,90%	6,00%	5,40%	4,40%	4,10%	5,10%	5,20%
Overige baten	1,80%	0,70%	0,90%	0,60%	1,10%	1,20%	1,10%	0,90%
Financiële baten	2,20%	1,70%	-1,00%	4,90%	1,50%	4,70%	-6,20%	3,70%
Totale opbrengsten	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Figuur 8.4 **Samenstelling van de totale opbrengsten, in €, 2016-2023 (n=798)**

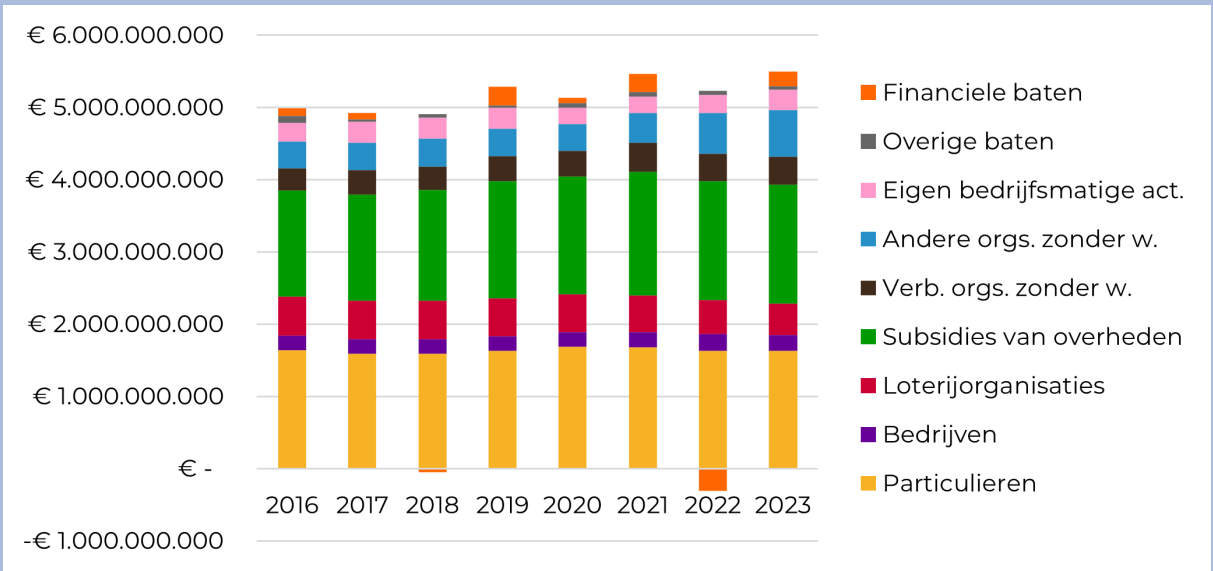

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Baten van particulieren stabiel, overheidssubsidies en loterijbijdragen dalen

- De financiële baten lopen ook in absolute zin (Figuur 8.4) per jaar het meest uiteen met een piek van €260 miljoen in 2019 en een laagste niveau van -€305 miljoen in 2022.
- Ondertussen blijven de baten van particulieren jaarlijks rond de €1,6 miljard zweven, met uitschieters naar boven tot €1,687 miljard en naar beneden tot €1,586 miljard.
- Overheidssubsidies nemen tot en met 2021 jaarlijks toe om daarna te dalen. Vanaf 2021 komen ze wel hoger uit dan de particuliere bron.
- In 2016 leverden de loterijen nog €541 miljoen aan de goede doelen. Acht jaar later was daar, na een bijna constante jaarlijkse daling, nog €438 miljoen van over (zo'n 19% minder dus).
- Opbrengsten uit eigen bedrijfsmatige activiteiten nemen in 2020 en 2021 sterk af, om daarna weer te groeien tot het niveau voor de Covid-19-jaren.
- Een tegenovergestelde beweging zien we bij opbrengsten van bedrijven die vóór 2020 redelijk stabiel blijven, in 2020 en 2021 stijgen en daarna weer dalen. Hoewel iets minder sterk zien we dezelfde beweging bij verbonden organisaties zonder winststreven.
- Tot slot laten andere organisaties zonder winststreven de stabiele jaren periode 2016 2020 volgen door een forse stijging daarna. In 2023 zijn de gelden uit die bron 73% hoger dan in 2020.

Figuur 8.5 **Inkomstenbronnen per segment, in % van gemiddelde totale opbrengsten over 2016-2023 (n=798)**

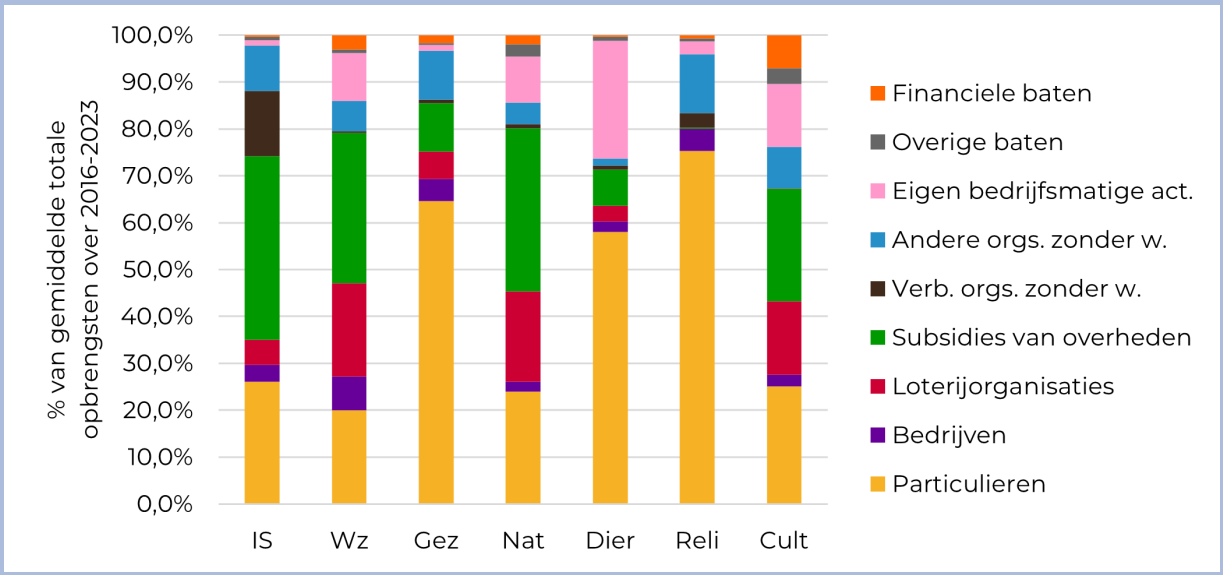

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Belang van inkomstenbronnen verschilt sterk per segment

- Het mag duidelijk zijn dat de verschillen tussen segmenten en tussen groottegroepen groot zijn. Dat begint al bij het relatieve belang van de verschillende bronnen.
- Figuren 8.5 en 8.6 laten zien hoe belangrijk elke inkomstenbron is, gemiddeld genomen vanaf 2016. Figuur 8.5 illustreert de verscheidenheid van het belang van de inkomstenbronnen voor de afzonderlijke segmenten, Figuur 8.6 voor de groottegroepen. Zie ook Bijlage 2 voor de ontwikkelingen per segment voor de jaren 2016-2023.
- Daaruit leren we onder andere dat Religie-organisaties ruim 75% van hun opbrengsten verkrijgen uit particuliere donaties terwijl dat op 20% ligt voor Welzijnsorganisaties.
- Die laatste ontvangen evenveel uit loterijgelden. Tezamen met Natuur- en Cultuurorganisaties zijn ze daarmee de belangrijkste ontvangers van deze gelden.
- IS-organisaties verkrijgen gemiddeld €0,39 van elke euro uit overheidssubsidies, terwijl Dierenorganisaties blijven steken op bijna €0,08 en de opbrengsten van Religie-organisaties uit deze bron bijna verwaarloosbaar zijn.

Figuur 8.6 **Inkomstenbronnen per groottegroep, in % van gemiddelde over 2016-2023 (n=798)**

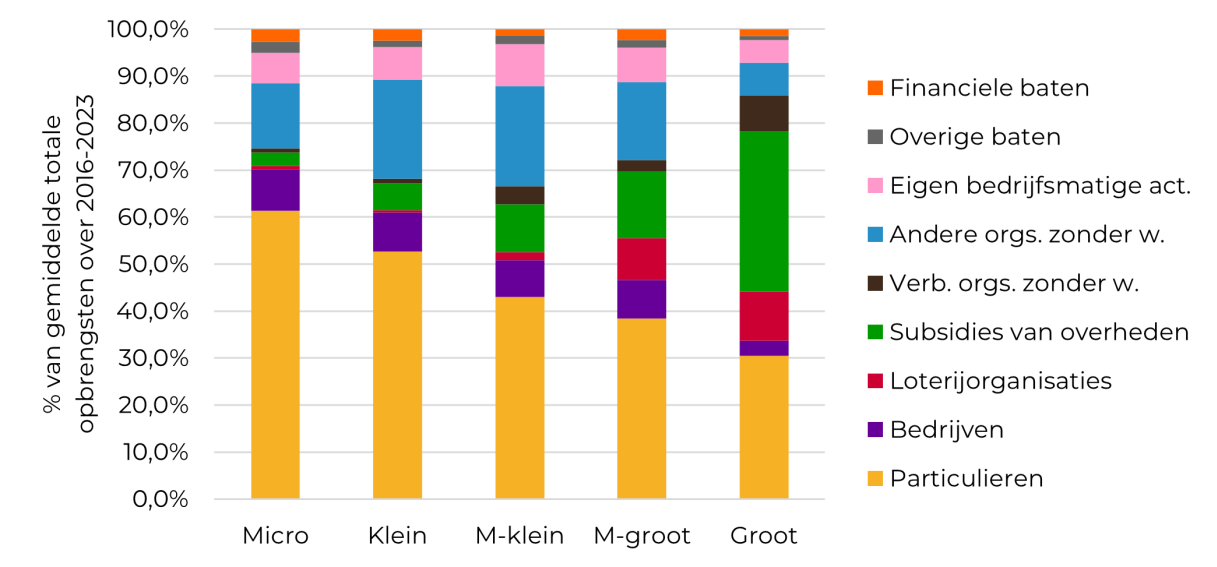

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Hoe groter de organisatie hoe kleiner het aandeel van baten van particulieren

- Uit Figuur 8.6 leren we dat het aandeel uit particuliere donaties afneemt naarmate goede doelen groter zijn en dat het precies andersom werkt in het geval van overheidssubsidies.
- Bedrijven en ook eigen bedrijfsmatige activiteiten zijn dan weer voor alle groottegroepen bijna even belangrijk, met uitzondering van grote goede doelen.
- Voor die laatste zijn zowel verbonden als andere organisaties zonder winststreven interessantere inkomstenbronnen.
- Andere organisaties zonder winststreven zijn overigens nog veel belangrijker voor de andere vier groottegroepen en zeker voor Kleine en Midden-kleine doelen.

Door de jaren heen verandert het aandeel van inkomstenbronnen voor segmenten

- De verscheidenheid tussen groottegroepen en segmenten uit zich overigens niet alleen in het belang van de verschillende bronnen, maar ook in de ontwikkeling van die bronnen over de jaren heen. Een paar voorbeelden illustreren dat.
- Zo zijn micro-organisaties voor het grootste deel van hun opbrengsten afhankelijk van particuliere donaties, maar is die afhankelijkheid in het ene jaar beduidend groter dan in het andere. De daling in hun totale opbrengsten in de jaren 2020-2022 komt dan ook voor het overgrote deel door een daling van die donaties.
- Ondertussen doen IS-organisaties het financieel bijna elk jaar beter. Terwijl particuliere inkomsten redelijk op peil blijven laten veel andere bronnen een stijging zien - ook al gaat dat gepaard met de nodige fluctuaties.

  De eerder geconstateerde groei van inkomsten van andere organisaties zonder winststreven zien we zeker ook terug bij IS-organisaties. In 2016 ontvingen zij nog €152 miljoen uit die bron. In 2023 was dat al opgelopen tot €397 miljoen.
- Welzijnsorganisaties daarentegen ontvangen al jaren vergelijkbare bedragen van de andere organisaties zonder winststreven. Tegelijk zien ze wel een stijging van inkomsten uit particuliere donateurs na 2020 en een gestage groei van overheidssubsidies.
- Dat laatste geldt dan weer helemaal niet voor Gezondheidsorganisaties. In 2018 ontvingen die nog €123 miljoen van overheden; vanaf 2020 blijven ze steken op jaarlijks zo'n €24 miljoen.

Inkomstenbronnen zijn niet zonder meer uitwisselbaar

- Tot slot, de discussie hierboven zegt weinig tot niets over de meer kwalitatieve vraag welke bron het meest passend is. In zijn algemeenheid is die vraag lastig te beantwoorden. Het hangt immers ook af van wat je wilt bereiken, de capaciteit in fondsenwerving bij geheel verschillende bronnen, de eisen die verstrekkers stellen en de omvang van het beschikbare donorgeld.
- Zo kun je als IS-organisaties nog zo sterk zijn in het verkrijgen van overheidssubsidies, maar als diezelfde overheid opeens enorm bezuinigt op juist NGO-subsidies dan heb je toch een probleem.
- We moeten tegelijk constateren dat het bedrag dat particulieren beschikbaar stellen voor goede doelen geen enorme groei laat zien (zie ook: Bekkers et al. 2024), dat inkomsten van bedrijven en uit eigen bedrijfsmatige activiteiten sterk afhankelijk zijn van economische voor- en tegenspoed, en dat loterijen een lager percentage van hun inkomsten gaan uitkeren aan goede doelen.
- Anders gezegd: de mogelijkheden voor GD's om klappen vanuit de ene bron te dekken met groei uit een andere worden kleiner.
- Dat geldt ook voor de mogelijkheden voor goede doelen om hun inkomsten meer te spreiden en dus minder afhankelijk te zijn van één enkele bron.

INKOMSTENSPREIDING

09

Inkomen
Om financieel gezond te blijven en te kunnen groeien is een stabiele, liefst groeiende inkomstenstroom nodig.

- Opbrengsten
- **Inkomstenspreiding**
  Goede doelen zijn financieel minder kwetsbaar wanneer hun inkomsten afkomstig zijn uit meerdere bronnen.

Weerbaarheid

- Solvabiliteit
- Weerstand

De financiële gezondheid van goede doelen, en dus hun vermogen om hun werk te kunnen voortzetten, is niet alleen afhankelijk van hoeveel middelen ze weten te genereren, maar ook van wie ze die middelen ontvangen. Zoals we bij 'Opbrengsten' hierboven zagen zijn sommige inkomstenbronnen belangrijker dan andere. Tegelijk wil je als organisatie niet te afhankelijk zijn van één bron. Een dergelijke afhankelijkheid maakt je immers financieel kwetsbaar. Het is dan ook beter om inkomsten over meerdere bronnen te spreiden.

Die kwetsbaarheid geven we weer in de spreidingsindex. Deze Index drukt de afhankelijkheid van goede doelen uit van inkomstenbronnen, waarbij zowel het aantal inkomstenbronnen waarvan een goed doel gebruik maakt als de verdeling van de opbrengsten over die bronnen wordt meegerekend. De spreidingsindex die wij gebruiken loopt van 0 tot 100, waarbij 0 staat voor 100% afhankelijkheid van één inkomstenbron en 100 aangeeft dat een organisatie gebruik maakt van alle acht inkomstenbronnen (particulieren, bedrijven, loterijorganisaties, subsidies, verbonden organisaties zonder winststreven, andere organisaties zonder winststreven, eigen bedrijfsmatige activiteiten en overige baten), die elk een achtste van de opbrengsten opleveren. [5]

Figuur 9.1 **Spreidingsindex, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde, 2016-2023 (n=798)**

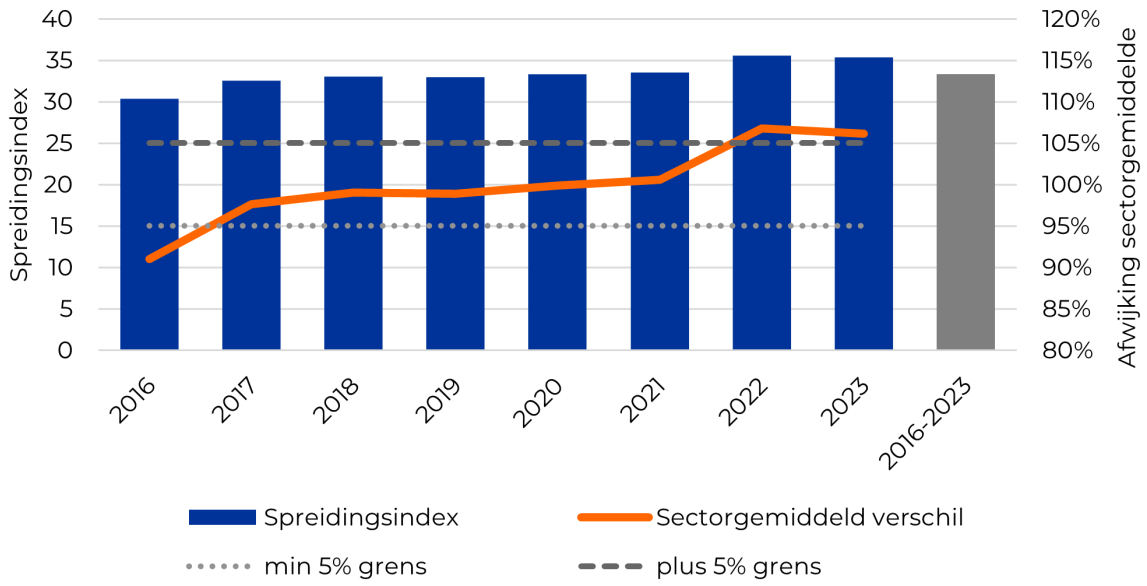

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Algemene lijn

Figuur 9.1 laat zien dat goede doelen het elk jaar iets beter doen op de spreidingsindex - al eindigt men in 2023 net ietsje lager dan in 2022. Anders gezegd: hun financiële afhankelijkheid neemt (bijna) elk jaar weer iets verder af. Erg hard gaat dat trouwens niet. In acht jaar tijd stijgt de spreidingsindex immers slechts 5 punten, van 30,4 naar 35,4. In 2023 scoort overigens ruim de helft van de organisaties (53,4%) hoger dan 35,4, het sectorgemiddelde van de spreidingsindex, maar 46,6% dus ook lager.

Zelfs de relatief hoge score van 35,4 in 2023 suggereert een aanzienlijke (en blijvende) kwetsbaarheid, aangezien zij ongeveer gelijk staat aan een organisatie met drie inkomstenbronnen waarvan er één het overgrote deel van de opbrengsten levert. Dit alles laat de moeilijkheid in de inkomstendiversificatie zien waarmee goede doelen worstelen.

De worsteling is het duidelijkst bij de 0-scorende goede doelen (die dus afhankelijk zijn van slechts één inkomstenbron). Het gros van deze GD's zijn trouwens IS-organisaties, al kennen alle segmenten en groottegroepen dergelijke organisaties. Natuurorganisaties scoren het beste en steken met een gemiddelde spreidingsindex van 45,4 over de jaren boven de andere segmenten uit.

Met de grootte van het goede doel neemt ook de spreidingsindex toe, maar toch zijn de verschillen tussen individuele organisaties binnen een segment of groottegroep opvallend. Zo varieert de score in de vier hoogste groottegroepen en de meeste segmenten tussen 0 en bijna 80. Anders gezegd: tussen een volledige afhankelijkheid van één bron en een mix van zeven bronnen waarvan een paar vrijwel gelijk in omvang zijn.

Ontwikkelingen naar segment en groottegroep

Natuur- en Cultuurorganisaties scoren het hoogste op de spreidingsindex

- Figuur 9.2a laat zien dat IS-organisaties laag scoren op de spreidingsindex (30,3 in 2023) en Natuurorganisaties relatief hoog (47,5). Dat is niet verwonderlijk, gezien de verdeling van het aantal organisaties dat een score 0 heeft op de spreidingsindex (zie hiervoor).
- De Natuurorganisaties krijgen overigens (op enige afstand) gezelschap van de Cultuurorganisaties (41,1). Daarbij zij opgemerkt dat de spreidingsindex voor Natuurorganisaties door de jaren heen langzaamaan stijgt en dat deze voor Cultuurorganisaties juist langzaamaan daalt.
- Over de jaren heen fluctueren spreidingsindexen bij segmenten licht. Figuur 9.2b laat dan ook zien dat, op enkele uitzonderingen na, de jaarlijkse afwijkingen van het segmentgemiddelde zich bevinden in de -5% en +5% zone.

Figuur 9.2a **Spreidingsindex, per segment, 2016-2023 (n=798)**

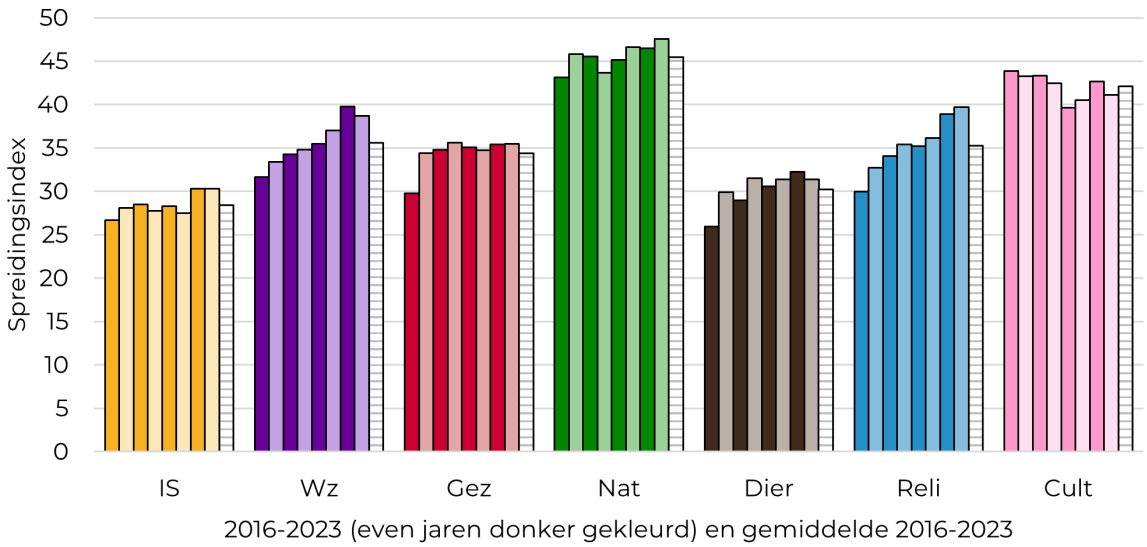

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Figuur 9.2b **Spreidingsindex per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)**

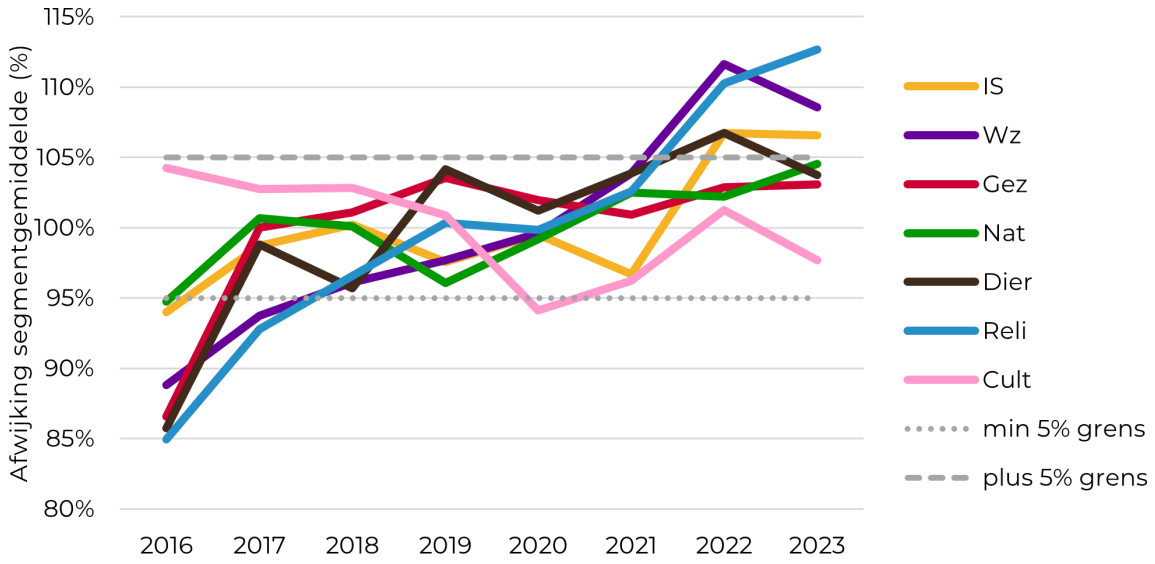

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Binnen segmenten bestaan grote verschillen tussen organisaties onderling

- De algemene segmentgegevens in Figuur 9.2a en 9.2b verhullen grote verschillen binnen de segmenten. Zoals aangegeven komt er in elk segment wel een paar organisaties op de 0 voor, maar zijn er ook die scoren tussen de 60 of 70.
- Een score van 0 betekent dat een goed doel afhankelijk is van één inkomensbron en daarmee in principe financieel zeer kwetsbaar is voor veranderingen die voor die bron gelden.
- Een score van 70 daarentegen betekent dat een goed doel inkomsten ontvangt uit (bijna) alle bronnen waarvan er een paar het grootste deel van het geld leveren, maar de andere toch niet onaanzienlijk zijn. Een dergelijke organisatie is financieel beduidend minder kwetsbaar als één van die bronnen plotseling zou dalen of wegvallen.

Hoe hoger de groottegroep, hoe hoger de spreidingsindex

- Zoals te verwachten zijn er relatief veel micro-organisaties die een spreidingsindex van 0 hebben (38,5%, n=96), maar zelfs bij de grote goede doelen zit een 0-scorende organisatie.
- In algemene zin laat Figuur 9.3a dan ook zien dat micro-organisaties zeer laag scoren op de spreidingsindex.
- Tegelijk neemt die spreidingsindex toe met de grootte van het goede doel, en scoren grote doelen dan ook het hoogst.
- Ook hier geldt dat de verschillen groot zijn binnen groottegroepen. Zo lopen de scores op de spreidingsindex bij de vier hoogste groottegroepen van 0 tot ruim in de 70. Alleen micro-organisaties komen niet verder dan 65,5.

Figuur 9.3a **Spreidingsindex, per groottegroep, 2016-2023 (n=798)**

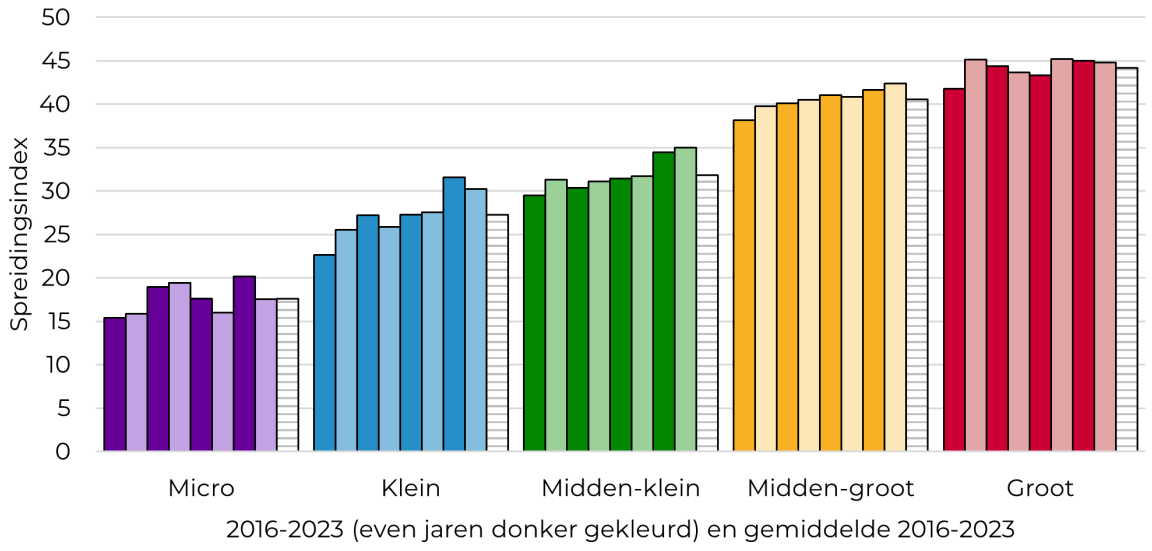

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Hoe kleiner de groottegroep, hoe volatieler de spreidingsindex

- Veranderingen over de jaren verschillen per groottegroep. Figuur 9.2b laat bovendien zien dat veranderingen in de spreidingsindex groter zijn naarmate een goed doel kleiner is.
- Grote goede doelen fluctueren tussen 95% en 102% van hun langjarig gemiddelde. Micro- en kleine organisaties fluctueren daarentegen tussen respectievelijk 87% en 83% aan de lage kant en 114% en 116% aan de hoge kant.

Figuur 9.3b **Spreidingsindex per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016 2023 (n=798)**

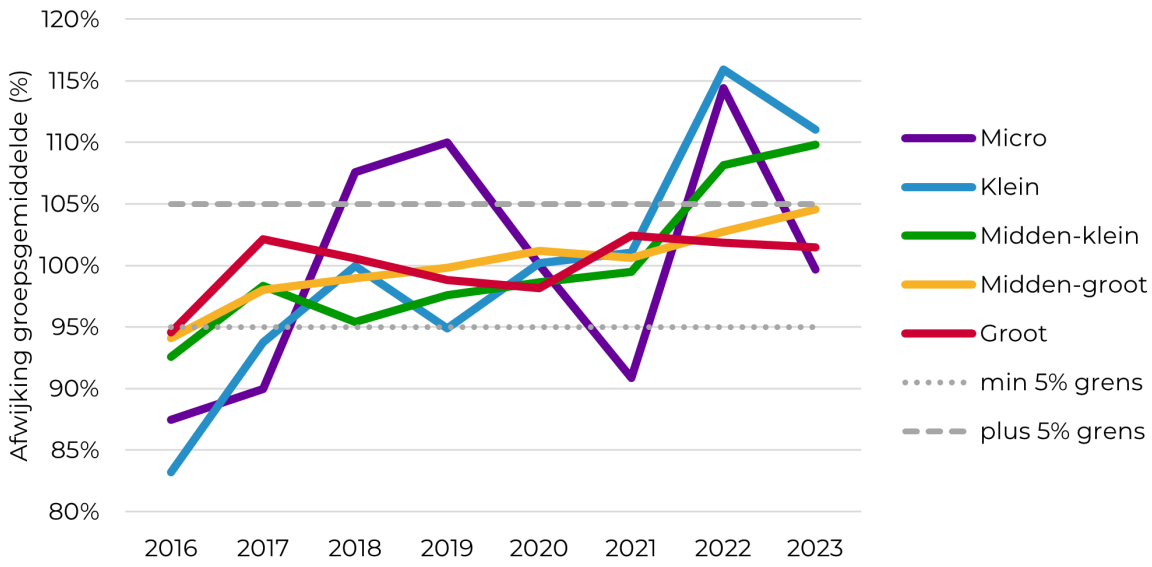

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

SOLVABILITEIT

10

Inkomen

- **Opbrengsten**
- **Inkomstenspreiding**

Weerbaarheid
Financiële gezondheid vraagt om voorbereid te zijn op de toekomst. Daarvoor kijken we naar de bezittingen en het financiële vermogen.

- **Solvabiliteit**
  De solvabiliteit laat zien in hoeverre goede doelen op de lange termijn in staat zijn om hun verplichtingen te voldoen.
- **Weerstand**

Solvabiliteit (de mate waarin een organisatie schulden op lange termijn kan voldoen) is een bekende indicator voor financiële gezondheid. Een hogere solvabiliteit betekent dat een bedrijf - of in dit geval, een goed doel - voor een groter deel gefinancierd is met eigen vermogen (middelen waarover de organisatie vrij kan beschikken) in plaats van vreemd vermogen (schulden, dus middelen die op termijn door een derde opeisbaar zijn). Daarmee is een organisatie op de lange termijn beter in staat aan al haar verplichtingen te voldoen en neemt de financiële gezondheid toe. Hier kijken we uiteraard niet naar individuele goede doelen, maar naar ontwikkelingen voor de sector als geheel en maken we ook weer een vergelijking tussen segmenten en groottegroepen.

Figuur 10.1 **Solvabiliteit, absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde, 2016 2023 (n=798)**

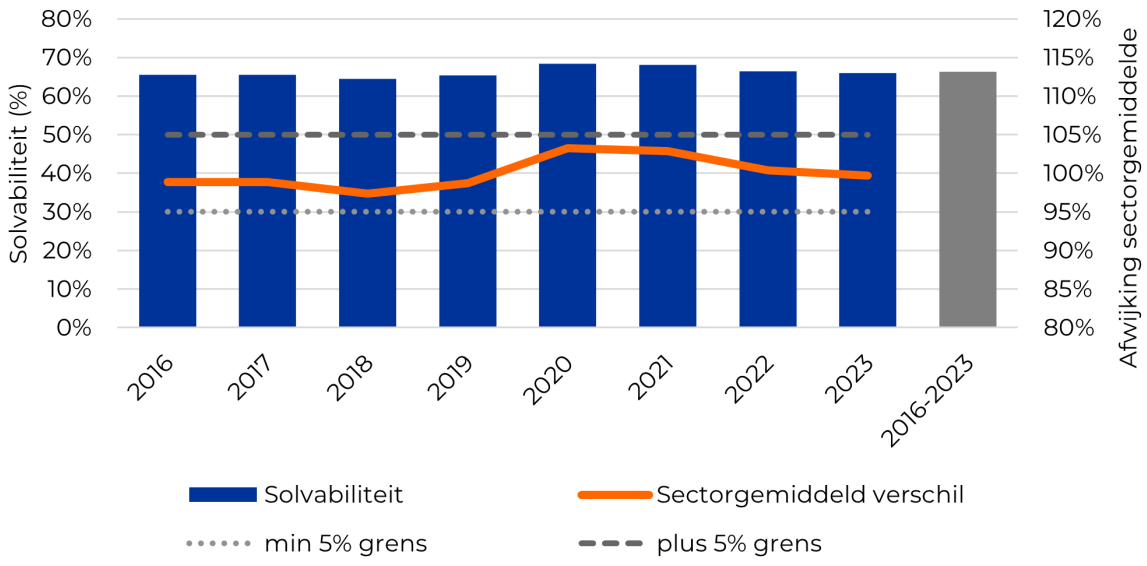

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Algemene lijn

Gemiddeld is de solvabiliteit bij de 798 goede doelen in onze dataset in 2016-2023 66%. Concreet betekent dit dat van elke euro in een goed doel gemiddeld €0,66 eigen geld is. Over de jaren verandert er aan die solvabiliteit overigens weinig zoals de rode lijn in Figuur 10.1 laat zien. In 2018 is de solvabiliteit net ietsje lager en in 2020 en 2021 even ietsje hoger, maar voor de rest schommelt de waarde rond 66%. Er verandert dus feitelijk nauwelijks iets over de periode 2016-2023.

Ook de individuele segmenten zijn stabiel, met uitzondering van Gezondheidsorganisaties die in 2020 juist een relatief forse stijging laten zien in de solvabiliteit (gevolgd door een geringere daling). Meer opvallend hier zijn echter de verschillen tussen segmenten. Gezondheidsorganisaties scoren het laagste met gemiddeld over 2016-2023 een score van 40%. Cultuurorganisaties bevinden zich aan de andere kant van het spectrum met een gemiddelde solvabiliteit van 83%.

Ook bij de groottegroepen zijn de verschillen tussen groepen meer opvallend dan de ontwikkelingen over de jaren heen. Hoewel midden-grote goede doelen tot en met 2022 in een dalende lijn zitten, fluctueren de solvabiliteitscijfers bij de andere groepen rond het langjarig gemiddelde.

Tegelijk zien we dat micro-organisaties gemiddeld op een score van 93% uitkomen over 2016-2023 en dat de gemiddelde score afneemt met elke groottegroep. Maar zelfs de grote goede doelen zitten gemiddeld nog op bijna 65%.

Solvabiliteit van goede doelen naar verhouding zeer comfortabel

De gemiddelde solvabiliteitsscore van 66% bij goede doelen - en zeker de nog hogere score bij de meeste groottegroepen en segmenten - is niet anders dan als 'comfortabel' te omschrijven. In het bedrijfsleven wordt bij deze lange termijn weerstandsratio een percentage van 25% tot 40% meestal als gezonde verhouding gezien om op de lange termijn de schulden te kunnen voldoen. Dat zou ook betekenen dat Gezondheidsorganisaties zich met hun gemiddelde score van 40% op deze indicator geen zorgen hoeven te maken.

Ontwikkelingen naar segment en groottegroep

Gezondheidsorganisaties hebben het laagste solvabiliteitspercentage

- Een blik op segmenten (en verderop ook de groottegroepen) nuanceert het beeld. Op basis van Figuur 10.2a constateren we dat de meeste segmenten boven die 'comfortabele 66%' uitkomen. Ze zitten zelfs (ver) boven de 70%.
- Twee segmenten wijken (iets) af. Zo blijven IS-organisaties net onder het langjarig gemiddelde voor de hele sector met een gemiddelde solvabiliteit van 60%.
- Gezondheidsorganisaties zitten daar met 40% gemiddeld over de jaren zelfs ver onder. Ze komen vanaf 2020 wel iets hoger uit dan daarvoor, maar dan nog komen ze niet in de buurt van de andere segmenten.

Figuur 10.2a **Solvabiliteit, per segment, 2016-2023 (n=798)**

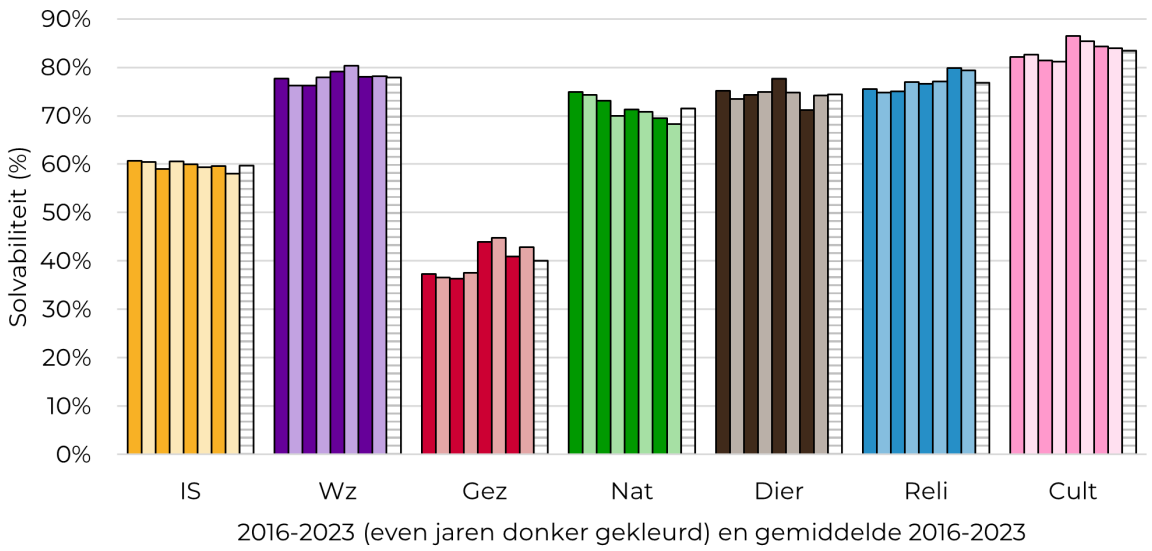

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

...en variëren ook het sterkste van hun langjarig gemiddelde

- Figuur 10.2b illustreert dat over de periode 2016-2023 alleen de Gezondheidsorganisaties substantiële afwijkingen laat zien van hun langjarig gemiddelde. Terwijl alle andere segmenten niet buiten de -5% en +5% zone treden, zit het segment Gezondheid daar tussen 2016 en 2019 onder en in de jaren 2020, 2021 en 2023 juist boven.

Figuur 10.2b **Solvabiliteit per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016 2023 (n=798)**

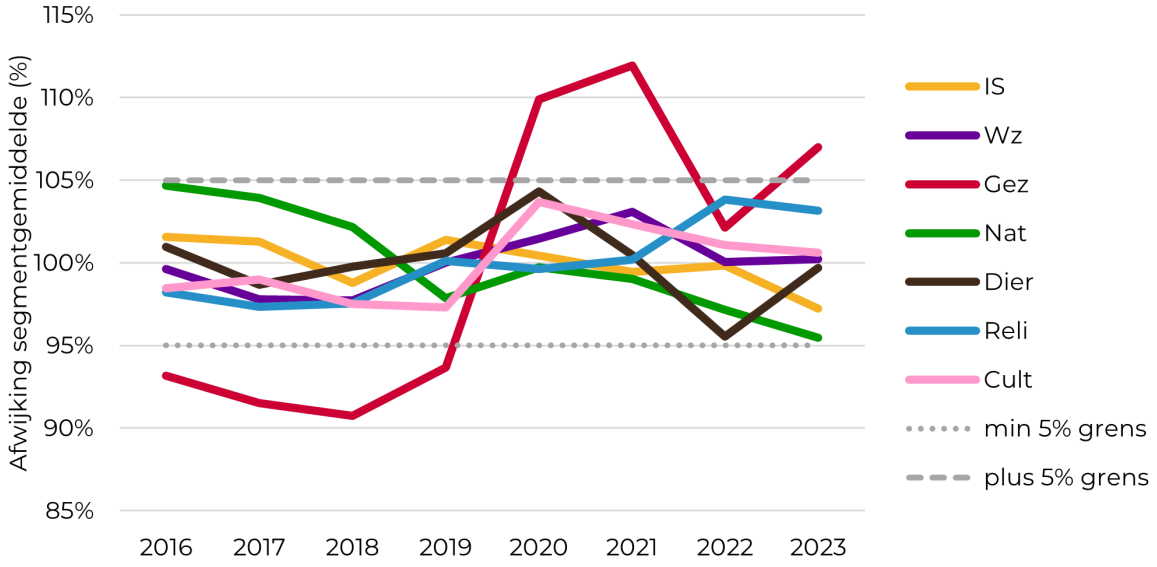

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Micro-organisaties kennen bijna geen vreemd geld

- Bij de groottegroepen laat Figuur 10.3a zien dat het solvabiliteitspercentage afneemt met elke grootte-stap.
- Grote en midden-grote goede doelen kruipen met de jaren steeds dichter naar elkaar toe, zitten in 2022 net onder de 'comfortabele 66%' en lopen in 2023 weer iets verder uit elkaar.
- Midden-kleine organisaties zitten in 2023 op 81%, iets lager dan in de twee jaar daarvoor.
- Kleine organisaties daarentegen scoren bijna 93% in 2023 - het hoogste sinds 2016.
- Tot slot: de micro-organisaties startten in 2016 op een extreem comfortabele solvabiliteit van 83,3%. Acht jaar later is dat opgelopen tot 95,5%. In tegenstelling tot veel van de andere indicatoren geldt hier dus niet 'hoe groter, hoe hoger', maar juist 'hoe kleiner, hoe hoger'.
- Figuur 10.3b voegt toe dat slechts in enkele jaren micro-, midden-kleine en midden-grote goede doelen afwijken van de verwachtingen op basis van hun groottegroepgemiddelde.

Figuur 10.3a **Solvabiliteit, per groottegroep, 2016-2023 (n=798)**

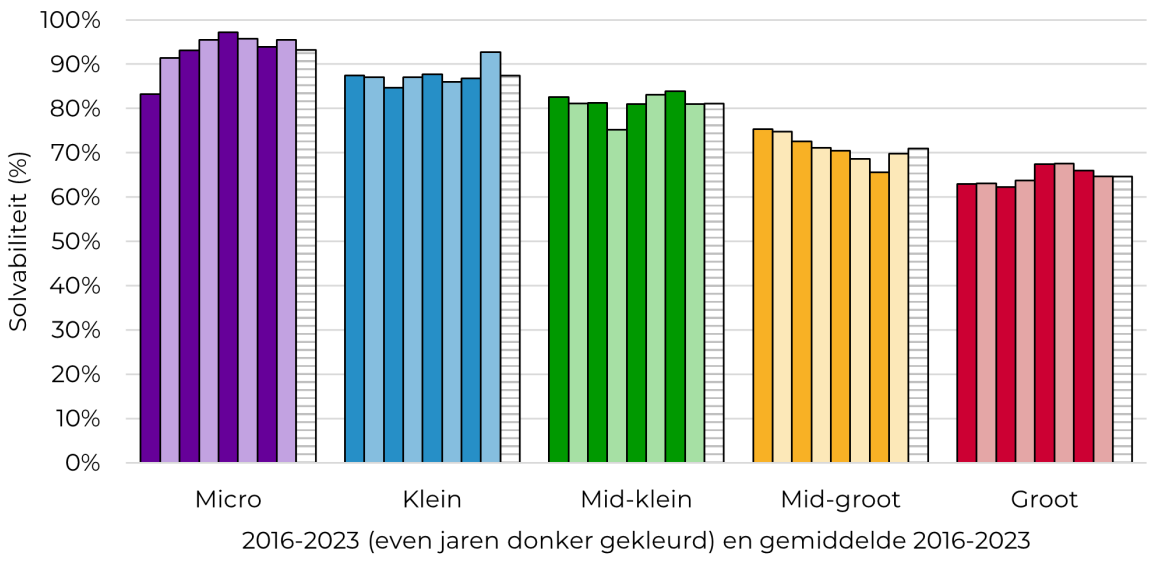

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Figuur 10.3b **Solvabiliteit per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016 2023 (n=798)**

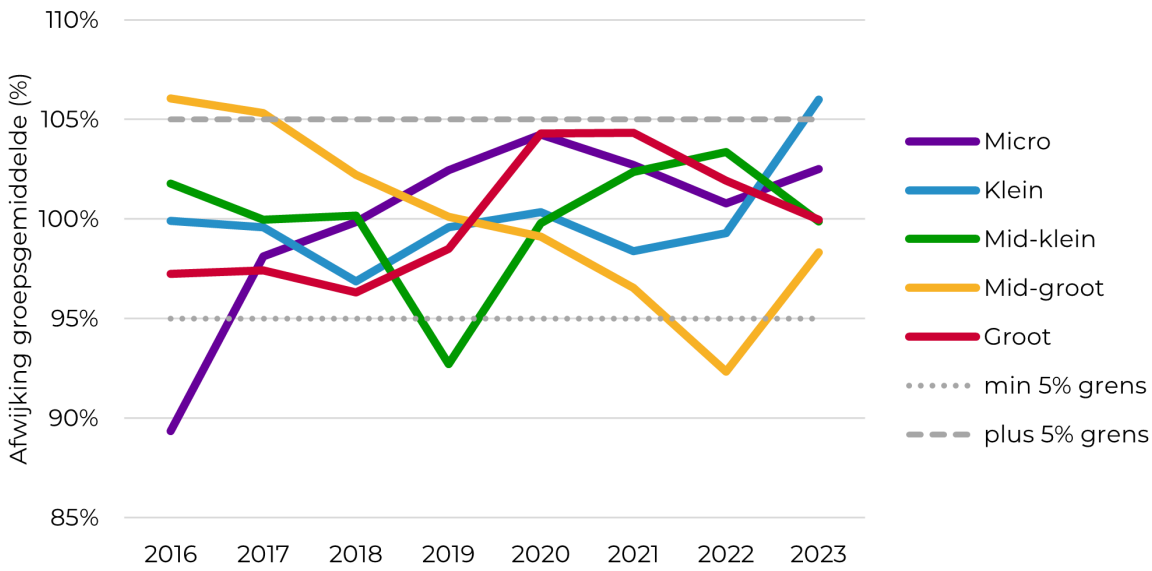

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

WEERSTAND

11

Inkomen

- **Opbrengsten**
- **Inkomstenspreiding**

Weerbaarheid
Financiële gezondheid vraagt om voorbereid te zijn op de toekomst. Daarvoor kijken we naar de bezittingen en het financiële vermogen.

- **Solvabiliteit**
- **Weerstand**
  We meten het aantal maanden dat goede doelen het kunnen volhouden wanneer alle opbrengsten volledig zouden wegvallen.

Eerder zagen we dat de inkomsten van goede doelen een vrijwel constante maar bescheiden groei laten zien over 2016-2023. Dat betekent uiteraard niet dat alle individuele organisaties hetzelfde ervaren. Zo blijven sommige GD's qua inkomsten vrij constant over de jaren en laten andere een groeispurt zien in een enkel jaar. En uiteraard zijn er ook organisaties die van het ene op het andere jaar een deel van hun inkomsten kwijtraken. Dat kan allerlei redenen hebben: bijvoorbeeld negatieve media aandacht, private donateurs die zich terugtrekken, tegenvallende bedrijfsinkomsten vanwege slecht economisch weer, of het mislopen van subsidies. Kort gezegd: inkomsten uit het verleden bieden voor goede doelen nog geen garantie voor de toekomst.

Het is om deze reden dat we naast solvabiliteit ook kijken naar de korte termijn weerstandsratio. Deze geeft aan hoeveel maanden een organisatie de gemiddelde jaarlijkse bestedingen (doelbestedingen plus beheer- en wervingskosten) kan volhouden indien alle opbrengsten opeens zouden wegvallen. De weerstandsratio zegt dus iets over de mate waarin de sector haar werk kan voortzetten bij grote tegenslag.

Figuur 11.1 **Weerstandsratio (in maanden), absoluut en in % afwijking sectorgemiddelde, 2016-2023 (n=798)**

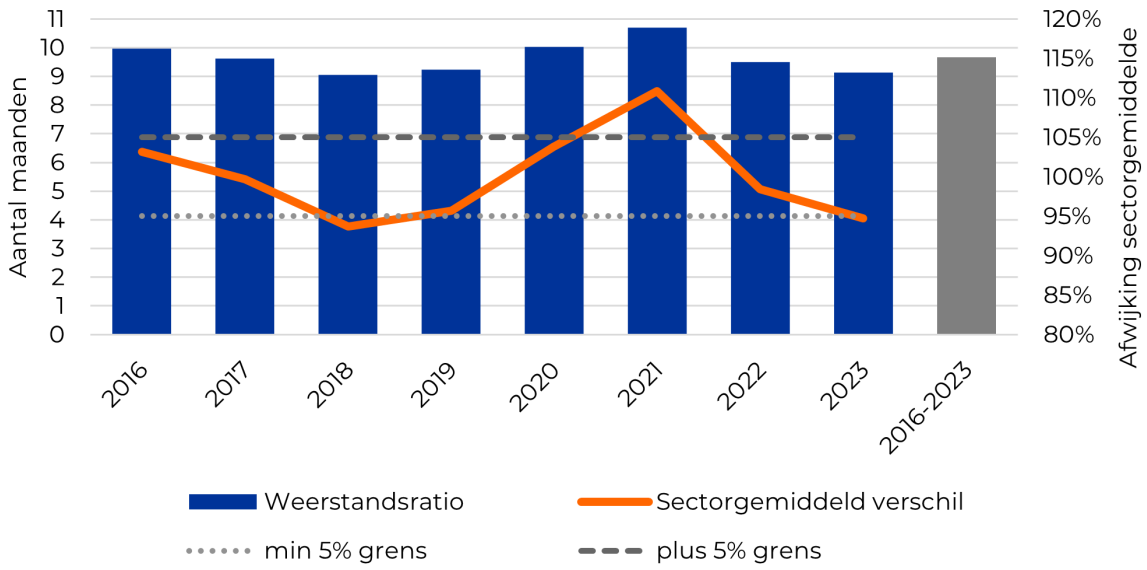

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Algemene lijn

Gemiddeld kunnen goede doelen bijna 10 maanden door bij een plotseling en volledig wegvallen van alle inkomsten. De weerstandsratio is over de periode 2016-2022 (Figuur 11.1) behoorlijk stabiel. In de meeste jaren zit de sector hoogstens een halve maand onder of boven het gemiddelde van 9,7 maanden. Het meest afwijkende jaar is 2021 met een plotselinge stijging van de weerstandratio naar 10,7 maanden. In 2023 zit de sector weer 0,6 maanden onder het gemiddelde.

De volatiliteit van de weerstandsratio verschilt tussen segmenten. Over de jaren heen kan deze behoorlijk fluctueren voor segmenten zoals Gezondheid en Cultuur. De fluctuatie is bij groottegroepen beduidend kleiner en zien we vooral terug bij de twee kleinste groepen.

Als het gaat over de hoogte van de weerstandsratio, dan zijn de verschillen tussen segmenten en groottegroepen aanzienlijk.

Terwijl IS-organisaties het bijvoorbeeld slechts vijf maanden en Religie-organisaties net zes maanden kunnen bolwerken als hun inkomsten opeens wegvallen, zitten Welzijns- en Gezondheidsorganisaties gemiddeld op 14 en 15 maanden en cultuurorganisaties zelfs op ruim twee jaar. Met bijna 23 maanden komen micro-organisaties daar overigens dicht bij in de buurt. Hoe groter het goede doel, hoe lager de weerstandsratio. Grote goede doelen komen gemiddeld dan ook niet veel verder dan 9 maanden.

Ontwikkelingen naar segment en groottegroep

IS-organisaties zouden na minder dan vijf maanden 'omvallen'

- De weerstandsratio verschilt zeer per segment (Figuur 11.2a). Gekeken over de hele periode 2016 2023 zouden goede doelen in het segment Gezondheid het ruim 15 maanden kunnen volhouden.
- Cultuurorganisaties doen het tot en met 2021 elk jaar beter en zakken in 2022 en 2023 naar ruim twee jaar (net iets minder dan de gemiddelde 25,8 maanden over de gehele periode).
- Aan de andere kant van het spectrum vinden we organisaties op het gebied van IS en Religie, met respectievelijk gemiddeld krap vijf en zes maanden speelruimte als de opbrengsten plotseling wegvallen.

Figuur 11.2a **Weerstandsratio per segment: in maanden, 2016-2023 (n=798)**

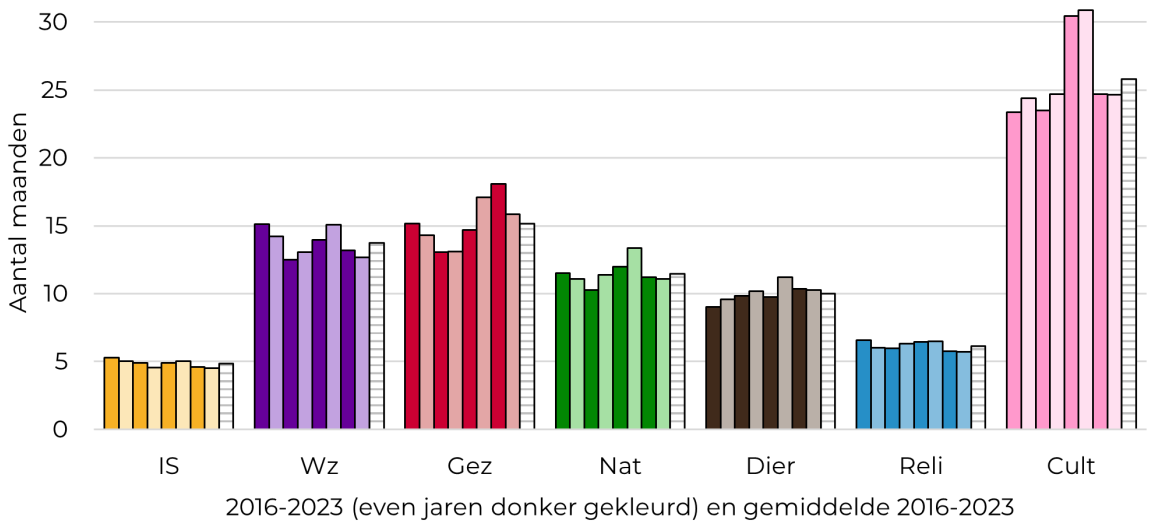

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Sterke fluctuaties bij groot deel segmenten

- Figuur 11.2b laat zien dat in 2023 Cultuur-, Natuur-, Gezondheids- en Dierenorganisaties binnen de -5% en +5% grenzen zitten. Tegelijk verhult die eindstand bij deze segmenten forse fluctuaties in de jaren daarvoor.
- Zo komen bijvoorbeeld Cultuurorganisaties gemiddeld over de periode 2016-2023 uit op een weerstandsratio van 25,8 maanden, maar komt men in de praktijk ergens tussen 23 en 31 maanden uit.

Figuur 11.2b **Weerstandsratio per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)**

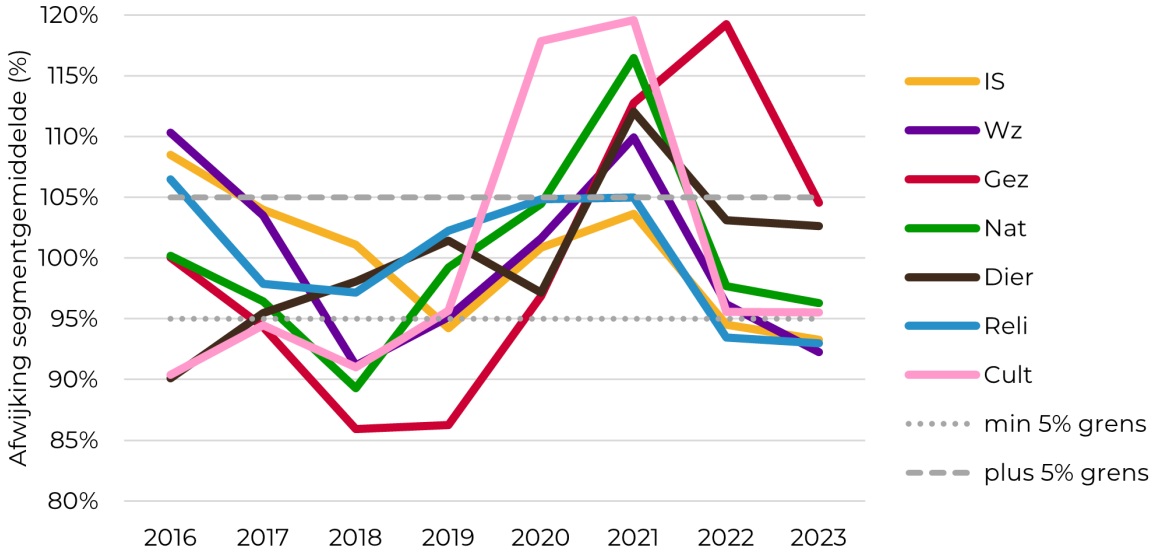

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Hoe kleiner het goede doel, hoe groter de weerstandsratio

- Figuur 11.3a laat zien dat de score op de weerstandsratio aanzienlijk kan verschillen per groottegroep. Zo zitten grote organisaties net onder het sectorgemiddelde van 9,7. De andere vier groottegroepen zitten er (ver) boven.
- Hier geldt dat hoe kleiner een goed doel is, hoe hoger het aantal maanden dat een goed doel haar werk zonder nieuwe inkomsten kan voortzetten.
- Micro-organisaties spannen de kroon: die kunnen het bijna 2 jaar uitzingen. Grote organisaties net negen maanden.

Figuur 11.3a **Weerstandsratio per groottegroep, in maanden, 2016-2023 (n=798)**

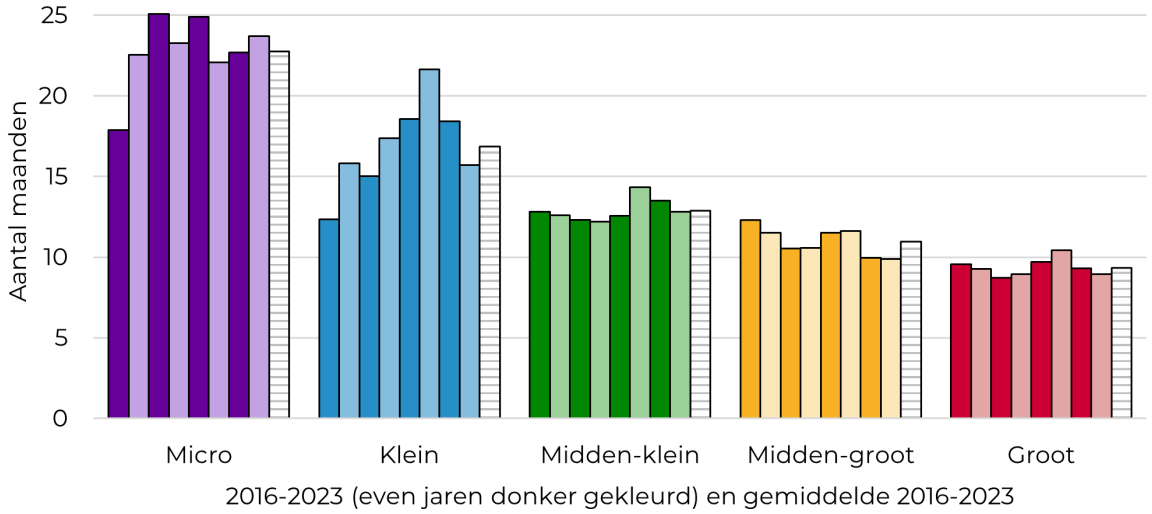

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Weerstand van micro- en kleine organisaties verschilt sterk van jaar tot jaar

- Tegelijk toont Figuur 11.3b dat groottegroepen soms sterk kunnen afwijken van hun langjarige gemiddelde, en dat we dat vooral bij de twee kleinste groottegroepen zien.
- Zo kunnen kleine goede doelen het over 2016-2023 gemiddeld bijna 17 maanden uithouden als hun inkomsten volledig zouden wegvallen. Onder dezelfde omstandigheden had men het in 2016 maar net een jaar volgehouden (een -27% afwijking van het segmentgemiddelde) en in 2021 juist bijna 22 maanden (een +28% afwijking).

Figuur 11.3b **Weerstandsratio per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)**

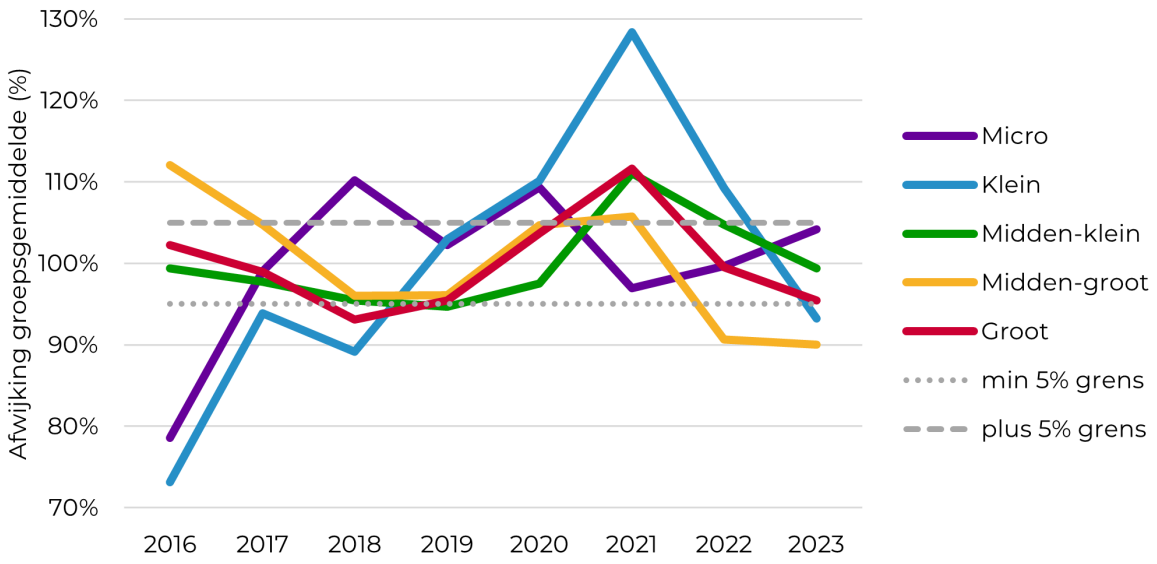

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

DE GOEDE DOELEN INDEX

DEEL 3

Alle indicatoren uit deel 1 en 2 zijn verschillend: sommige zijn uitgedrukt in Euro's, andere in aantallen mensen, of in fte's of lidmaatschappen. Dat maakt ze onderling niet zonder meer vergelijkbaar. In dit derde deel maken we de stap naar vergelijkbaarheid.

Dat doen we door op elke indicator een gelijk startpunt te bepalen. Dat startpunt stellen we op 100, als indexgetal. In de voorgaande hoofdstukken zagen we voor elke indicator bewegingen naar boven of naar beneden ten opzichte van de waarde in het vorige jaar. In de index laten we diezelfde beweging naar boven of naar beneden zien ten opzichte van de waarde 100. Zo betekent een indexgetal van 165 een stijging van 65% ten opzichte van het startpunt. En een indexgetal van 85 betekent een daling van 15% ten opzichte van het startpunt. Op die manier wordt per indicator de beweging in de tijd ten opzichte van het startpunt vergelijkbaar met andere indicatoren.

Door alle indicatoren in een index uit te drukken kunnen we zien op welke indicatoren de grootste stijgingen en dalingen plaatsvinden: op welke terreinen gaat het de sector het meest voor de wind en op welke terreinen wordt de meeste tegenwind ervaren?

We kunnen verschillende terreinen ook samennemen in één index, de Goede Doelen Index. Als we de meewind en tegenwind op alle indicatoren van de maatschappelijke bijdrage bij elkaar optellen, dan kunnen we zien of het goede doelen voor de wind gaat of niet. Met andere woorden: groeit hun maatschappelijke bijdrage ten opzichte van het startpunt of niet? Hetzelfde kunnen we doen voor de financiële gezondheid: wordt de sector over het geheel genomen financieel gezonder of niet?

Bij het optellen van die meewind en tegenwind op verschillende terreinen, moeten we natuurlijk een keuze maken of we al die terreinen ook even belangrijk vinden. Als het gaat om de maatschappelijke bijdrage van goede doelen denken we vooral aan de mate waarin zij hun maatschappelijke doel bereiken. Dat laten we in de goede doelen index zwaarder wegen dan bijvoorbeeld de bijdragen aan verbindingen in de samenleving of hun bijdrage aan de economie. Zo geeft de Goede Doelen Index een gewogen indicator voor het succes van de hele sector.

DE GOEDE DOELEN INDEX

12

In dit hoofdstuk pakken we alle kengetallen samen in de Goede Doelen Index (GDI). De GDI bestaat feitelijk uit twee indexen. De eerste beschrijft de (potentiële) bijdrage van de sector aan de samenleving (de maatschappelijke bijdrage). De tweede kijkt naar de mate waarin de sector financieel is toegerust om die maatschappelijke bijdrage te realiseren (financiële gezondheid). Startpunt vormt het gemiddelde over de periode 2016-2019 dat als benchmark geldt en op 100 is gesteld. Dat geeft ons de mogelijkheid om de ontwikkelingen na die periode af te zetten tegen de benchmark. De GDI in de State of the Sector 2025 geeft de ontwikkelingen in de jaren 2020, 2021, 2022 en 2023 weer.

In Bijlage 1 leggen we de methodologie achter de Goede Doelen Index uitgebreid uit. De GDI geeft in één oogopslag een indruk van de vitaliteit van de goededoelensector. Daarmee leren we dus op welke terreinen het de sector voor de wind gaat en op welke terreinen ze uitdagingen ervaart. Uitgangspunt daarbij is dat de sector streeft naar het op peil houden en waar mogelijk vergroten of versterken van haar maatschappelijke bijdrage en financiële gezondheid. In twee figuren illustreren we de mee- of tegenwind voor de sector als geheel en voor de afzonderlijke segmenten en groottegroepen (zie ook de leeswijzer in Box 12.1). De belangrijkste lessen die we daaruit kunnen trekken geven we puntsgewijs weer.

Box 12.1 Leeswijzer GDI tabellen

De GDI figuren 12.1 en 12.2 geven de GDI weer voor respectievelijk de maatschappelijke bijdrage index en de financiële gezondheid index van goede doelen. Tegelijk laten ze de ontwikkelingen zien van de verschillende dimensies waaruit die indexen zijn opgebouwd en de afzonderlijke indicatoren die weer onder die dimensies zitten (zie ook Tabel 12.1 waarin de verschillende onderdelen van de twee indexen worden weergegeven). Op die manier geven de figuren dus niet alleen zicht op bijvoorbeeld de ontwikkelingen van de gehele maatschappelijke bijdrage, maar ook op welke onderdelen daarvan de sector het goed doet of juist uitdagingen ervaart.

Tabel 12.1 Opbouw van de Goede Doelen Index: indexen, dimensies, indicatoren en weging

Indexen	Dimensies		Indicatoren	Weging
Maatschappelijke bijdrage	*Bijdrage aan maatschappelijke doelstellingen*	1	Doelbestedingen	50,0%
	Sociale bijdrage	2	Vrijwilligersrelaties	15,0%
		3	Donateursrelaties	15,0%
		4	Bestuurdersrelaties	5,0%
		5	Relaties tussen goede doelen	5,0%
	Economische bijdrage	6	Aantal arbeidsplaatsen	5,0%
		7	Totale personeelskosten	5,0%
Financiële gezondheid	*Inkomen*	8	Totale opbrengsten	22,5%
		9	Inkomstenspreiding	22,5%
	Weerbaarheid	10	Solvabiliteitsratio	27,5%
		11	Weerstandsratio	27,5%

We drukken de ontwikkelingen per indicator, dimensie en index uit in één enkele waarde. Een waarde van meer dan 100 betekent dat de sector het 'beter' doet dan gemiddeld over 2016-2019 en een waarde onder 100 dat de sector het 'minder goed' doet. Ook hier is het uitgangspunt dat we scores tussen 100 en 105 (of 95 en 100) als een teken van 'stabilisatie' zien, scores tussen 105 en 110 (of tussen 90 en 95) als een gering verschil met de benchmark en scores boven 110 (of onder 90) als een meer substantieel verschil.

Om de leesbaarheid te vergroten werken we met kleuren. Hoe lichter de kleur, hoe dichter de indexscore van de betreffend indicator en dimensie zit bij het gemiddelde van 2016-2019 (anders gezegd: hoe dichter bij 100). Hoe donkerder de kleur hoe groter het verschil met het gemiddelde van 100. Blauwe kleuren verwijzen naar indexscores lager dan het gemiddelde en groene naar hogere scores. We kijken in de toelichting vooral naar de scores die substantieel afwijken van het gemiddelde.

Maatschappelijke bijdrage

- In de jaren 2020-2022 verandert er voor de sector als geheel weinig. Alleen in 2022 valt de maatschappelijke bijdrage een tikkeltje hoger uit. Op de onderliggende dimensies is in de andere jaren wel beweging zichtbaar. Zo zien we met name de relaties tussen goede doelen versterken (in het aantal koepellidmaatschappen) en nemen de bestedingen aan de maatschappelijke doelstellingen toe. Ook de economische bijdrage van de sector steeg (meer arbeidsplaatsen en een hogere totale loonsom).
- De rem op een stijging van de maatschappelijke bijdrage als geheel wordt veroorzaakt door een daling van het aantal vrijwilligersrelaties. Wat dat betreft was 2022 met name een succesvol jaar door het herstel in het aantal vrijwilligers, dat helaas niet mocht beklijven.
- Het segment Welzijn laat de geringste veranderingen in maatschappelijke bijdrage zien. Op onderdelen zien we wel een stijging, vooral in de relaties tussen goede doelen (aantal koepellidmaatschappen) en in 2022 en 2023 in de economische bijdrage (aantal arbeidsplaatsen en totale loonsom). Toch gaat die gepaard met een daling op andere onderdelen, vooral in het aantal vrijwilligers en donateurs.
- Bij de segmenten IS, Natuur, Dieren, Religie en Cultuur staan veel indicatoren vanaf 2021 juist in het groen. Deze segmenten laten dus een stijging zien in de maatschappelijke bijdrage en in de drie onderliggende dimensies bijdrage aan doelstellingen, sociale bijdrage en economische bijdrage. Verschillen zijn er ook. Zo stijgen Gezondheid en Natuur zeer sterk in de relaties tussen goede doelen (aantal koepellidmaatschappen), terwijl Cultuur daar juist een daling noteert. Dieren stijgen dan weer zeer sterk op het aantal donateurs, waar Religie op dat punt juist een veer laat in 2022 en 2023.
- De uitzondering op dit toch rooskleurige verhaal zijn de Gezondheidsorganisaties. Die laten weliswaar een sterke stijging zien in de relaties tussen goede doelen (lidmaatschappen van koepels) en in het aantal donateurs over de gehele periode 2020-2023, maar dalen fors op doelbestedingen, vrijwilligers, arbeidsplaatsen en personeelskosten. Als gevolg hiervan blijft hun sociale bijdrage nog op peil vergeleken met 2016-2019, maar daalt hun Bijdrage aan doelstellingen en hun Economische bijdrage.

  In de State of the Sector 2024 laten we zien dat in deze zelfde periode sprake is van een forse daling van de subsidies van met name buitenlandse overheden (Schulpen en van der Plas, 2024: 167).
- Als we alleen afgaan op de cijfers doen vooral micro-organisaties het extreem goed. Hun maatschappelijke bijdrage stijgt tot ongekende hoogte vergeleken met de periode 2016-2019. Tegelijk is die stijging sterk vertekend door de veranderingen op het gebied van arbeidsplaatsen en personeelskosten. In werkelijkheid gaat het hierbij slechts om een paar medewerkers die het ene jaar wel en het andere jaar weer niet in dienst zijn. Dat laat overigens onverlet dat bij diezelfde micro-organisaties de Sociale bijdrage ook sterk stijgt, met name in het aantal vrijwilligers en de relaties tussen goede doelen (lidmaatschappen van koepels) die een daling van het aantal donateurs meer dan goed maken. De doelbestedingen dalen juist vergeleken met 2016-2019.
- De overige vier groottegroepen laten feitelijk drie verschillende ontwikkelingen zien wat betreft de maatschappelijke bijdrage.
- Kleine goede doelen starten slecht in 2020, maar maken dat vanaf 2022 meer dan goed, in de sociale bijdrage met name in het aantal vrijwilligers en de relaties tussen goede doelen (lidmaatschappen van koepels) en in de economische bijdrage in het aantal arbeidsplaatsen.
- Midden-grote en grote goede doelen veranderen eigenlijk niet. Hoewel ze op onderdelen groei laten zien wordt die geremd door tegenwind in de sociale bijdrage. Midden-grote goede doelen hebben te maken met minder donateurs, grote goede doelen ervaren tegenslag in het aantal vrijwilligers.
- Midden-kleine goede doelen scoren juist fors lager dan gedurende 2016-2019. Die daling bij midden-kleine organisaties komt door een lagere score op de Bijdrage aan doelstelling en op de Sociale bijdrage. Op dit laatste onderdeel kan de groei in de relaties tussen goede doelen (lidmaatschappen van koepels) de daling in het aantal vrijwilligers en bestuurders niet compenseren. Hun Economische bijdrage laat dan weer een (voorzichtige) stijging zien.

Figuur 12.1a **Goede Doelen Index 2016-2023: maatschappelijke bijdrage (n=798)**

		MAATSCHAPPELIJKE BIJDRAGE	Doelbestedingen	BIJDRAGE AAN DOELSTELLING	Vrijwilligersrelaties	Donateursrelaties	Bestuurdersrelaties	Relaties tussen goede doelen	SOCIALE BIJDRAGE	Arbeidsplaatsen	Personeelskosten	ECONOMISCHE BIJDRAGE
GDI	2020	98.3	97.5	97.5	89.6	101.8	99.0	113.3	98.3	99.5	105.0	102.3
	2021	103.3	103.6	103.6	93.7	105.2	99.7	122.1	102.3	104.8	105.6	105.2
	2022	105.5	105.6	105.6	99.3	105.5	97.6	126.7	104.8	108.2	106.6	107.4
	2023	104.6	105.7	105.7	91.0	104.2	96.8	128.7	101.4	111.7	111.3	111.5
IS	2020	104.1	104.7	104.7	100.3	100.3	99.6	113.4	101.6	109.0	112.4	110.7
	2021	107.6	108.4	108.4	100.3	104.9	99.9	117.9	104.2	109.0	115.9	112.4
	2022	110.4	113.8	113.8	104.0	104.8	98.6	120.3	105.7	108.2	116.9	112.5
	2023	104.2	112.1	112.1	67.8	104.2	99.1	119.1	91.8	109.2	120.2	114.7
Wz	2020	93.2	93.3	93.3	85.9	92.0	96.4	119.4	93.7	80.2	100.8	90.5
	2021	97.3	98.2	98.2	85.8	91.2	98.2	133.3	95.3	101.0	99.4	100.2
	2022	97.6	96.8	96.8	90.4	89.0	96.1	138.9	96.6	109.2	102.1	105.6
	2023	102.7	103.0	103.0	94.8	88.6	96.8	147.2	99.3	118.8	110.6	114.7
Gez	2020	79.4	66.8	66.8	69.9	107.2	99.8	114.0	93.1	82.7	93.2	88.0
	2021	90.2	83.1	83.1	68.1	121.2	100.8	130.6	99.9	81.5	91.9	86.7
	2022	89.3	81.2	81.2	66.8	124.0	100.0	130.6	100.4	82.1	89.7	85.9
	2023	94.6	82.9	82.9	100.5	115.6	99.2	143.0	111.3	81.4	90.0	85.7
Nat	2020	103.4	104.7	104.7	87.1	105.3	99.7	133.3	101.3	106.3	104.0	105.1
	2021	106.5	105.9	105.9	99.3	103.0	98.1	151.1	107.0	109.9	105.1	107.5
	2022	110.4	107.5	107.5	108.6	106.0	93.2	177.8	114.3	114.7	102.7	108.7
	2023	106.7	106.9	106.9	87.7	102.5	89.7	177.8	104.8	119.0	107.1	113.0
Dier	2020	102.8	100.5	100.5	97.2	114.4	98.7	103.7	104.7	109.2	104.4	106.8
	2021	105.1	97.6	97.6	100.6	137.7	101.5	108.6	115.6	103.2	98.6	100.9
	2022	109.9	106.1	106.1	97.6	134.8	100.6	118.5	114.5	112.6	107.0	109.8
	2023	113.4	108.9	108.9	96.0	149.5	101.1	118.5	119.5	110.7	112.2	111.4
Reli	2020	105.3	104.0	104.0	119.6	96.5	97.3	111.1	107.1	102.0	106.4	104.2
	2021	110.0	108.9	108.9	127.9	100.8	98.3	118.5	112.9	102.7	105.2	103.9
	2022	109.4	108.9	108.9	128.2	90.3	96.3	133.3	110.6	107.8	105.5	106.7
	2023	108.6	107.6	107.6	129.9	86.6	91.7	125.9	108.4	120.8	107.9	114.4
Cult	2020	102.4	98.0	98.0	108.9	103.9	104.2	103.2	105.7	120.9	101.6	111.2
	2021	110.2	113.5	113.5	109.0	108.7	103.1	90.3	105.8	121.4	101.4	111.4
	2022	111.1	113.3	113.3	113.0	111.5	97.3	90.3	107.6	124.0	104.3	114.1
	2023	110.2	106.6	106.6	127.3	112.4	93.3	90.3	112.9	124.2	111.2	117.7

<70 | 70-80 | 80-90 | 90-95 | 95-105 | 105-110 | 110-120 | 120-130 | >130

Figuur 12.1b **Goede Doelen Index 2016-2023: maatschappelijke bijdrage (n=798)**

		MAATSCHAPPELIJKE BIJDRAGE	Doelbestedingen	BIJDRAGE AAN DOELSTELLING	Vrijwilligersrelaties	Donateursrelaties	Bestuurdersrelaties	Relaties tussen goede doelen	SOCIALE BIJDRAGE	Arbeidsplaatsen	Loonkosten	ECONOMISCHE BIJDRAGE
GDI	2020	98.3	97.5	97.5	89.6	101.8	99.0	113.3	98.3	99.5	105.0	102.3
	2021	103.3	103.6	103.6	93.7	105.2	99.7	122.1	102.3	104.8	105.6	105.2
	2022	105.5	105.6	105.6	99.3	105.5	97.6	126.7	104.8	108.2	106.6	107.4
	2023	104.6	105.7	105.7	91.0	104.2	96.8	128.7	101.4	111.7	111.3	111.5
Micro	2020	151.9	88.4	88.4	160.0	125.9	103.6	125.5	135.9	918.1	149.8	534.0
	2021	133.8	77.7	77.7	235.0	56.7	104.8	109.8	136.2	503.6	306.6	405.1
	2022	151.4	104.6	104.6	316.2	49.5	121.4	156.9	171.9	503.6	101.6	302.6
	2023	122.9	92.0	92.0	96.4	42.7	117.8	133.3	83.6	570.0	300.2	435.1
Klein	2020	94.2	94.3	94.3	75.8	93.2	101.3	122.2	91.3	106.1	105.0	105.6
	2021	96.9	100.5	100.5	83.0	72.2	103.9	136.1	88.2	115.7	112.3	114.0
	2022	113.1	108.3	108.3	164.8	69.0	98.2	125.0	115.6	134.0	119.7	126.8
	2023	122.2	104.7	104.7	216.5	94.0	97.9	133.3	145.4	132.0	102.2	117.1
M-klein	2020	85.9	84.4	84.4	27.9	116.3	89.3	136.8	82.3	123.1	93.2	108.2
	2021	82.9	85.3	85.3	27.5	95.3	86.3	134.2	73.6	123.2	93.3	108.3
	2022	86.6	89.3	89.3	26.6	101.9	85.0	152.6	77.9	121.4	93.4	107.4
	2023	85.0	90.0	90.0	27.7	93.5	84.9	155.3	75.5	102.2	93.6	97.9
M-groot	2020	95.7	98.3	98.3	95.4	75.7	101.7	104.6	89.9	106.1	106.1	106.1
	2021	103.1	111.2	111.2	106.1	63.5	102.9	126.4	92.3	107.1	103.8	105.5
	2022	105.8	100.1	100.1	122.3	69.4	94.2	128.6	99.7	108.9	103.8	106.4
	2023	103.9	97.8	97.8	135.6	65.6	93.5	125.3	102.8	115.6	106.9	111.2
Groot	2020	98.9	97.7	97.7	91.6	104.2	102.5	108.6	99.8	97.3	105.2	101.3
	2021	103.3	103.0	103.0	93.2	109.4	104.9	112.6	103.2	103.6	106.4	105.0
	2022	105.8	106.8	106.8	94.5	109.1	106.6	115.0	104.0	107.5	107.5	107.5
	2023	103.9	107.2	107.2	76.9	108.1	105.4	121.4	97.7	111.2	112.7	111.9

<70 | 70-80 | 80-90 | 90-95 | 95-105 | 105-110 | 110-120 | 120-130 | >130

Financiële gezondheid

- De Financiële gezondheid van de gehele goededoelensector komt weliswaar vanaf 2020 boven de 100 uit, maar alleen in 2021 net boven de +5%-grens. Veel verandert er dan ook niet in deze periode. Die wat grotere groei in 2021 is te danken aan zowel hogere opbrengsten, als een toename van de weerstandscore. Interessant is de gelijktijdige substantiële stijging van de opbrengsten en de spreidingsindex in 2023.
- In tegenstelling tot de Maatschappelijke bijdrage zit de Financiële gezondheid van Gezondheidsorganisaties in de plus. Dat komt vooral door stijging in de Weerbaarheid over zowel 2020, 2021, 2022 als 2023. Gezondheidsorganisaties scoren wel lager op opbrengsten ten opzichte van de benchmarkperiode 2016-2019.
- Religie-organisaties staan gedurende de gehele periode in het groen en Natuur, Cultuur en Dieren in een of enkele jaren. Dat komt bij allen vooral op het conto van Inkomen (zowel in toename van de opbrengsten als in een hogere spreidingsindex).
- Bij IS en Welzijn blijft de Financiële gezondheid gelijk - al stijgt of daalt men op specifieke indicatoren enigszins. Zo scoren IS-organisaties in 2022 en 2023, en Welzijn in 2023, negatief op weerstand. In 2022 komen Welzijnsorganisaties eenmalig lager uit op de opbrengsten vergeleken met het 2016-2019 gemiddelde. Een jaar later is dat weer hersteld.
- De Financiële gezondheid van micro- en midden-kleine goede doelen blijft nagenoeg gelijk over 2020-2023 vergeleken met 2016-2019. Voor beide groottegroepen is opvallend dat de opbrengsten vier jaar op rij lager zijn dan het gemiddelde over 2016-2019. Het op peil blijven van de weerbaarheidsindex laat zien dat dit binnen de grenzen van het draagbare blijft.
- Kleine organisaties hebben alle jaren een substantieel hogere financiële gezondheid dan de benchmarkperiode. Bij de kleine organisaties blijven alleen in 2021 en 2023 de opbrengsten op peil en is de algehele hogere score op Financiële gezondheid te danken aan de toename op de spreiding en weerstand.
- Midden-grote organisaties komen lager uit in 2022 en 2023, Grote juist hoger in 2021.

Figuur 12.2a **Goede Doelen Index 2016-2023: financiële gezondheid (n=798)**

		FINANCIËLE GEZONDHEID	Totale opbrengsten	Inkomsten-spreiding	INKOMEN	Solvabiliteitsratio	Weerstandratio	WEERBAARHEID
GDI	2020	104.2	102.3	103.3	102.8	104.9	105.9	105.4
	2021	107.8	109.0	104.1	106.6	104.5	113.1	108.8
	2022	102.6	98.2	110.5	104.3	101.9	100.4	101.1
	2023	103.8	109.7	109.8	109.7	101.2	96.6	98.9
IS	2020	101.7	107.3	101.9	104.6	99.7	98.9	99.3
	2021	102.6	111.9	99.0	105.5	98.7	101.6	100.2
	2022	102.8	113.1	109.3	111.2	99.1	92.7	95.9
	2023	101.8	113.4	109.2	111.3	96.5	91.5	94.0
Wz	2020	101.8	96.9	105.9	101.4	102.7	101.6	102.2
	2021	108.1	108.4	110.4	109.4	104.3	109.9	107.1
	2022	100.9	88.4	118.7	103.5	101.3	96.2	98.7
	2023	103.8	109.1	115.4	112.2	101.4	92.2	96.8
Gez	2020	103.9	82.7	104.2	93.5	119.1	105.7	112.4
	2021	111.3	92.9	103.2	98.1	121.3	123.0	122.2
	2022	106.8	75.0	105.2	90.1	110.7	130.1	120.4
	2023	108.8	96.8	105.4	101.1	116.0	114.1	115.0
Nat	2020	104.0	109.1	101.3	105.2	97.6	108.5	103.1
	2021	109.3	114.9	104.7	109.8	97.0	121.0	109.0
	2022	99.2	96.3	104.4	100.3	95.1	101.4	98.3
	2023	102.9	114.2	106.8	110.5	93.4	100.0	96.7
Dier	2020	102.8	100.7	105.3	103.0	104.3	100.9	102.6
	2021	109.6	113.9	108.1	111.0	100.5	116.4	108.4
	2022	102.9	98.5	111.1	104.8	95.6	107.1	101.3
	2023	104.9	106.2	108.0	107.1	99.7	106.6	103.2
Reli	2020	105.3	110.7	106.6	108.6	101.3	103.9	102.6
	2021	106.4	111.7	109.5	110.6	101.9	104.0	103.0
	2022	105.0	106.6	117.7	112.2	105.6	92.6	99.1
	2023	105.5	107.7	120.3	114.0	104.9	92.1	98.5
Cult	2020	108.9	108.2	91.7	99.9	105.7	126.9	116.3
	2021	109.8	109.2	93.7	101.5	104.4	128.7	116.6
	2022	93.1	63.3	98.6	80.9	103.1	102.9	103.0
	2023	101.6	105.2	95.1	100.2	102.6	102.8	102.7

<70 | 70-80 | 80-90 | 90-95 | 95-105 | 105-110 | 110-120 | 120-130 | >130

Figuur 12.2b **Goede Doelen Index 2016-2023: financiële gezondheid (n=798)**

		FINANCIËLE GEZONDHEID	Totale opbrengsten	Inkomsten-spreiding	*INKOMEN*	Solvabiliteitsratio	Weerstandratio	*WEERBAARHEID*
GDI	2020	**104.2**	102.3	103.3	***102.8***	104.9	105.9	***105.4***
	2021	**107.8**	109.0	104.1	***106.6***	104.5	113.1	***108.8***
	2022	**102.6**	98.2	110.5	***104.3***	101.9	100.4	***101.1***
	2023	**103.8**	109.7	109.8	***109.7***	101.2	96.6	***98.9***
Micro	2020	**104.1**	93.7	101.3	***97.5***	107.0	112.1	***109.6***
	2021	**97.0**	88.9	92.0	***90.4***	105.4	99.5	***102.4***
	2022	**100.4**	78.9	115.9	***97.4***	103.4	102.2	***102.8***
	2023	**102.6**	95.7	101.0	***98.3***	105.2	106.9	***106.0***
Klein	2020	**106.8**	93.2	107.8	***100.5***	101.4	122.6	***112.0***
	2021	**114.2**	102.8	108.7	***105.7***	99.4	143.0	***121.2***
	2022	**110.0**	93.0	124.7	***108.9***	100.3	121.7	***111.0***
	2023	**108.2**	103.6	119.5	***111.5***	107.1	103.8	***105.5***
M-klein	2020	**97.8**	85.4	102.7	***94.1***	101.2	100.7	***100.9***
	2021	**104.8**	94.9	103.6	***99.3***	103.8	114.7	***109.2***
	2022	**103.1**	85.1	112.7	***98.9***	104.8	108.2	***106.5***
	2023	**102.5**	91.8	114.4	***103.1***	101.2	102.7	***102.0***
M-groot	2020	**100.9**	102.6	103.5	***103.1***	95.8	102.4	***99.1***
	2021	**101.0**	105.4	103.0	***104.2***	93.3	103.4	***98.4***
	2022	**92.5**	88.2	105.1	***96.7***	89.3	88.7	***89.0***
	2023	**95.5**	93.8	107.0	***100.4***	95.1	88.0	***91.5***
Groot	2020	**104.1**	102.8	99.1	***100.9***	107.1	106.4	***106.8***
	2021	**109.0**	110.0	103.4	***106.7***	107.1	114.5	***110.8***
	2022	**102.5**	100.1	102.9	***101.5***	104.7	102.1	***103.4***
	2023	**103.6**	112.7	102.5	***107.6***	102.7	98.0	***100.3***

<70 | 70-80 | 80-90 | 90-95 | 95-105 | 105-110 | 110-120 | 120-130 | >130

DEEL 4

BEHEER- EN WERVINGSKOSTEN

13

In het publieke debat staat de vraag naar de verhouding tussen doelbestedingen aan de ene kant en de beheer- en wervingskosten aan de andere kant vaak centraal. Daarmee gaat het ook om de vraag hoeveel geld een goed doel mag investeren om inkomsten te werven. De discussie over deze investeringen en kosten is vaak gebaseerd op de gedachte dat goede doelen alle opbrengsten direct moeten besteden aan het bereiken van hun doel en dat het verkrijgen van gelden budgetneutraal dient te geschieden. Anders gezegd: het werk van goede doelen mag niets kosten. Uitgangspunt hier is dat een dergelijke eis in algemene zin onrealistisch is. Zo kost het werven van geld vaak veel moeite en energie. Bovendien leveren investeringen in het werven lang niet altijd ook daadwerkelijk inkomsten op.

De Commissie Normstelling - die de normen voor CBF-erkenning opstelt - hanteert de richtlijn: 'De verhouding tussen de besteding van het Goede Doel aan de doelstellingen, aan wervingskosten en aan kosten van beheer en administratie wordt in elk geval geacht redelijk te zijn indien de besteding aan de doelstellingen, gemiddeld over de afgelopen drie jaar, ten minste zeventig procent van de totale lasten bedraagt.' Aan beheer- en wervingskosten tezamen wordt daarmee een percentage van 30% van de totale kosten nog als redelijk beschouwd.

Figuur 13.1 **Verhouding tussen doelbestedingen en beheer- en wervingskosten, in % van totale kosten, 2016-2023 + gemiddeld over de hele periode (n=798)**

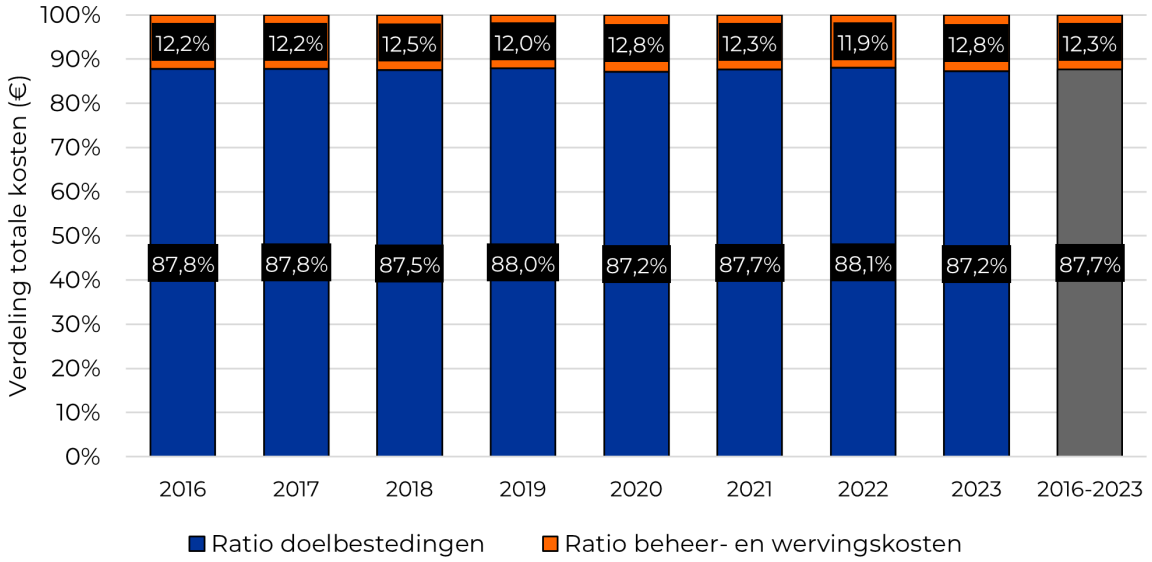

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Algemene lijn

In werkelijkheid besteden goede doelen gemiddeld 87,7% aan het bereiken van hun doelen (Figuur 13.1). Dat betekent ook dat ze gemiddeld over 2016-2023 12,3% besteden aan de wervingsinvesteringen en organisatiekosten (tezamen 'overheadkosten'). Zoals Figuur 13.1 laat zien verandert de verhouding tussen doelbestedingen en overhead over de jaren heen niet of nauwelijks.

Verschillen tussen segmenten en groottegroepen zijn er wel al stijgt geen van hen boven de redelijkheidsnorm van 30% of komt daarbij zelfs maar in de buurt. Terwijl groottegroepen vrijwel niet van elkaar verschillen, zitten sommige segmenten tot wel 10% hoger qua beheer- en wervingskosten.

Wanneer we de wervingskosten apart bekijken moeten we constateren dat die in 2017 net een fractie hoger waren dan in 2022. In 2017 investeerden goede doelen nog gemiddeld €0,08 per geworven euro, in 2022 is dat gedaald naar €0,074. Een jaar later zit de sector als geheel echter weer op het langjarig gemiddelde van €0,077. De afwijkingen van dat gemiddelde zijn jaarlijks zeer beperkt.

Wat betreft die wervingskosten kunnen verschillen tussen segmenten en groottegroepen substantieel zijn. Zo moeten organisaties in het ene segment bijna drie keer zoveel investeren als in het andere om een euro op te halen en lopen ook bij de groottegroepen de noodzakelijke wervingskosten sterk uiteen.

Wervingskosten in perspectief

Bij de wervingskosten - en de verschillen tussen goede doelen - moeten een aantal zaken in ogenschouw worden genomen. Op de eerste plaats werven organisaties niet allemaal op dezelfde manier - en sommige acties zijn duurder dan andere. Denk bijvoorbeeld aan doelgroepen die moeilijker digitaal bereikbaar zijn in combinatie met sterk gestegen portokosten. Daarnaast zijn niet alle wervingsacties even succesvol en duurt het soms even alvorens acties zich ook uitbetalen. Tot slot hangen de wervingskosten ook samen met het type (en daarmee ook de diversiteit aan) bronnen dat een organisatie heeft. Niet alleen is de ene actie dus duurder en succesvoller dan de andere, maar het maakt ook uit bij wie je je inkomsten wilt halen. De ene bron vergt simpelweg meer investeringen dan de andere.

Een regressieanalyse laat zien dat over 2016-2023 baten van bedrijven gemiddeld de hoogste wervingskosten kennen. Elke euro van bedrijven vergt een investering van €0,24. Ook particuliere donaties (€0,15) en loterijen (€0,13) kosten beduidend meer dan overheden (€0,01).

Bij overheden speelt waarschijnlijk dat een vergelijkbare investering een substantieel hoger bedrag oplevert dan bijvoorbeeld het geval is bij particuliere donaties (of andere bronnen). Met andere woorden: de relatieve kosten per euro zijn beduidend lager. Overigens kost het werven van gelden van andere organisaties zonder winststreven - en zeker van verbonden organisaties - nauwelijks enige investering.

Tot slot is het opvallend dat een dergelijke analyse slechts zeer geringe verschillen per jaar laat zien. Anders gezegd: in 2016 moesten goede doelen vrijwel dezelfde investeringen plegen voor elke euro aan baten als in 2023. De enige uitzondering hierop vormen de bedrijven. In 2016 kostte een euro aan baten van bedrijven €0,11 - vergelijkbaar met loterijen. Een jaar later was dat al gestegen naar €0,22 en in 2019 bedroegen de kosten per euro zelfs €0,48. Daarna daalden de kosten per euro weer om in 2022 en 2023 uit te komen op ongeveer het langjarig gemiddelde voor baten van bedrijven. Het is vooralsnog niet helder wat de oorzaken zijn voor deze stevige fluctuaties.

Ontwikkelingen naar segment en groottegroep

Alle segmenten blijven binnen de norm, maar de verschillen zijn groot

- Goede doelen in de segmenten Internationale samenwerking, Natuur en Cultuur scoren met 9,7%, 11,1% en 12% in de ratio beheer- en wervingskosten onder het voor de gehele sector geldende gemiddelde van 12,3% (Figuur 13.2).
- Aan het andere eind van het spectrum vinden we goede doelen in het segment Dieren, die gemiddeld uitkomen op 20,1% beheer- en wervingskosten (en dus 79,9% doelbestedingen) en Gezondheid 18,2% beheer- en wervingskosten (en dus 81,8% doelbestedingen).

Figuur 13.2 **Beheer- en wervingskosten per segment, in % van totale kosten, 2016 2023, (n=798)**

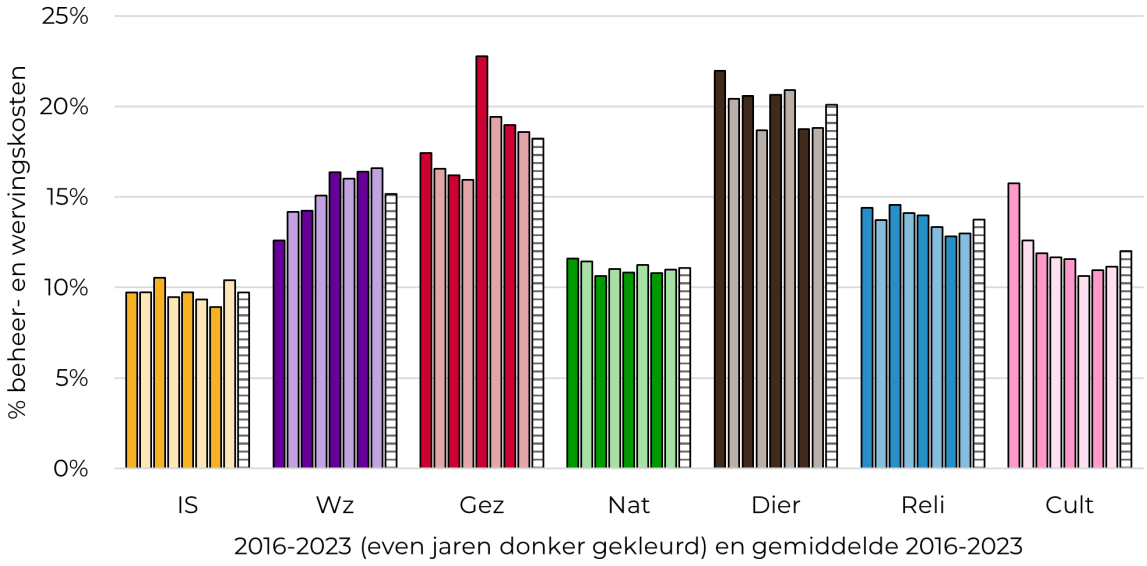

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Figuur 13.3 **Beheer- en wervingskosten per groottegroep, in % van totale kosten, 2016-2023, (n=798)**

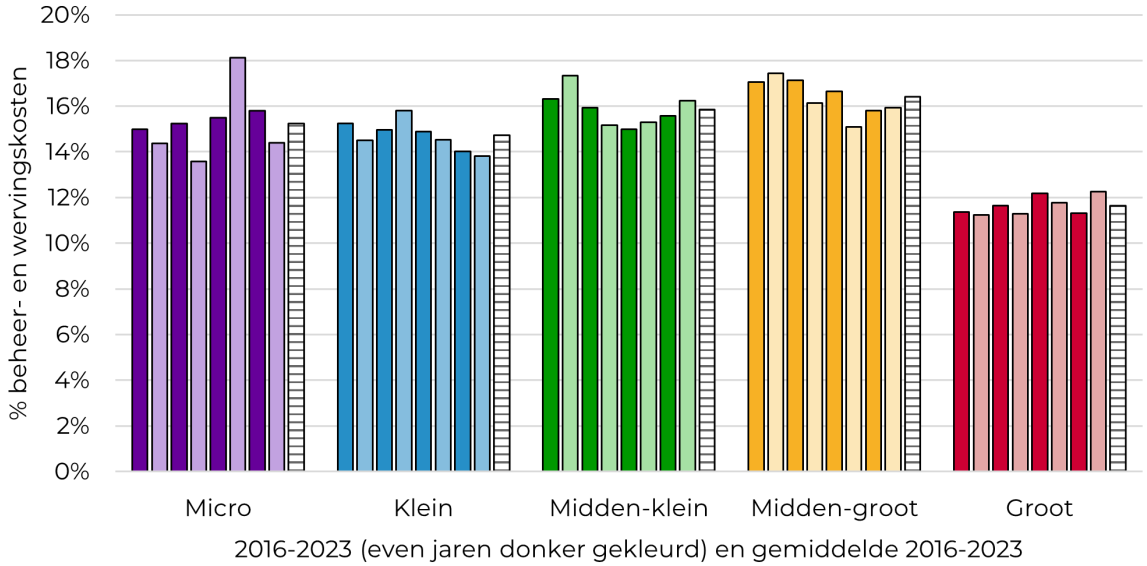

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Grote goede doelen besteden verhoudingsgewijs het grootste deel aan hun doel

- Tegelijk zien we dat midden-kleine en midden-grote organisaties het hoogste percentage van hun totale kosten spenderen aan beheer- en wervingskosten (15,8% en 16,4% respectievelijk) (Figuur 13.3).
- De grote goede doelen scoren het laagste (11,6%) en besteden dus relatief gesproken het grootste deel van hun kosten aan het bereiken van hun doelstelling.

Sommige segmenten en groottegroepen vallen op

- Hoewel de segmenten en inkomensgroepen zich over de jaren heen grotendeels binnen de -5% en +5% zone begeven, zijn er een paar opvallende uitzonderingen.
- Zo laat Figuur 13.4a zien dat Cultuurorganisaties in 2016 nog sterk naar boven afwijken van hun langjarig gemiddelde, maar dat ze naar substantieel onder dat gemiddelde zakken vanaf 2021. In beheer- en weringspercentages zakken ze van 15,8% in 2016 naar 11% in 2023.
- Bij Welzijnsorganisaties zien we precies de tegenovergestelde beweging, terwijl bij Gezondheidsorganisaties de beheer- en wervingskosten plotseling zeer sterk stijgen in 2020 om daarna weer terug te vallen tot net boven het langjarig gemiddelde.
- Figuur 13.4b voegt toe dat micro-organisaties als enige sterk fluctueren en in 2021 het hoogste niveau halen.
- Dat is hetzelfde jaar waarin de midden-grote goede doelen juist op hun laagste niveau zitten.
- Ook grote organisaties fluctueren, maar blijven, net als de midden-kleine voor het grootste deel van de periode, binnen de grenzen van de -5% en +5% zone. Pas in 2023 stijgen ze net uit boven de +5%-grens.

Figuur 13.4a **Beheer- en wervingskosten per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)**

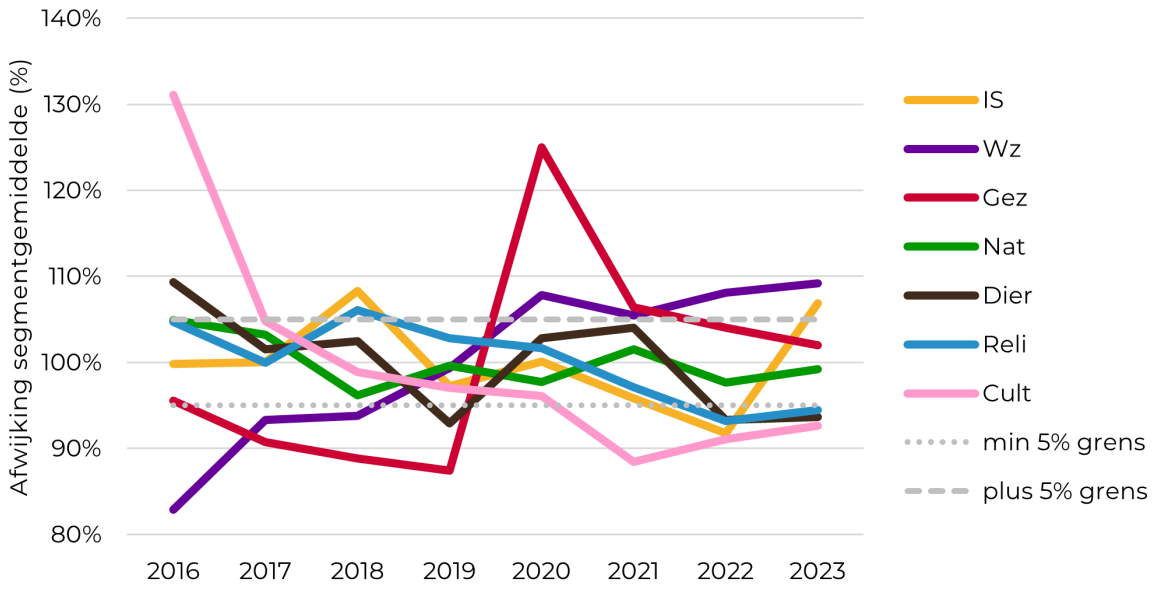

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Figuur 13.4b **Beheer- en wervingskosten per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016-2023 n=798)**

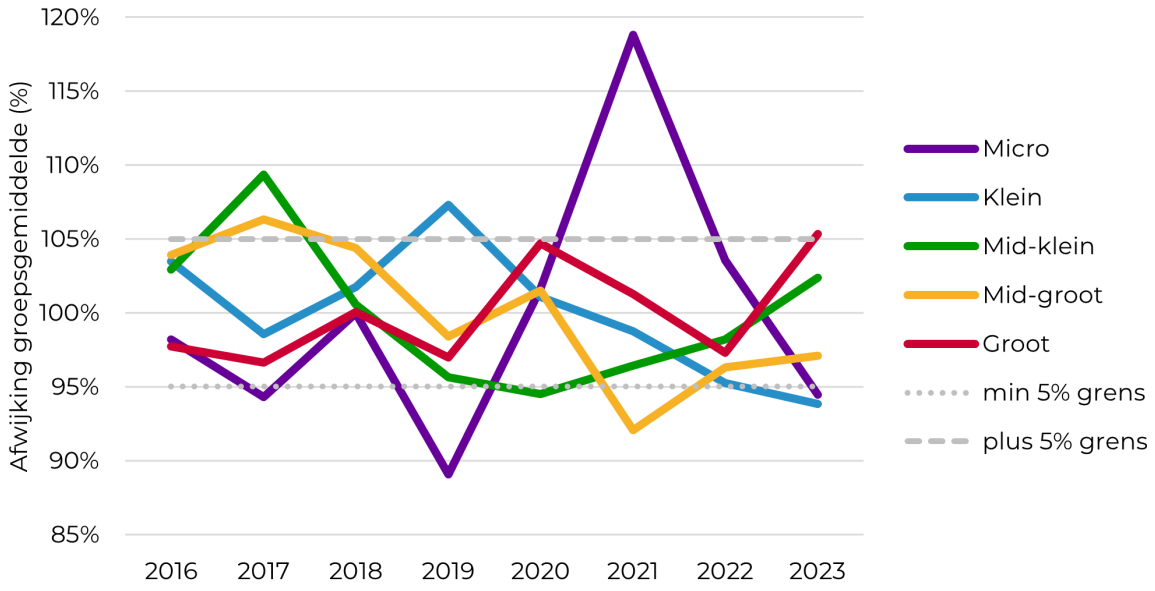

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

De investeringen per euro aan baten verschillen sterk per segment en groottegroep

- Gezondheidsorganisaties moeten gemiddeld over 2016-2022 bijna €0,14 investeren voor elke euro aan wervingsbaten (Figuur 13.5).
- Dierenorganisaties hebben voor diezelfde euro €0,13 nodig. Het gemiddelde voor de hele sector ligt op iets onder €0,08 en bij de Cultuurgroep zelfs op ongeveer €0,05.
- Ook bij groottegroepen lopen de noodzakelijke wervingsinvesteringen sterk uiteen (Figuur 13.6). Waar kleine organisaties een investering van ruim €0,05 nodig hebben voor elke euro aan wervingsbaten ligt dat bij midden-grote organisaties bijna twee keer zo hoog.

Figuur 13.5 **Wervingskosten per segment en totaal, in % van totale wervingsbaten, gemiddeld over de gehele periode 2016-2023 (n=798)**

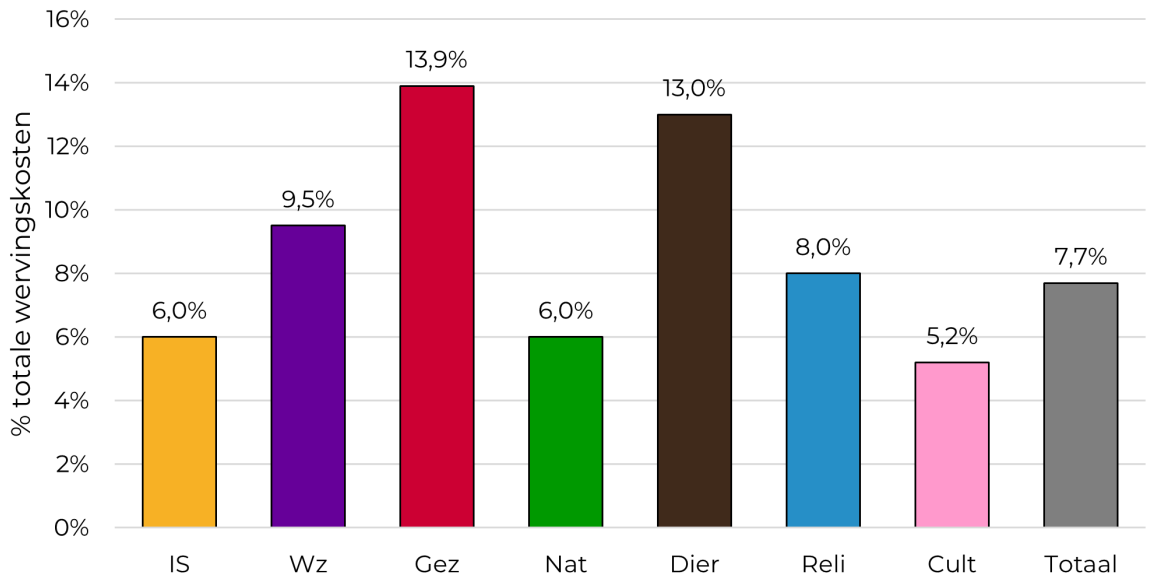

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Figuur 13.6 **Wervingskosten per groottegroep en totaal, in % van totale wervingsbaten, gemiddeld over de gehele periode 2016-2023 (n=798)**

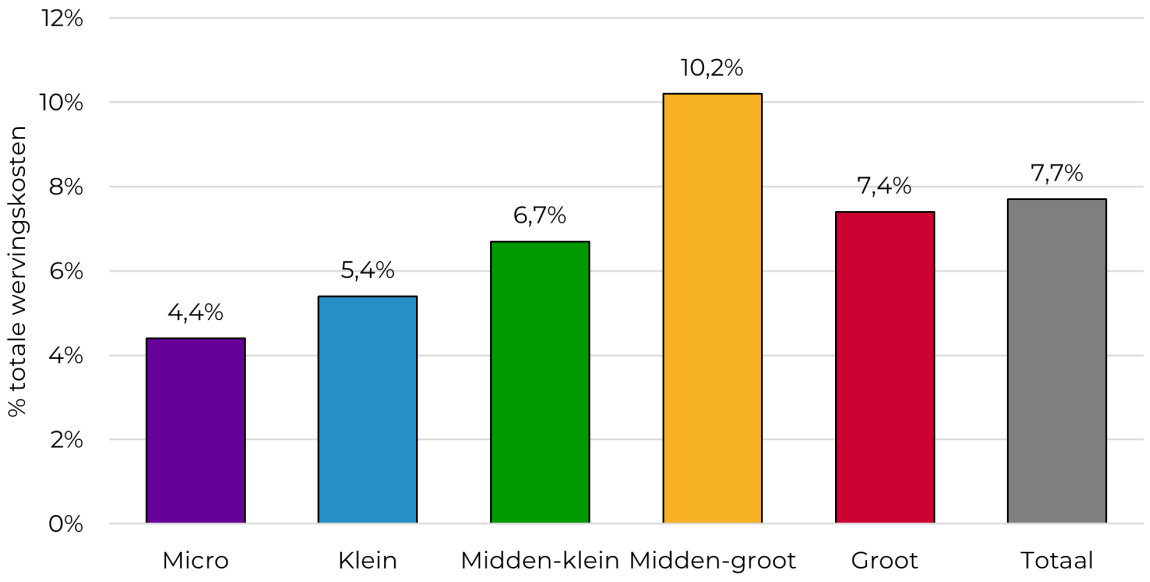

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Bij veel segmenten en groottegroepen fluctueren wervingskosten aanzienlijk

- Figuur 13.7a leert dat Religie-organisaties het meest constant zijn in hun wervingskosten.
- Alle andere segmenten wijken in specifieke jaren sterker naar beneden of naar boven af van hun eigen langjarig gemiddelde.
- Zo zitten Welzijnsorganisaties in 2016 op 80% van het 2016-2023 gemiddelde en drie jaar later op bijna 110% om op ongeveer het gemiddelde te eindigen in 2022 en 2023.
- Ook IS- en Gezondheidsorganisaties eindigen in 2023 op hun langjarig gemiddelde, maar leggen wel een tegenovergestelde weg daar naartoe af.
- Dierenorganisaties leggen een met horten en stoten genomen weg naar beneden af vanaf 2016 en eindigen in 2023 juist lager dan gemiddeld (89%).
- Figuur 13.7b laat zien dat micro-organisaties over de jaren heen diepe dalen (75%) kennen en hoge toppen (138%). Het is op basis van dat grillige verleden niet te voorspellen of de relatief lage score van 93% in 2023 in 2024 wordt vastgehouden.
- Met uitzondering van de kleine goede doelen in de jaren 2016-2018 vertonen de overige groottegroepen een vrijwel identieke golfbeweging en komen ze in 2023 op of net boven het langjarig gemiddelde uit.

Figuur 13.7a **Wervingskosten per segment: afwijking van segmentgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)**

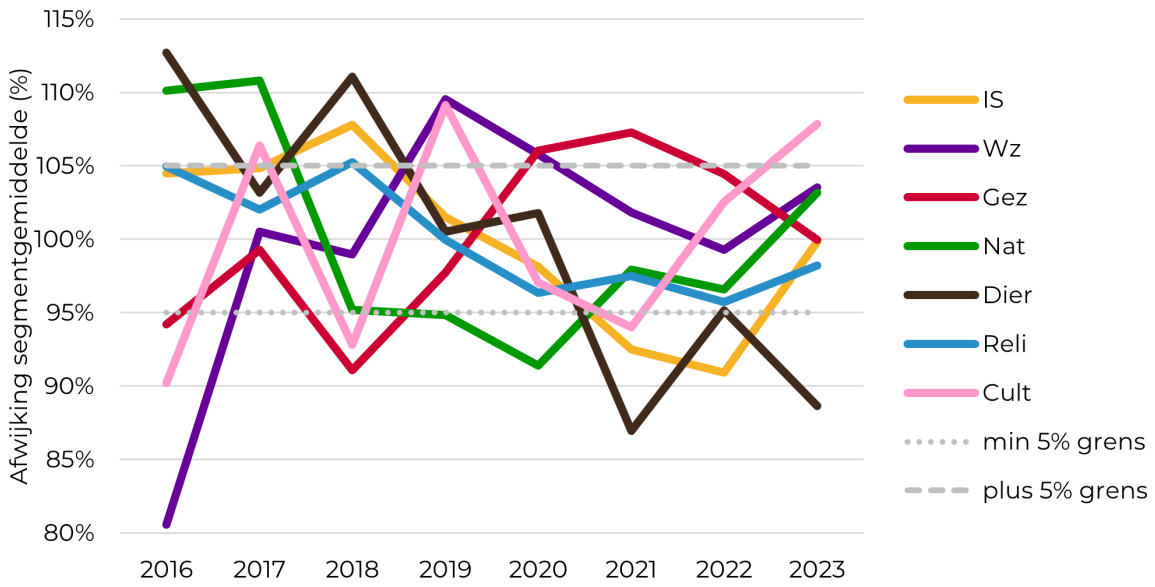

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Figuur 13.7b **Wervingskosten per groottegroep: afwijking van groepsgemiddelde in %, 2016-2023 (n=798)**

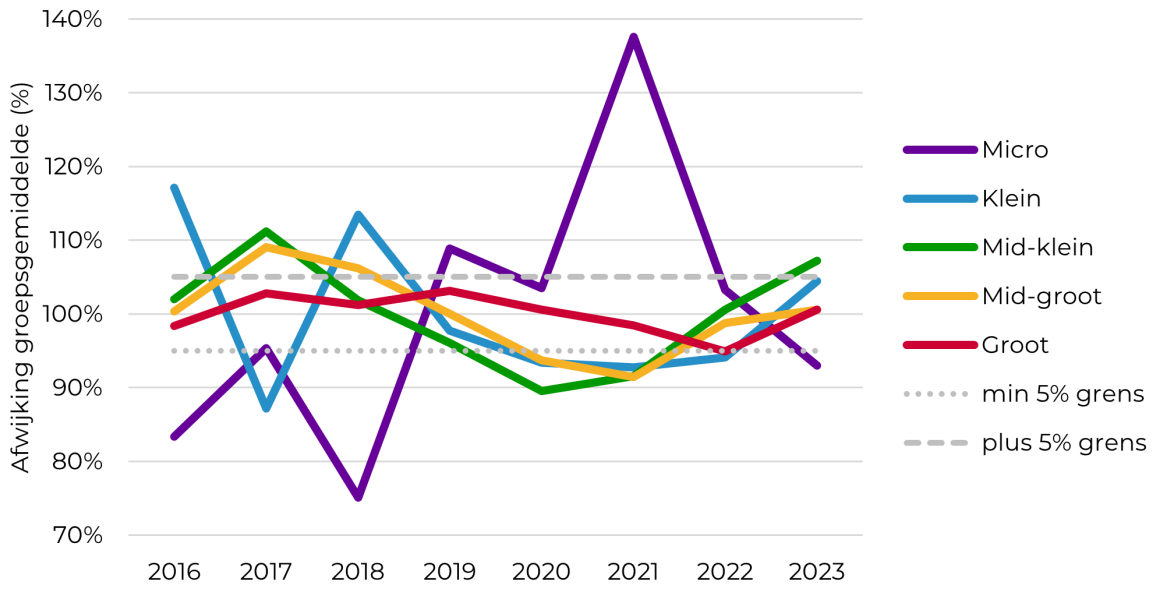

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

REFERENTIES

Bekkers, R., Koolen-Maas, S. & Schuyt, T. (red.) (2024), Geven in Nederland 2024 - maatschappelijke betrokkenheid in kaart gebracht, Utrecht, Uitgeverij De Graaff.

CBS (2024), Vrijwilligerswerk 2023, Den Haag/Heerlen, Centraal Bureau voor de Statistiek.

De Boer, S. (2020), De maatschappelijke waarde van meedenken, meedoen en geven voor een betere wereld, Den Haag, Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie.

GDN (2024), De impact van de-risking op goede doelen, Amsterdam, Goede Doelen Nederland.

GDN (2024a), Wat maakt goede doelen onmisbaar voor onze samenleving, Amsterdam, Goede Doelen Nederland.

RVVB (2023), Verdiepend onderzoek: toekomstbestendigheid sportverenigingen, Dordrecht, Register voor Verenigingsbestuurders (https://www.rvvb.nl/wp-content/uploads/2023/03/Eindversie-Rapport-RVVB.pdf)

Schulpen, L. & Van der Plas, D. (2025), State of the Sector 2024 en de Goed Doelen Index, Nijmegen/Amsterdam, Radboud Universiteit/CBF.

IVBB & DNA (2021), Uitkomsten onderzoek naar bekendheid van Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR), Oosterhout / Bunnik, Instituut voor Verenigingen, Branches en Beroep en / De Nederlandse Associatie (https://ivbb.nl/research)

Verhulst, L., Ruiter, M. de & Noordhoek, P. (2023), Nationaal Verenigings Onderzoek, Zoetermeer, Instituut voor Verenigingen, Branches en Beroepen / De Nederlandse Associatie (https://nationaalverenigingsonderzoek.nl/wp-content/uploads/2023/01/NVO-2022-Rapport.pdf)

BIJLAGE

METHODOLOGISCHE VERANTWOORDING

BIJLAGE 1

Voor een goed begrip van alle bevindingen in dit rapport, is het belangrijk om te weten hoe we tot de resultaten zijn gekomen. In deze methodologische verantwoording staat beschreven hoe de populatie is bepaald en welke berekeningswijze van de Goede Doelen Index en onderliggende indicatoren is gebruikt.

Definitie en steekproefselectie van Goede Doelen

In dit rapport beschrijven we de State of the Sector van Goede Doelen (GD's). De definitie die we hanteren voor GD's is als volgt: Goede Doelen - meer precies gezegd goededoelenorganisaties - zijn particuliere organisaties zonder winstoogmerk, gevestigd in Nederland, die zich richten op het realiseren van een maatschappelijke doelstelling en hierbij een beroep doen op de steun van het publiek en/of andere partners.

Daarmee zijn ze ook belangrijke, zo niet de belangrijkste, ontvangers van geefgeld in Nederland.

De data gebruikt voor het onderzoek zijn afkomstig uit de CBF-database. Deze database is dynamisch: er worden voortdurend nieuwe gegevens toegevoegd. Voor deze editie van de State of the Sector is gebruik gemaakt van de volgende export van de CBF-database.

Export per datum	8 juni 2025
Onderzoeksperiode	2016-2023
Aantal organisaties in CBF-database beschikbaar	1175
Aantal organisaties met data in alle jaren van de onderzoeksperiode	805
Aantal outliers	7
Onderzoekspopulatie	798
Waarvan CBF-Erkend in het jaar van uitgifte	539
Deel van de onderzoekspopulatie waarvoor de totale lasten tevens beschikbaar zijn voor 2015	716
Deel van de onderzoekspopulatie waarvoor de totale lasten tevens beschikbaar zijn voor 2014 en 2015	681

Er is een outlier-analyse gedaan op de volledige database. Organisaties die door hun enorme omvang het sectorbeeld vertekenen zijn aangemerkt als outlier. Ook organisaties met heel veel vermogen en vrijwel geen baten (meer) vertekenen het sectorbeeld. Feitelijk gedragen zij zich meer als vermogensfondsen dan als goede doelen. Daarom zijn zij aangemerkt als outlier.

Voor de indicatoren vrijwilligers, particuliere donateurs en bestuurders van de GDI is de populatie afwijkend, omdat deze data niet altijd voor iedere organisatie voor ieder jaar beschikbaar zijn in de database. Zie voor een nadere toelichting hierop Box B2.1 en Tabel B2.1.

Box B1.1 Hoe zijn de indicatoren berekend?

Als verantwoording van de werkwijze is in Tabel B1.1 voor iedere indicator de berekeningswijze beschreven. Alle indicatoren die in Euro's worden gemeten zijn voor inflatie gecorrigeerd. Daarbij is 2023 op 100 gesteld en zijn berekeningen doorgevoerd op basis van data verkregen via: https://www.in2013dollars.com/Euro-inflation.

Het is goed om te beseffen dat tussen goede doelen geld kan worden doorgeschoven van het ene naar het andere goede doel.

Denk bijvoorbeeld aan een goed doel dat fondsenwervende acties opzet voor een specifiek doel en dat geld doneert voor besteding door een ander goed doel. Of goede doelen die in een coalitie samenwerken, waarbij een penvoerder centraal subsidie ontvangt en die vervolgens doorgeeft aan de andere coalitieleden. Dit resulteert in dubbeltellingen in de opbrengsten en bestedingen van goede doelen.

De ontvangers van dit soort doorgeschoven gelden zullen die naar verwachting aan de opbrengstenzijde verantwoorden onder baten van andere organisaties zonder winststreven en verbonden organisaties zonder winststreven. Aan de bestedingenkant zijn dit soort relaties moeilijker te identificeren.

Met de huidige wijze van rapportage in de jaarverslagen van goede doelen zijn dit soort doorgeschoven gelden echter niet eenduidig te identificeren en dus ook niet te corrigeren in de database.

Tabel B1.1 Berekeningswijze indicatoren

Maatschappelijke bijdrage	
1 Doelbestedingen	De som van alle bestedingen aan de doelstelling. Dit omvat de verstrekte subsidies en bijdragen, afdrachten aan verbonden (internationale) organisaties, aankopen en verwervingen, kosten voor personeel dat betrokken is bij de uitvoering van de doelstelling, communicatiekosten in het kader van de doelstelling en andere kosten die zijn toegerekend aan de doelstelling.
2 Vrijwilligersrelaties	Deze indicator is berekend op basis van de organisaties die voor alle jaren uit de onderzoeksperiode het aantal vrijwilligers hebben vermeld.[6] Er geldt geen vastomlijnde definitie voor de verantwoording van het aantal vrijwilligers. We tellen de collectanten niet mee vanwege de unieke aard van dit type vrijwilligerswerk.
3 Donateursrelaties	Deze indicator is berekend op basis van de organisaties die voor alle jaren uit de onderzoeksperiode het aantal donateurs hebben vermeld. Leden die contributie betalen worden ook meegeteld.
4 Bestuurdersrelaties	De som van het aantal bestuursleden en het aantal leden van de Raad van Toezicht. Deze indicator is berekend op basis van de organisaties die voor alle jaren uit de onderzoeksperiode het aantal bestuursleden en toezichthouders hebben vermeld.
5 Relaties tussen goede doelen	We tellen de lidmaatschappen van een zestal koepels. In het onderzoek zijn meegenomen: Goede Doelen Nederland, Partos, Partin, Samenwerkende Gezondheidsfondsen, Dierencoalitie en Prisma.
6 Aantal arbeidsplaatsen	De CBF-database bevat twee variabelen over het aantal arbeidsplaatsen. (1) het gemiddeld aantal medewerkers in fte en (2) het aantal medewerkers per einde boekjaar in personen. Voor het aantal arbeidsplaatsen maken we gebruikt van de eerste variabele uitgedrukt in fte. Omdat voor veel organisaties slechts een van beide variabelen beschikbaar is, zijn de missende gegevens aangevuld. Hiervoor berekenen we wat de verhouding is tussen het aantal fte en het aantal personen voor alle organisaties waarvan in de periode 2016-2022 beide variabelen beschikbaar zijn. Vervolgens hebben we hiermee het aantal fte aangevuld voor de organisaties waarvan we alleen het aantal personen beschikbaar hadden.
7 Totale personeelskosten	De personeelskosten zoals vermeld in de jaarrekening. De CBF-database bevat geen onderscheid tussen salarissen, werkgeverslasten en overige personeelskosten. Daarom hebben we de variabele personeelskosten gebruikt, die de som van alles omvat.

Tabel B1.1 Berekeningswijze indicatoren

Financiële gezondheid	
8 Totale opbrengsten	De som van de baten bestaande uit de acht inkomstenbronnen plus het saldo van financiële baten en lasten. De acht inkomstenbronnen zijn de baten van particulieren, bedrijven, loterijorganisaties, subsidies van overheden, verbonden en andere organisaties zonder winststreven, de baten als tegenprestatie voor levering van producten en/of diensten en de overige baten.
9 Inkomstenspreiding	Berekend met de Theil-index, een statistische maatstaf om concentratie te meten.[7] De Theil-index is eerst voor ieder goed doel individueel uitgerekend, en vervolgens zijn de uitkomsten opgeteld en gedeeld door het aantal organisaties in de onderzoekspopulatie om de indicator te berekenen. Een berekening direct op sectorniveau zou namelijk betekenen dat we per definitie altijd acht inkomstenbronnen hebben, terwijl lang niet iedere organisatie acht inkomstenbronnen heeft.
10 Solvabiliteitsratio	De som van de reserves en fondsen gedeeld door het balanstotaal. In bedrijfseconomische termen is dit het eigen vermogen gedeeld door het eigen vermogen plus vreemd vermogen.
11 Weerstandsratio	De vlottende activa minus de kortlopende schulden, gedeeld door de gemiddelde totale lasten over de afgelopen drie jaar. Omdat we de gemiddelde totale kosten over drie jaar berekenen, is voor 2016 de berekening gebaseerd op alle organisaties die tevens data hebben voor 2014 en 2015, en voor 2017 voor alle organisaties die tevens data beschikbaar hebben voor 2015. Vanaf 2018 is de onderzoekspopulatie compleet voor de hele periode. Het eerste deel van de ratio is wat in de bedrijfseconomie het werkkapitaal heet (vlottende activa minus kortlopende schulden), als een maatstaf van liquiditeit. Het is goed om te beseffen dat dit deel van de ratio behoorlijk kan fluctueren gedurende het jaar, omdat de gebruikte balansposten een momentopname per einde boekjaar zijn. We hebben overwogen om ook naar de hoogte van de reserves en fondsen te kijken. Dat is immers het eigen vermogen van de organisatie. De reserves en fondsen zijn echter niet altijd op korte termijn liquide te maken, omdat het geld soms vastzit in vaste activa of slechts aan een specifiek doel uitgegeven mag worden. Deze maatstaf vonden wij daarom minder geschikt.

CBF-database en representativiteit

De basis van de CBF-database zijn de GD's die door het CBF getoetst zijn en voldoen aan de kwaliteitseisen van de CBF-Erkenning (de Erkende Goede Doelen). Daarnaast houdt het CBF de cijfers bij van een groep niet-erkende GD's.

Het CBF vult de database met gegevens afkomstig uit de jaarverslagen van GD's. Om de kwaliteit van de data te waarborgen, controleert het CBF de aansluitingen van posten in de jaarrekening, de consistentie ten opzichte van voorgaande jaren en of het model voor verslaglegging volledig wordt gevolgd. Bij kleine afwijkingen corrigeert het CBF de presentatie van de cijfers, zodat ze correct in de CBF-database worden verwerkt.

Bij grote afwijkingen neemt het CBF contact op met de organisatie, zodat de organisatie correcties kan doorvoeren en de verslaglegging (in de toekomst) wordt verbeterd. Bovendien moeten de jaarverslagen van Erkende Goede Doelen zijn voorzien van een accountantsverklaring of verklaring kascommissie, wat een waarborg geeft voor de kwaliteit en betrouwbaarheid van de aangeleverde cijfers. Dit proces zorgt ervoor dat de CBF-database gevalideerde gegevens van GD's bevat.

Box B1.2 Berekeningswijze groottegroepen

We verdelen de goededoelensector op basis van de omvang van goede doelen naar groottegroepen. Per jaar is de groottegroep bepaald op basis van het 3-jaarsgemiddelde van de totale baten in het betreffende jaar. Dus voor 2023 is de groottegroep bepaald op basis van het gemiddelde van de jaren 2021 t/m 2023.

Voor de jaren 2016 en 2017 kan het zijn dat geen drie jaren aan data beschikbaar waren voor goede doelen, in dat geval is de groottegroep bepaald aan de hand van de wel beschikbare jaren. De aantallen GD's per groottegroep per jaar zijn weergegeven in Tabel B1.2.

Tabel B1.2 Vijf groottegroepen: aantal goede doelen per jaar (n=798)

Inkomstengroep	Omvang	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1 Micro	<€50.000	88	85	87	88	91	88	100	96
2 Klein	€50.000 tot €200.000	179	171	169	167	171	179	167	168
3 Midden-klein	€200.000 tot €1 miljoen	216	225	221	219	205	197	199	200
4 Midden-groot	€1 miljoen tot €7,5 miljoen	196	201	203	205	207	205	198	200
5 Groot	>€7,5 miljoen	119	116	118	119	124	129	134	134

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

De database omvat echter geen volledig representatieve weergave van alle GD's in Nederland. Van een aantal groepen weten we dat deze ondervertegenwoordigd zijn in de database. Op de eerste plaats is dat de zeer grote groep aan kleine goede doelen. Hoewel de micro en kleine goede doelen bij elkaar 33% van de steekproef uitmaken, zijn ze relatief gezien minder vertegenwoordigt dan de grotere goede doelen. Volgens de meest recente schattingen uit Geven in Nederland (Bekkers, 2024) zijn er in totaal 21.900 GD's in Nederland, met bij elkaar €4.321 miljoen aan inkomsten uit fondsenwerving. Onze onderzoekspopulatie van 798 GD's vertegenwoordigt 3,6% van alle GD's in Nederland. Qua inkomsten hebben we met dit onderzoek echter ongeveer vier vijfde van de totale inkomsten uit fondsenwerving in beeld. [8] Daarmee kunnen we stellen dat de grotere GD's goed vertegenwoordigd zijn en dat we de (zeer) kleine goede doelen minder volledig in beeld hebben (zie ook Box B1.2).

Kijken we naar de verdeling over de segmenten, dan zien we relatief lage aantallen organisaties in Onderwijs (n=12), Cultuur (n=36) en Religie (n=40). Op basis van de cijfers uit Geven in Nederland is met name het segment Religie ondervertegenwoordigd. De helft van alle GD's in Nederland wordt geschat actief te zijn in dat segment, waar de 40 Religie-organisaties uit onze steekproef slechts 5% van het totaal uitmaken. Dat verschil kan deels verklaard worden doordat het CBF zich niet richt op kerkelijke organisaties en veel religieuze organisaties gelieerd zijn aan kerkelijke organisaties. Daarnaast zijn goede doelen met een Islamitische grondslag slechts beperkt aanwezig in de CBF-database. Een derde verklaring kan liggen in de classificatie van GD's. Wij classificeren organisaties niet als religieus als hun doelstelling duidelijk op een ander doel gericht is dan Religie, bijvoorbeeld Welzijn of Internationale samenwerking.

Bij het interpreteren van de resultaten in dit rapport is het goed deze beperkingen in ogenschouw te nemen. Dat laat onverlet dat de CBF-database de enige database met gevalideerde gegevens over een grote groep GD's is, die ook nog eens een groot deel van de financiële geldstroom vertegenwoordigen.

Tabel B1.3 Opbouw van de Goede Doelen Index: indexen, dimensies, indicatoren en weging

Indexen	Dimensies		Indicatoren	Weging
Maatschappelijke bijdrage	*Bijdrage aan maatschappelijke doelstellingen*	1	Doelbestedingen	50,0%
	Sociale bijdrage	2	Vrijwilligersrelaties	15,0%
		3	Donateursrelaties	15,0%
		4	Bestuurdersrelaties	5,0%
		5	Relaties tussen goede doelen	5,0%
	Economische bijdrage	6	Aantal arbeidsplaatsen	5,0%
		7	Totale personeelskosten	5,0%
Financiële gezondheid	*Inkomen*	8	Totale opbrengsten	22,5%
		9	Inkomstenspreiding	22,5%
	Weerbaarheid	10	Solvabiliteitsratio	27,5%
		11	Weerstandsratio	27,5%

Bron: eigen berekeningen op basis CBF-database

Berekeningswijze Goede Doelen Index

De Goede Doelen Index bestaat feitelijk uit twee indexen. De eerste beschrijft de (potentiële) bijdrage van de sector aan de samenleving (de maatschappelijke bijdrage). De tweede kijkt naar de mate waarin de sector financieel is toegerust om die maatschappelijke bijdrage te realiseren (financiële gezondheid).

Beide indexen bestaan uit verschillende dimensies en die dimensies bestaan weer uit verschillende indicatoren. De indicatoren zijn gelijk aan de onderwerpen die in de eerste elf hoofdstukken van dit State of the Sector rapport aan de orde zijn geweest. Tabel B1.3 geeft de opbouw van de GDI weer.

Maatschappelijke bijdrage

De index voor maatschappelijke bijdrage gaat over de bijdrage die GD's leveren aan de samenleving en daarbuiten. In verschillende rapporten wordt de wijze waarop goede doelen bijdragen aan maatschappelijke waarde beschreven. Zo omschrijft het rapport De maatschappelijke waarde van meedenken, meedoen en geven (De Boer, 2020) de waarde van de sector onder andere in dat zij bijdraagt aan 'innovatieve oplossingen met impact voor maatschappelijke vraagstukken', 'een krachtige civil society die als het cement van de samenleving publieke en particuliere activiteiten verbindt', en 'het samenbindend vermogen in de samenleving.' De publicatie Wat maakt goede doelen onmisbaar voor onze samenleving (Goede Doelen Nederland, 2024a) bouwt voort op bovengenoemde rapport. Het onderscheidt zes functies van goede doelen waarmee zij waarde creëren voor de samenleving. Enerzijds maken goede doelen de samenleving beter door 'helpen en oplossen', 'innoveren en veranderen' en 'signaleren en agenderen'. Aan de andere kant vormen ze de samenleving door 'zingeving en voldoening', 'sociale cohesie' en 'veerkracht'. Uit deze rapporten is op te maken dat de waarde van GD's op vele fronten ligt en doorwerkt tot in de haarvaten van de samenleving.

Om de maatschappelijke bijdrage van GD's te kunnen kwantificeren in een index, zijn meetbare indicatoren nodig. Met de beschikbare data zijn niet alle aspecten waarop GD's een bijdrage leveren aan de maatschappij op dit moment meetbaar. Laat staan dat de effecten die de goede doelen daarmee op langere termijn bereiken inzichtelijk gemaakt kunnen worden. Met de vele doelgroepen waarvoor goede doelen actief zijn, en de uiteenlopende activiteiten die zij uitvoeren, is het uiterst complex om de impact van alle GD's bij elkaar op te tellen. Met dit onderzoek streven we dan ook niet naar een kwantificering van de impact van de sector. We streven ernaar om op basis van indicatoren waarvoor data beschikbaar zijn de maatschappelijke bijdrage en de ontwikkeling daarvan zo goed mogelijk in kaart te brengen.

Binnen de maatschappelijke bijdrage onderscheiden we drie dimensies: (*1) bijdrage aan doelstellingen, (2) sociale bijdrage en (3) economische bijdrage*.

1. De **bijdrage aan doelstellingen** sluit aan bij wat Goede Doelen Nederland in de publicatie Wat maakt goede doelen onmisbaar (GDN, 2024a) 'goede doelen maken de samenleving beter' noemt. Dit gaat bijvoorbeeld om het bereiken van de doelstellingen en daarmee het bieden van directe hulp en noodhulp, het aanpakken van problemen waarvoor nog geen oplossing is, of het geven van een stem aan wat niet wordt gehoord. Hoe meer zij in staat zijn om zich hiervoor in te zetten, hoe groter de bijdrage aan het beter maken van de samenleving. De enige manier waarop dit met de beschikbare data is weer te geven, is door te meten hoeveel geld zij besteden aan hun doelstellingen. Dat bedrag rapporteren GD's in hun jaarverslag. De indicator doelbestedingen omvat de directe en indirecte bestedingen aan de doelstelling. Voorbeelden van directe bestedingen zijn bijdragen aan hulpverlening, verstrekte subsidies voor onderzoek, aangekochte natuurgebieden en voorlichting voor een gezonde levensstijl. Maar onder die directe bestedingen vallen ook de kosten voor het personeel dat de doelstellingen uitvoert, zoals artsen, hulpverleners en dierenverzorgers. De indirecte bestedingen zijn bijvoorbeeld de kosten voor projectadministratie, reis- en verblijfkosten en andere overheadkosten die nodig zijn om de doelbestedingen mogelijk te maken.

2. De **sociale bijdrage** hangt samen met wat Goede Doelen Nederland (2024a) omschrijft als 'goede doelen vormen de samenleving'. Het idee is dat goede doelen niet alleen zijn opgericht door (groepen) burgers die samen met anderen werken aan een ideaal, maar dat ze dus ook mensen bij elkaar brengen en onderlinge betrokkenheid stimuleren en een zorgzame en betrokken samenleving versterken. Zo dragen goede doelen bij aan het sociale welzijn van Nederland en hoe meer zij het netwerk tussen mensen en organisaties versterken, hoe groter hun bijdrage. De sociale bijdrage kunnen we meten met vier indicatoren. De eerste is het aantal vrijwilligersrelaties. Met deze indicator meten we wat Geven in Nederland 2022 (Bekkers et al, 2024: 236) 'formeel vrijwilligerswerk' noemt - oftewel 'vrijwilligerswerk dat plaatsvindt binnen organisatieverband of voor een organisatie (met juridische entiteit)'. Daarnaast onderscheiden ze informeel vrijwilligerswerk (vrijwilligerswerk buiten organisatieverband en zonder (of met minieme) bemoeienis van een stichting, vereniging, maatschappelijke organisatie of overheidsinstelling). Als tweede meten we het aantal particuliere donateursrelaties, degenen die de GD's steunen met hun donaties en giften. De derde indicator is het aantal bestuursleden. Hoewel dit bij GD's in de regel ook vrijwilligers zijn, hebben zij een aparte functie in het besturen en vertegenwoordigen van goede doelen en zijn ze belast met het toezicht houden op het functioneren van een GD. Vanuit hun rol stellen zij hun netwerk ter beschikking en zijn zo indicatief voor verdere relaties in de samenleving. De vierde indicator gaat over de verbinding tussen organisaties. Misschien minder evident dan de eerste drie indicatoren, maar ook organisaties die zich in koepels met elkaar verbinden versterken zo de verbondenheid in de samenleving en daarmee indirect ook die van hun achterbannen. We meten hiervoor de lidmaatschappen van koepels.

3. De **economische bijdrage** wordt vaak vergeten, maar goede doelen bieden natuurlijk ook werkgelegenheid en dragen via de betaalde lonen bij aan het nationaal inkomen. Hoewel het niet het doel van de sector is om zoveel mogelijk mensen in dienst te nemen, draagt de sector indirect bij aan de economische waarde in Nederland. We hebben twee indicatoren om de economische bijdrage te meten: het aantal arbeidsplaatsen en de totale personeelskosten van de GD's. De personeelskosten omvatten naast de bruto salarissen ook de werkgeverslasten, zoals het werkgeversdeel van de sociale lasten, pensioenen en overige personeelskosten.

Financiële gezondheid

Van een sector die op zoveel fronten maatschappelijke waarde levert, mag verwacht worden dat die vitaal is en financieel is toegerust om zijn maatschappelijke waarde nu en in de toekomst te leveren. Dat brengt ons bij de tweede dimensie: financiële gezondheid.

Een sector die onvoldoende financiële middelen en weerbaarheid heeft, is kwetsbaar voor veranderingen en kan crises moeilijk het hoofd bieden. De financiële gezondheid kwantificeren we op twee dimensies: inkomen en weerbaarheid.

1. Het **inkomen** van de GD's gaat over hoeveel geld er jaarlijks wordt binnengehaald en van hoeveel inkomstenbronnen dat afkomstig is. De eerste indicator is de totale opbrengst van de GD's. Dit zijn alle opbrengsten die de GD's in het jaar ontvangen van particulieren, bedrijven, loterijen, overheden, verbonden en andere organisaties zonder winststreven, uit commerciële activiteiten en overige bronnen. Daarbij tellen we ook het financiële rendement in het jaar op, zijnde de ontvangen dividenden en koersresultaten van beleggingen (welke afhankelijk van rentestanden en beurskoersen positief dan wel negatief kunnen zijn).

De tweede indicator is de inkomensspreiding. We kijken hiervoor naar het aantal inkomstenbronnen van een GD (op een totaal van acht mogelijke inkomstenbronnen) en de verdeling van de totale opbrengsten over deze bronnen. Het uitgangspunt is dat een organisatie financieel gezonder is als zij niet afhankelijk is van één inkomstenbron, maar haar opbrengsten over meer bronnen spreidt. De spreidingsindex die wij gebruiken loopt van 0 tot 100, waarbij 0 staat voor 100% afhankelijkheid van één inkomstenbron en 100 aangeeft dat een organisatie gebruik maakt van alle acht inkomstenbronnen, die elk een achtste van het inkomsten opleveren.

2. De tweede dimensie van de financiële gezondheid is **weerbaarheid**. Deze dimensie heeft betrekking op de financiële stabiliteit op de korte en langere termijn en de manoeuvreerruimte die de sector heeft. De eerste indicator voor weerbaarheid is de solvabiliteitsratio. Deze maatstaf geeft aan hoe goed een organisatie in staat is om op langere termijn haar schulden te kunnen aflossen. Solvabiliteit wordt berekend door de reserves en fondsen (in bedrijfseconomische termen het eigen vermogen) te delen door het balanstotaal waarin zowel het eigen als het vreemd vermogen (zoals korte- en langetermijnschulden) zijn opgenomen. Een hogere solvabiliteit betekent dat de sector voor een groter deel gefinancierd is met eigen vermogen in plaats van schulden. Daarmee is de sector beter in staat aan al haar verplichtingen te voldoen en neemt de financiële gezondheid toe.

Een dalende solvabiliteit betekent dat de sector minder goed in staat is haar schulden terug te betalen en dus financieel ongezonder is geworden. Daar voegen we de indicator weerstandsratio aan toe. Deze geeft aan hoelang een organisatie de gemiddelde jaarlijkse kosten kan dragen, indien alle opbrengsten opeens zouden wegvallen. We berekenen deze weerstandsratio door de gemiddelde jaarlijkse totale kosten af te zetten tegen de op korte termijn beschikbare middelen (de vlottende activa minus de kortlopende schulden). Deze ratio is gericht op de korte termijn weerbaarheid van GD's. Hoe hoger de weerstandsratio, hoe beter een goed doel in staat zal zijn om acute financiële tegenslagen het hoofd te bieden.

Weging

Zoals de kolom 'Weging' in Tabel B1.3 hierboven al aangeeft, waarderen we niet alle indicatoren gelijk. Sommige vinden we belangrijker dan andere en die wegen zwaarder mee in de berekening van een uiteindelijke index.

Zo wegen we binnen de maatschappelijke bijdrage de bijdrage aan doelstellingen met 50% het zwaarste mee. GD's zijn primair opgericht om een maatschappelijke bijdrage te leveren. Aangezien doelbestedingen de enige indicator is binnen deze dimensie, krijgt deze ook een gewicht van 50%. De sociale bijdrage onderscheidt de goededoelensector van andere sectoren. Die verbindende kracht vinden wij van groot belang voor de maatschappelijke bijdrage en wegen we daarom met 40% mee in de index. Binnen deze dimensie wegen het aantal vrijwilligers en particuliere donateurs even zwaar mee met elk 15%. Dit betreft twee grote groepen van mensen die de GD's aan zich binden en waarmee ze een groot deel van hun sociale bijdrage leveren. Het aantal bestuursleden is veel kleiner en geven we daarom minder gewicht. Het aantal lidmaatschappen van koepels telt voor de laatste 5% mee in deze dimensie.

Als laatste wegen we de economische bijdrage voor 10% mee. Dat is een stuk lager dan de andere twee dimensies, omdat het hier slechts een indirect bijeffect betreft van de andere twee dimensies. De twee onderliggende indicatoren achten we van gelijk belang en wegen elk voor 5% mee.

Binnen de financiële gezondheid weegt weerbaarheid met 55% iets zwaarder mee dan inkomen met 45%. Beide zijn belangrijke dimensies, maar de focus binnen weerbaarheid op de stabiliteit op langere termijn maakt dat we die iets zwaarder meewegen. Binnen inkomen zijn de indicatoren totale opbrengsten en de inkomstenspreiding even zwaar meegewogen (beide 22,5%). De spreiding is een onderbelicht aspect binnen inkomen, waar veelal naar de totale opbrengsten wordt gekeken. Binnen weerbaarheid wegen beide indicatoren, de solvabiliteit en de weerstandsratio, even zwaar mee, met 27,5% elk. Beide belichten een apart aspect van de weerbaarheid, met de focus op respectievelijk de lange en korte termijn.

OPBRENGSTEN NAAR HERKOMST PER SEGMENT

BIJLAGE 2

Internationale Samenwerking

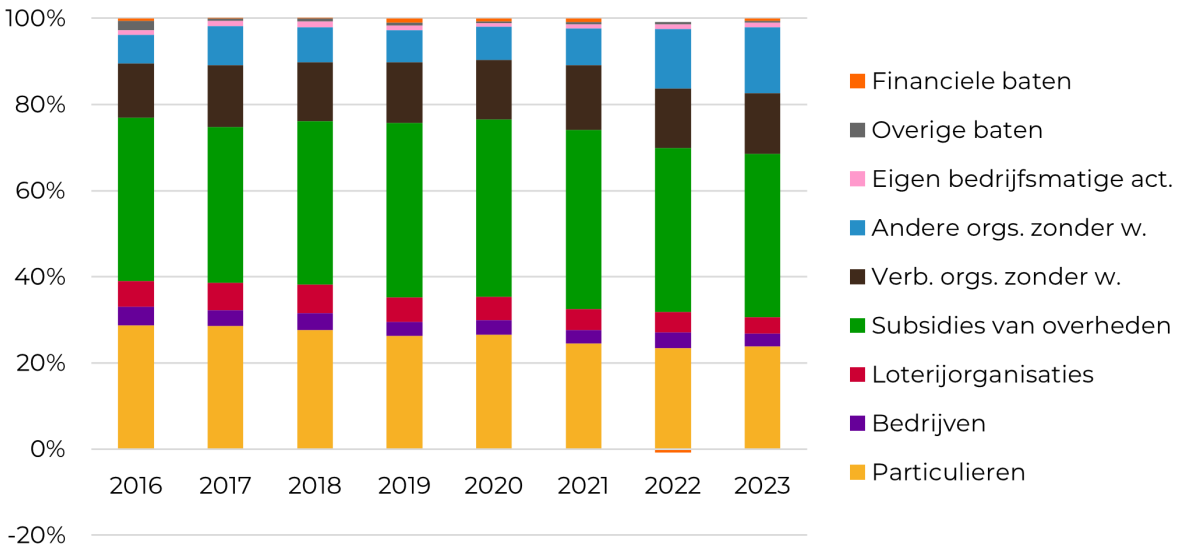

Welzijn

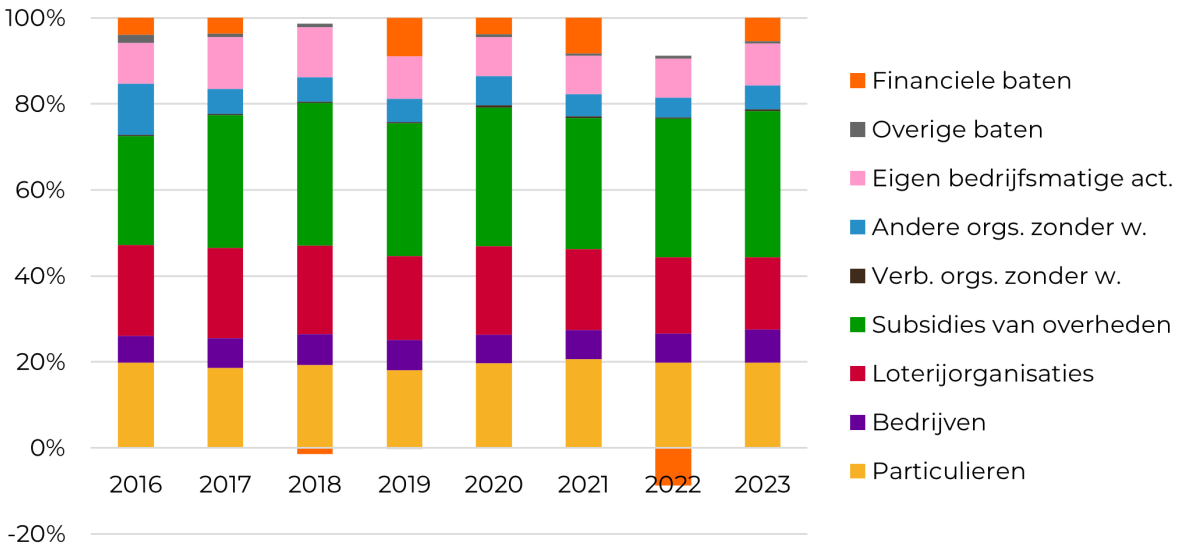

Gezondheid

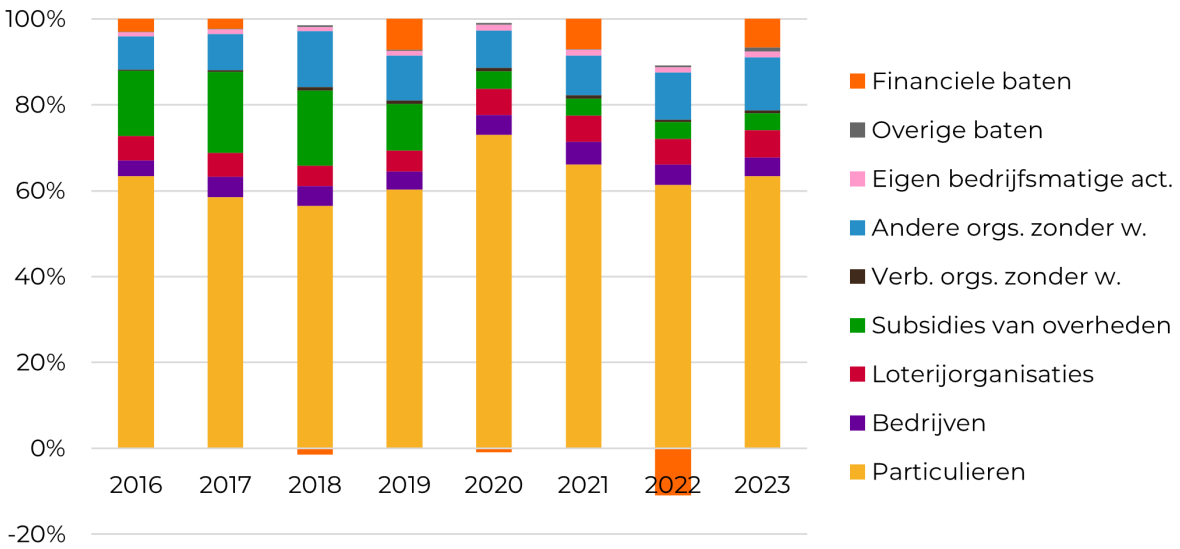

Natuur

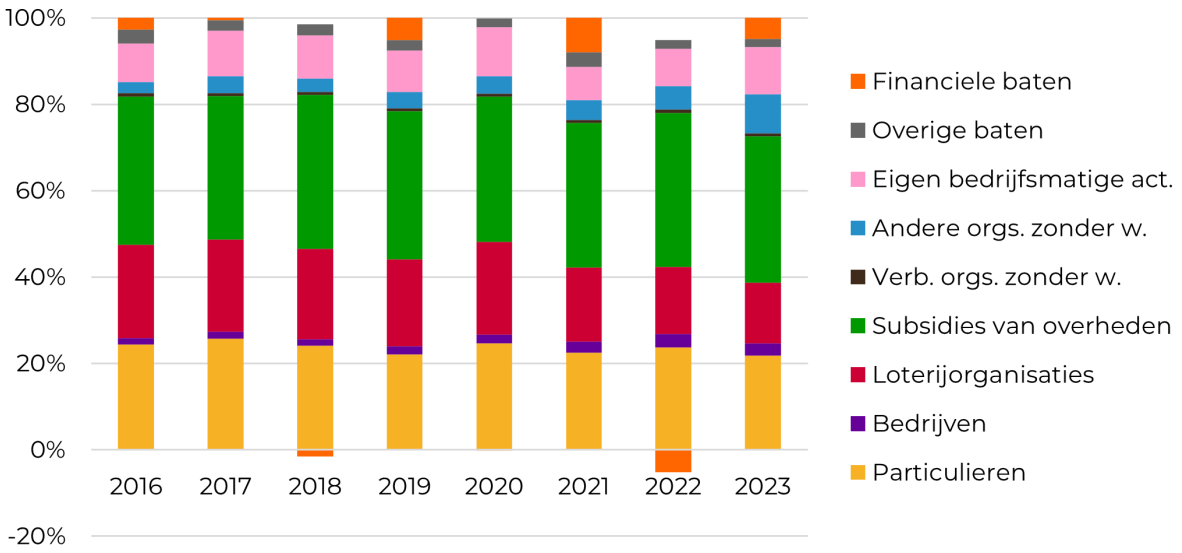

Dieren

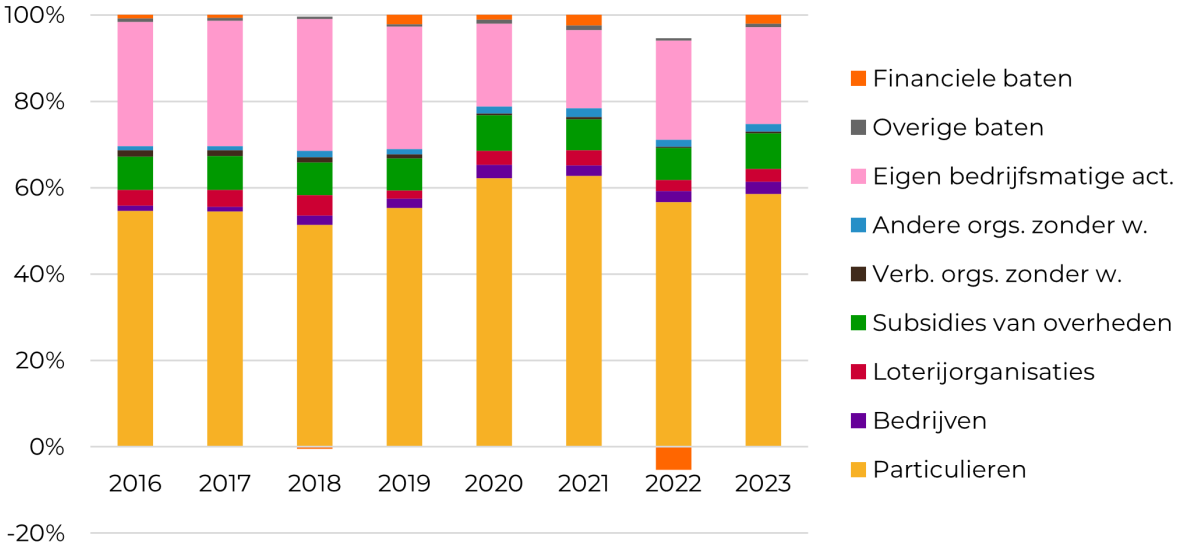

Religie

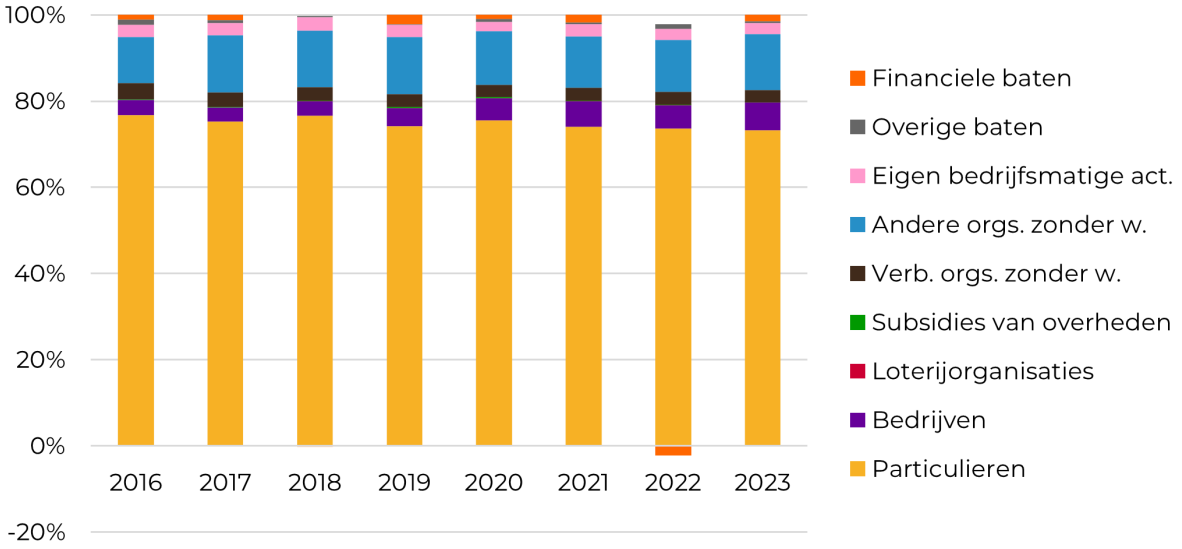

Cultuur

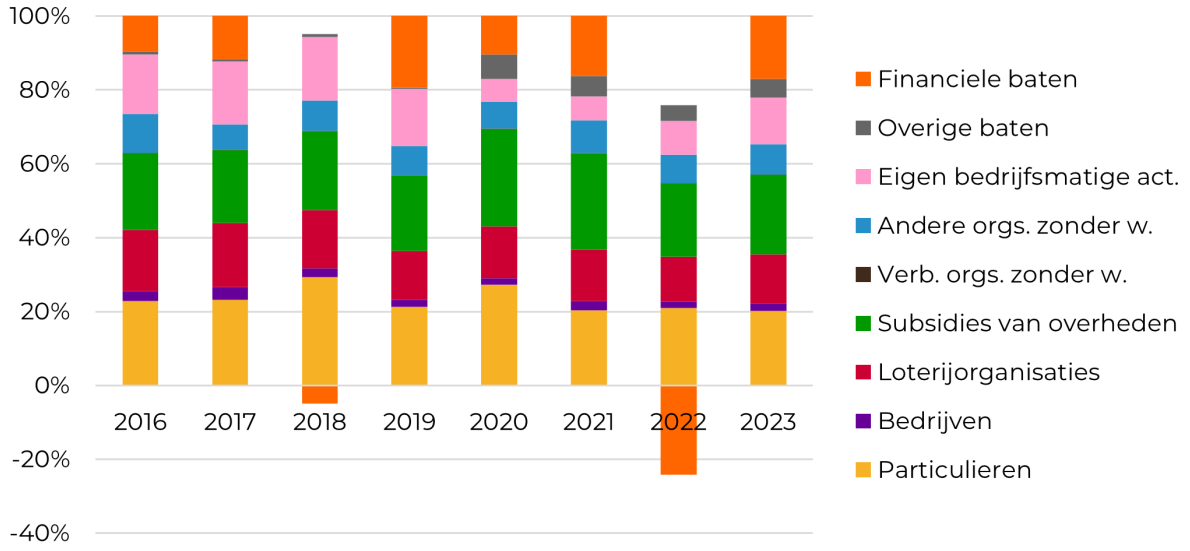
100%
80%
60%
40%
20%
0%
-20%
-40%
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
Financiele baten
Overige baten
Eigen bedrijfsmatige act.
Andere orgs. zonder w.
Verb. orgs. zonder w.
Subsidies van overheden
Loterijorganisaties
Bedrijven
Particulieren

EINDNOTEN

[1] Vrijwilligerswerk verwijst hier, tenzij anders aangegeven, naar wat Bekkers et al. (2024: 236) 'formeel vrijwilligerswerk' noemen: 'vrijwilligerswerk dat plaatsvindt binnen organisatieverband of voor een organisatie (met juridische entiteit)'.

[2] Bij het aantal donateurs is het cruciaal op te merken dat het gemiddeld aantal van 7,6 miljoen donateurs niet betekent dat ruim 40% van alle Nederlanders aan onze 111 goede doelen doneert. Om te beginnen omvatten deze particuliere donateurs niet perse alleen Nederlanders. Daarnaast - en analoog aan de bevinding van Bekkers et al. (2024: 238) dat 'bijna de helft van de vrijwilligers [...] actief [is] voor meerdere organisaties' - is het ook goed mogelijk dat individuen aan meer dan één goed doel doneren. Het is in die zin dan wellicht ook beter te spreken van het aantal donateursrelaties.

[3] Kijkend naar huishoudens rapporteert GiN een totaalbedrag van bijna €2,2 miljard aan giften van particulieren, oftewel €352 per huishouden.. Directe vergelijkingen met GiN-bedragen zijn lastig te maken, een huishouden kan immers meer dan één donateursrelatie met een goed doel hebben.

[4] Vijf van de zes koepels die we nu meenemen zijn feitelijk gericht zijn op één segment (Gezondheid, Dieren, of Internationale Samenwerking) en slechts één koepel is niet sectorspecifiek (Goede Doelen Nederland). Wel manifesteert Partin - van oorsprong IS-georiënteerd - zich steeds nadrukkelijker als meer algemene koepel voor kleine goede doelen. Cultuurkoepels ontbreken vooralsnog en datzelfde geldt voor koepels op het terrein van Welzijn, Religie en Natuur. Bij de Natuurorganisaties speelt bovendien nog mee dat zij zich verenigen in LandschappenNL en de Natuur en Milieufedereaties, beide zelfstandige organisaties die zelf kwalificeren als goed doel (zij werven zelf ook middelen voor de realisatie van een eigen strategie gericht op een maatschappelijke doelstelling).

[5] Voor de berekening van deze inkomstenspreiding laten we de financiële baten buiten beschouwing en kijken we alleen naar de acht inkomstenbronnen uit tabel 8.1. Dat is immers het deel van de totale opbrengsten waarop de goede doelen zelf nog een zekere invloed kunnen uitoefenen.

[6] Tussen 2018 en 2019 leek het aantal vrijwilligers opzienbarend te dalen. Voor een belangrijk deel komt dat door het Oranje Fonds, dat vanaf 2019 een andere berekening van het aantal deelnemers en vrijwilligers in het kader van NLDoet hanteert. Uit hun jaarverslag 2019 (p. 11) blijkt: 'Tot 2018 werd het aantal deelnemers en vrijwilligers van de campagnes middels enquête bepaald. Met ingang van 2019 wordt uitgegaan van geregistreerde vrijwilligers en activiteiten'. Het Oranje Fonds is als outlier daarom niet meegenomen in de berekeningen rondom aantallen vrijwilligers.

[7] De Theil-index is toegepast in navolging van Acharya et al. (2006: 9) en Schulpen, Loman & Kinsbergen (2011). De index bestaat uit twee componenten, waarbij de uitkomst is omgekeerd, omdat we spreiding meten en niet concentratie. De eerste component is:

$$\mathrm{H}\left(\chi\right) \quad = \quad \sum\nolimits_{\iota=1}^{\mathrm{n}} \chi\iota.\log \quad \left(\frac{1}{\chi\iota}\right)$$

Waarbij xi het gedeelte is van de opbrengsten dat gaat naar inkomstenbron i en n alle potentiële inkomstenbronnen. De maximumwaarde van H wordt bereikt wanneer een gelijk gedeelte van de opbrengsten aan alle n inkomstenbronnen wordt gegeven, waarbij ze allen 1/n ontvangen met H(x) = log(n). De Theil-index is vervolgens het verschil tussen de maximumwaarde en de werkelijke waarde van H(x):

$$\mathrm{T} = \mathrm{Hmax} - \quad \mathrm{H} = \log(\mathrm{n}) - \mathrm{H}($$

De waarde T bereikt 0 als alle potentiële inkomstenbronnen een gelijk deel van de opbrengsten ontvangen. Om een index tussen 0 (volledig geconcentreerd op één bron) en 100 (volledig gespreid over alle acht bronnen) te krijgen, hebben we H(x) vermenigvuldigd met 100, wat een maximale index geeft van 100*log(n) en een minimum van 0. Dit is omgezet naar een schaal van 0-100 door de uitkomst te delen door log(n).

[8] Geven in Nederland baseert de schatting van de inkomsten uit fondsenwerving op vijf bronnen van geefgeld: huishoudens, nalatenschappen, bedrijven, kansspelen en fondsen. Deze bronnen komen overeen met de inkomstenbronnen particulieren, bedrijven, loterijen, verbonden en andere organisaties zonder winststreven, plus het financiële rendement uit de CBF-database. De 798 GD's in dit onderzoek hebben in 2023 bij elkaar een inkomen van €3,517 miljoen uit deze bronnen.

Goeddoen gemeten:
Goede doelen zijn onmisbaar
voor onze samenleving.

cbf.nl
ru.nl